

www.caferilik.com

Eserin adı: İnançlarımız

Yazan: Ayetullah-il uzma Nasır Mekarim Şirazi

Çeviri: İsmail BENDİDERYA

Yayınevi: Kevser

Telif Hakkı Saklıdır.

KEVSER SÛRESİ

Rahman, Rahim Allah'ın Adıyla

"Şüphesiz biz, sana Kevser'i verdik.

**Şu hâlde Rabbin için namaz kıl ve tekbir
alırken, namazda ellerini boğazına kadar kaldır.
Doğrusu asıl soyu kesik olan, sana kin duyandır."**

**Ayetullah-il Uzma
Nasır Mekarim ŞİRAZİ**

İNANÇLARIMIZ

**Orijinal adı:
İtikad-ı Ma**

KEVSER

Takdim 11

BU KİTAP NİÇİN YAZILDI?.....16

1. BÖLÜM 13

ALLAH'I TANIMA VE TEVHİD 13

1- *KÂADİR-İ MÜTEÂL'İN VARLIĞI* 13

2- *O'NUN CELAL VE CEMAL SIFATLARI* 14

3- *MUKADDES ZÂTİ SINIRSIZDIR* 16

4- *O CİSİM DEĞİLDİR VE ASLA GÖRÜLMEZ* 17

5- *TEVHİD, BÜTÜN İSLAM EMİRLERİNİN RUHUDUR* ... 20

6- *TEVHİDİN DALLARI* 21

7- *BİZ İNANIYORUZ Kİ:* 25

8- *ALLAH'IN MELEKLERİ* 26

9- *İBADET SADECE ALLAH'A MAHSUSTUR* 27

10- *O'NUN PÂK ZÂTİNİN KÜNHÜNE KİMSE VARAMAZ*29

11- *NE TATİL, NE TEŞBİH* 31

2. BÖLÜM 33

ALLAH'IN PEYGAMBERLERİ GÖNDERMESİ 33

12- *PEYGAMBERLERİN GÖNDERİLİŞ FELSEFESİ*33

13- *SEMAVÎ DİNLERİN MENSUPLARININ BİRLİKTE YAŞAMASI* 35

14- *PEYGAMBERLERİN HAYATLARI BOYUNCA MASUM OLMASI* 37

15- *PEYGAMBERLER ALLAH'IN İTAATKÂR KULLARIDIRLAR* 38

16- MUCİZELER VE GAYB İLMİ	39
17- PEYGAMBERLERİN ŞEFAAT EDEBİLMESİ	41
18- TEVESSÜL	42
19- BÜTÜN PEYGAMBERLERİN DAVET USULÜ BİRDİR44	
20- GEÇMİŞ PEYGAMBERLERİN GETİRDİKLERİ HABERLER	45
21- PEYGAMBERLER VE YAŞAMIN BÜTÜN BOYUTLARINDA OLUMLU DEĞİŞİM	46
22- IRKÇILIK, KAVİM VE KABİLE AYRICALIĞININ REDDİ47	
23- İSLAM VE İNSAN FITRATI	48
3. BÖLÜM	51
KUR'AN VE SEMÂVÎ KİTAPLAR.....	51
24- SEMÂVÎ KİTAPLARIN İNİŞ FELSEFESİ	51
25- KUR'AN, İSLAM PEYGAMBERİNİN (S.A.A) EN ÜSTÜN MUCİZESİ	53
26- KUR'AN'IN TAHRİF OLMAYIŞI	54
27- KUR'AN VE İNSANLARIN MADDÎ VE MANEVÎ İHTİYAÇLARI	57
28- TİLAVET, TEFEKKÜR, AMEL	59
29- SAPTIRICI BAHİSLER	61
30- KUR'AN TEFSİRİNİN USUL VE KURALLARI	62
31- KENDİ GÖRÜŞÜNE GÖRE TEFSİR ETMENİN TEHLİKELERİ	64
32- SÜNNETİN KAYNAĞI "KUR'AN"DIR	67

Takdim 13

33- EHL-İ BEYT İMAMLARININ SÜNNETİ 68

4. BÖLÜM 71

KIYAMET VE ÖLÜMDEN SONRAKİ HAYAT 71

34- AHİRETSİZ HAYAT ANLAMSIZDIR 71

35- AHİRETİN DELİLLERİ BESBELLİDİR 72

36- CİSMANÎ MEAD (MADDÎ DIRİLİŞ) 75

37- ÖLÜMDEN SONRAKİ ŞAŞIRTICI HAYAT 76

38- AHİRET VE AMEL DOSYASI 77

39- KİYAMETTE ŞAHİT OLACAKLAR 78

40- SIRAT VE AMELLERİN MİZANI 79

41- KİYAMETTE ŞEFAAT 82

42- BERZAH ALEMİ 84

43- MANEVÎ VE MADDÎ ÖDÜLLER 86

5. BÖLÜM 89

İMAMET KONUSU 89

44- HER ZAMAN, BİR İMAM VARDIR 89

45- İMAMETİN HAKİKATİ 91

46- İMAM, GÜNAH VE HATA İŞLEMEZ 93

47- İMAM ŞERİATİN BEKÇİSİDİR 94

48- İMAM, İSLAM'I EN İYİ BİLENDİR 94

49- İMAM NASLA BELİRLENİR 95

50- İMAMLAR, ALLAH'IN EMRİ ÜZERE HZ.
RESULULLAH (S.A.A) TARAFINDAN TAYİN EDİLDİLER 96

51- HZ. ALİ'NİN (A.S) HZ. RESULULLAH (S.A.A) TARAFINDAN TAYİNİ	98
52- HER İMAMIN KENDİSİNDEN SONRAKİ İMAMI BELİRTİP TANITMASI	102
53- HZ. ALİ (A.S) SAHABENİN EN ÜSTÜNÜ	103
54- TARİH VE AKIL HAKEMLİĞİNDE	104
SAHABE	104
55- EHL-İ BEYT İMAMLARI İLİMLERİNİ HZ. RESULULLAH'TAN (S.A.A) ALMIŞLARDIR	108
6. BÖLÜM	113
ÇEŞİTLİ MESELELER	113
56- AKLÎ İYİ VE KÖTÜ	113
57- ADL-İ İLÂHÎ (İLÂHÎ ADÂLET)	115
58- İNSANIN HÜRRİYETİ	115
59- FIKIH KAYNAKLARINDAN BİRİ DE AKLÎ DELİLDİR	116
60- YİNE ADL-İ İLÂHÎ	118
61- ACI FELAKETLERİN FELSEFESİ	119
62- KÂİNAT, EN MÜKEMMEL SİSTEMDİR	121
63- FIKHİN DÖRT TEMEL KAYNAĞI	122
64- İÇTİHAD KAPISI DAİMA AÇIKTIR	124
65- HÜKÜM VE KURAL BOŞLUĞU YOKTUR	125
66- TAKİYYE VE FELSEFESİ	127
67- TAKİYYENİN HARAM OLDUĞU	130
DURUMLAR	130

Takdim	15
68- İSLÂMÎ İBADETLER	131
69- NAMAZDA CEMETME OLAYI.....	132
70- TOPRAĞA SECDE.....	133
71- PEYGAMBERLER VE MASUM İMAMLARIN TÜRBELERİNİ ZİYARET.....	135
72- AĞIT, YAS TUTMAK VE FELSEFESİ	136
73- GEÇİCİ NİKAH	142
74- ŞİİLİĞİN TARİHİ.....	146
75- ŞİA MEZHEBİNİN COĞRAFYASI	149
76- EHL-İ BEYT'İN (A.S) MİRASI	151
77- İKİ BÜYÜK KİTAP.....	152
78- İSLÂMÎ BİLİMLERDE ŞİA'NIN ROLÜ	155
80- SON SÖZ.....	159

BU KİTAP NİÇİN YAZILDI?

Bismillahirrahmanirrahim

1) Yaşadığımız çağda büyük bir tahavvül ve değişimle yüzyüzeyiz, semavi dinlerin en büyüğü olan "İslam"dan kaynaklanan köklü bir değişim ve dönüşümdür bu.

Çağımızda İslam yeniden doğmuş, dünya Müslümanları uyanarak öz benliklerine dönmeye başlamışlardır. Nitekim sorunlarına başkaca hiçbir yerde bulamadıkları çözüm yollarını İslam emirlerinde ve bu dinin usul ve furuunda aramaya koyulmuş durumdadırlar artık.

Bu değişimin nedeni başlıbaşına incelenmesi gereken apayrı bir konudur, burada üzerinde durulması gereken konu bu köklü değişimin İslam ülkelerinde,

hatta İslam dünyası dışında yarattığı muazzam etkilerin apaçık ortaya çıkmış olmasıdır. Bu nedenledir ki bugün dünya insanların büyük bir çoğunluğu, İslam'ın ne dediğini merak etmekte ve İslam'ın insanlığa ne gibi bir mesaj ve öneri sunduğunu öğrenmek istemektedir.

Bu durumda bizlere düşen, elbette ki İslam'ı olduğu gibi, ne ekleme, ne azaltmada bulunmadan insanlığa sunup anlatmak ve bu dini ve ilgili mezheplerini öğrenmek isteyenlerin doğru bilgi edinmesini sağlayarak başkalarının müdahalesini önlemektir, zira ancak bu durumdadır ki başkalarının bizim adımla karar vermeye kalkışması önlenilecektir.

2) Diğer dinler gibi İslam'da da çeşitli mezheplerin ortaya çıktığı ve herbirinin kendine has akidevî ve amelî inançlar taşıdığı herkesçe bilinen bir gerçektir. Ne var ki bu farklılıkların, sözkonusu İslam mezhepleri arasında yakın işbirliklerini imkansız kılacak bir hadde olmadığı da hatırlanmalıdır. Binaenaleyh bu İslamî mezhepler birbirleriyle uyum sağlayıp elele vermek ve yekdiğerini kardeşçe kucaklayıp elbirliğinde bulunmak suretiyle doğudan ve batıdan esen fırtınalar karşısında varlıklarını koruyabilir ve hepsinin müşterek düşmanı olan İslam muhaliflerinin bütün planlarını suya düşürebilirler.

Bu birliktelik ve dayanışmanın en önemli şartlarından biri, hiç şüphesiz İslam mezhepleri ve çeşitli

görüşlere mensup Müslümanların yekdiğerini gereğince ve yeterince tanması ve birbirlerinin özelliklerini bilmesidir. Zira ancak birbirini yeterince tanıma yoluyla ki yanlış anlamalara yer kalmayacak ve çekinmeden elele, omuz omuza verebilerek kardeşçe aynı safta durabileceklerdir.

Yekdiğerini tanıyabilmenin en iyi yoluysa her mezhebin İslam usul ve fûruuyla ilgili itikad ve görüşlerinin, o mezhebin en tanınmış ve en ileri alimlerine müracaatla öğrenilmesidir. Zira bilgisizlere müracaat edilmesi ya da bir mezhep hakkındaki bilgilerin o mezhebe düşman veya karşı olanlardan alınması halinde sevgi ve nefretler için içine girecek ve hakikate perde çekerek dostlukları engelleyip araya soğukluk düşürecektir.

3) Yukarıdaki gerçeklere istinaden Şia mezhebinin temel görüşlerini bu kitapçıkta toplayarak "Ehl-i Beyt İncasının Temelleri" başlığı altında sevgili araştırmacı kardeşlerimize sunmayı faydalı bulduk. Elinizdeki eserin şu özellikleri taşımasına özen gösterdik:

a) İlgili hususta gerekli bütün soruları giderecek öz bir bilgiyi aktarması ve merak sahibi araştırmacı bir okurun başka mütalaalara da gerek duymasına yer bırakılmaması.

b) Meselelerin hiçbir anlaşılmağıza yer vermeyecek şekilde net ve sarih anlatılması ve bu nedenle de, gereğinde ilmî derinliğe de girilmesi, fakat yük-

sek dinî ilmiye medreselerindeki ortamlara mahsus karmaşık ve anlaşılması güç özel kelime ve deyimlerden kaçınılması.

c) Bu kitapçıkta amaç, Şia inancının sarih bir dille anlatılmasıdır, bu inancın ispat ve delillerinin sunulması gibi bir gaye elinizdeki kitapçıkta her ne kadar ana hedef olarak belirlenmemişse de bu tür öz ve hülâsa ilmî çalışmaların kaçınılmaz neticesi olarak gerekli durumlarda bazı hassas mevzuların daha net açığa kavuşması için kısa da olsa kitap (ayet), sünnet ve aklî delillerin belirtilmesine özen gösterilmiştir.

d) Gerçeklerin ört-bas edilmeksizin açıklanması ve gereksiz tartışmalardan kaçınılarak hakikatlerin olduğu gibi ortaya çıkmasının sağlanması.

e) Bu tür bahislerde bütün İslam mezheplerine karşı saygılı bir dil kullanılmaya özen gösterilmesi.

Elinizdeki eser, yukarıdaki noktalara riayet edilerek bir Beytullah'il Haram seferinde hazırlandı; insan ruh ve canının baştanbaşa maneviyat ve ilahi aşkla yoğrulduğu bir yolculukta... Mevzular, daha sonra çeşitli toplantılarda bir grup ulemanın da katılımıyla görüşülüp müzakere edildikten sonra tamamlandı. Bütün bu çabaların yukarıda belirttiğimiz gayelerin tahakkukuna yardımcı olmasını ve Müslümanların hakkı, hakikati ve bu vesileyle de kendilerini daha iyi anlamasında olumlu rol oynamasını Rabb'ul Âlemin

hazretlerinden niyaz etmekteyiz. Umarız bu naçiz eser, yeniden diriliş günü bizlere azık olur. Bu yüce gayeyle elimizi Rahman ve Rahim Allah'a açıyor ve şöyle diyoruz:

"Rabbimiz! Biz "Rabbinize iman edin" diye imana çağırın bir çağırıcıyı işittik, hemen iman ettik. Rabbimiz, bizim günahlarımızı bağışla, kötülüklerimizi ört ve bizi de, iyilik yapanlarla birlikte öldür."
(Â-i İmrân, 193).

Muharrem-ul Haram 1417

Nasır Mekarim Şîrâzî

1. Bölüm

ALLAH'I TANIMA VE TEVHİD

1- KÂADİR-İ MÜTEÂL'İN VARLIĞI

Biz inanıyoruz ki: Yüce Allah bütün varlık aleminin yegane yaratıcısıdır ve O'nun azamet, ilim ve kudretinin izleri kainattaki bütün mevcudatın alnının tam ortasındadır denilebilecek kadar apaçık ortadadır; bizim varlığımızın derununda, canlılar dünyasının tamamında, hayvanlarla bitkilerden, göklerdeki samanyolları, gezegenler, yıldızlar ve yüksek alemle-re varıncaya kadar bütün kainatta aşikar ve besbellidir.

Biz inanıyoruz ki: Bu dünyanın varlıklarının sırları üzerinde düşündükçe O'nun pâk zâtının azametini, ilminin ve kudretinin sınırsızlığını daha iyi anlamak-

tayız. İnsanoğlunun ilim ve teknikteki ilerlemeleri neticesinde her gün O'nun ilim ve hikmetinden yepyeni kapılar açılmaktadır insanlığın ufkuna. Bu da düşünce ufuklarımızı genişletmekte ve bu tefekkür ve idrak O'na olan ilgi ve aşkımızı günbegün artırmakta ve O'nun zât-ı mukaddesine adım adım yaklaşmamızı sağlayarak celal ve cemalinin nurunda garkolmamızı mümkün kılmaktadır.

Kur'an-ı Kerim şöyle buyuruyor:

"Yakîn arayanlar için yeryüzünde ayetler, işaretler vardır ve bizzat sizin kendi varlığınızda da (böyle ayetler vardır.) Yine de görmez misiniz?"¹

"Şüphesiz göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün ardarda gelişinde temiz akıl sahipleri için gerçekten (apaçık ve besbelli) ayetler, işaretler vardır. Onlar ayaktayken, otururken, yan yatarken Allah'ı zikrederler ve göklerin ve yerin yaratılışı konusunda düşünürler (ve derler ki:) Rabbimiz! Sen bunu boşuna yaratmadın..."²

2- O'NUN CELAL VE CEMAL SIFATLARI

Biz inanıyoruz ki: Yüce Allah'ın pâk zâtı her nevi kusur ve noksandan beri ve münezze olup bütün

---

1- Zâriyat / 20, 21.

2- Âl-i İmrân / 190, 191.

kemallerle süslüdür, dahası, O, "mutlak kemal" ve "kemalin tümü"dür, başka bir deyişle varlık alemindeki bütün kemaller ve güzellikler O'nun temiz ve yüce zâtından kaynaklanmaktadır:

*"Öyle bir ilahtır ki Allah; O'ndan başka ilah yoktur, asıl malik, egemen ve asıl sahip O'dur, her nevi eksiklik ve kusurdan kesinlikle münezzehtir, kimseye zulmetmez, huzur ve güvenvericidir, her şeyi kollamakta ve gözetlemektedir, öylesine yenilmez bir güçlüdür ki karşı konulması imkansız iradesiyle her şeyi ıslah edip düzene koyar, büyüklük ve azamete lâyıktır O, kendisine eş koşulan şeylerden münezzehtir O; yaratan Allah'tır O, eşsiz bir yaratıcıdır O, emsalsiz bir şekil ve suret verendir O, O'nun içindir güzel isimler (ve her nevi kemal sıfatlar), göklerde ve yerde olan her şey O'nu tesbih eder, O Aziz (mutlak galip) ve Hakim (hüküm ve hikmet sahibi)dir."*³

Yukarıdaki ayetlerde geçen bu sıfatlar Hak Teâla hazretlerinin celal ve cemal sıfatlarının sadece bir kısmıdır.

3- MUKADDES ZÂTİ SINIRSIZDIR

Biz inanıyoruz ki: Allah Teâla hazretleri her açıdan sonsuz ve sınırsızdır. İlim ve kudret, ebedi hayat ve ezeli hayat açısından sonu ve nihayeti olmayan bir varlıktır O. Bu nedenle de zaman ve mekana sığmaz; (çünkü zaman ve mekan neticede sınırlı şeylerdir) buna rağmen her yerde ve her zaman vardır ve hazırır O, zira zamanın ve mekanın ötesinde (aşkın) bir varlıktır O'nun varlığı:

*"Göklerde ilah olan O'dur, yerde ilah olan O'dur, O hüküm ve hikmet sahibi olandır, bilendir."*⁴

*"... Siz her nerede iseniz O sizinle beraberdir, Allah, yapmakta olduklarınızı görendir."*⁵

Evet, O, bize bizden yakındır, canımızın ta içindedir O, her yeredir O, hiçbir mekanı olmaksızın: *"Biz, ona kalbinin damarından (şahdamarından) daha yakınız."*⁶

*"Evel O'dur, Ahir O'dur, Gizli O'dur, Görünen O'dur, O her şeyi bilendir."*⁷

Binaenaleyh Kur'an'da *"Arşın sahibidir, Mecid (pek yüce ve pek büyük)dir"*⁸ buyrulurken (ki burada

---

4- Zuhruf /84.

5- Hadid / 4.

6- Kâf / 16.

7- Hadid / 3.

8- Buruc / 15.

geçen "Arş", bazılarının zannettiği gibi, şahlara kullandığı görkemli tahtlar gibi bir oturma mekanı değildir) veya "*Rahman Allah, Arş'ta oturmuştur*"⁹ şeklinde tarif edilirken O'nun belli bir mekanı olduğu söylenmemektedir, bilakis, O'nun egemenlik ve hakimiyetinin madde ve maddeötesi bütün varlık alemlerini kapsadığı vurgulanmaktadır. Aksi takdirde bu, O'nun sınırlandırılması demektir ki bu da yaratıcının değil, mahlukatın sıfatlarının O'na atfedilmesi ve O'nun da herhangi bir varlık mesabesinde telakki edilmesi demektir, halbuki: "*O'nun benzeri gibi olan hiçbirşey yoktur.*"¹⁰ ve: "*...Hiçbirşey O'nun dengi değildir.*"¹¹ diye buyrulmuştur Kur'an-ı Kerim'de.

4- O CİSİM DEĞİLDİR VE ASLA GÖRÜLMEZ

Biz inanıyoruz ki: Allah Teâla hiçbir zaman gözle görülemez, zira birşeyin gözle görülebilmesi demek onun cisim, mekan, yer, renk, şekil ve yönü olması demektir ki bütün bunlar yaratıklara mahsus olgu-

---

9- Bazı ayetlerden Allah Teâla'nın Kürsüsünün bütün gökleri ve yeri kapsadığı anlaşılmaktadır. "*O'nun kürsüsü bütün gökleri ve yeri kuşatmıştır.*" (Bakara/255) Buna göre O'nun "Arş"ı bütün kainatı kuşatmıştır. (Çünkü Arş, Kürsüden daha kapsamlı bir olgudur).

10- Şûarâ / 11.

11- Tevhid (İhlas) / 4.

lardır. Allah Teâla ise, yaratıklara mahsus sıfatlara sahip olmaktan uzak ve münezzehtir.

Binaenaleyh Allah Teâla'nın gözle görülebileceğine inanmak bir nevi şirktir, ayette de buyrulduğu üzere: *"Gözler O'nu göremez, ama O, bütün gözleri görür; O Lâtif (lütuf sahibi) ve her şeyden haberdardır."*¹²

Yine bu nedenledir ki İsrailoğullarının bahanecileri Hz. Musa'dan (a.s) Allah'ı kendilerine göstermesini isteyip de *"...Allah'ı apaçık görmedikçe sana inanmayız."*¹³ dediklerinde Hz. Musa (a.s) onları Tur dağına götürmekte ve kavminin isteğini Rabbi'ne bildirdiğinde şu cevabı almaktadır: *"...Beni asla göremezsin, ama şu dağa bak; eğer o yerinde durabilirsen de beni görebilirsin. Rabbi dağa tecelli edince onu paramparça etti, Musa bayılarak yere düştü. Kendine geldiğinde: "Sen ne yücesin (Rabbim!) Sana tevbe ettim ve ben iman edenlerin ilkiyim" dedi."*¹⁴

Böylece Allah Teâla'nın asla görülemeyeceği gerçeği de anlaşılmiş oldu!

Biz inanıyoruz ki: Bazı ayet ve İslamî rivayetlerde Allah Teâla'nın görülmesinden (likauallah)

12- En'am / 103.

13- Bakara 55.

14- A'raf / 143.

sözedilmesinin nedeni, gözle değil can gözü ve batinla görebilmektir, zira Kur'an ayetleri daima yekdiğirinin müfessiridirler: *"Kur'an'ın bir kısmı, bir kısmını tefsir eder."*¹⁵

Hz. Ali (a.s) kendisine "Ey müminlerin emiri, sen Rabbini gördün mü?" diye soran bir adama *"Görmediğim bir tanrıya tapar mıyım ben?"* diye cevap verir ve ardından şöyle ekler: *"Gözler asla O'nu göremez, ama gönüller iman gücüyle görür O'nu."*¹⁶

Biz inanıyoruz ki: Allah Teâla için mekan, zaman, yön cismaniyet, görülme vb. gibi yaratığa mahsus sıfatları kâil olmak, insanı Allah'ı tanımaktan uzaklaştırıp, şirke bulaşmasına neden olur. Hak Teâla hazretleri mümkünatin tamamından yüce ve onlara ait bütün sıfatlardan münezzehtir, zira "O'nun eşi ve benzeri yoktur."

15- Bu rivayet pek meşhurdur ve İbni Abbas'tan ulaşmıştır, ancak, Nehc'ul Belagâ'da da aynı anlam da ibare vardır: *"Şüphesiz Kur'an'ın bir kısmı, bir kısmını doğrular..."* (Nehc-ul Belga, 18. hutbe) Yine 103. hutbede de Kur'an'ı şöyle tanıtmıştır: *"Kur'an'ın bir kısmı, bir kısmıyla konuşur; bir kısmı diğer bir kısmına tanıklık eder."*

16- Nehc-ul Belaga, 179. hutbe.

5- TEVHİD, BÜTÜN İSLAM EMİRLERİNİN RUHUDUR

Biz inanıyoruz ki: Allah'ı tanıma hususunda en önemli mesele tevhid meselesini anlamak ve O'nun pâk zâtının bir ve tek olduğunu bilebilmektir. Gerçekte tevhid sadece dinin esaslarından biri değildir, aynı zamanda İslam akaid ve inançlarının tamamının ruhu ve temel mayasıdır. Sarahatle diyebiliriz ki: **İslam'ın usulü ve fûruu hep "tevhid"de şekillenmektedir.** Her alanda tevhid ve "bir"lik geçerli ve sözkonusudur. Örneğin: Allah Teâla'nın pâk zatının vahdeti, O'nun sıfat ve fiillerinde tevhid ve başka bir açıdan enbiyanın çağrılarının bir oluşu, ilahi din ve çağrının vahdeti, bizim kible ve semavi kitap vahdetimiz, bütün insanlar için Allah'ın hüküm ve emirlerinin vahdet ve birliği ve sonuç olarak Müslümanların saflarında vahdet ve yine mead gününün birliği!

Bu nedenledir ki Kur'an-ı Kerim, Allah'ın bir olduğu (tevhid-i ilâhi) inancından her nevi sapma ve şirke yönelmeyi affedilemez bir günah saymakta ve şöyle buyurmaktadır: *"Gerçekten Allah, kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz. Bundan daha aşağısını, dilediği (ve layık bulduğu) herkes için affeder. Allah'a*

eş ve ortak (şirk) koşan, doğrusu büyük bir günah işlemiş ve iftirada bulunmuş olur." 17

"Andolsun ki sana ve senden önceki peygamberlere vahyolundu ki: "Eğer şirk koşacak olursan şüphesiz bütün amellerin boşa çıkacak ve bu durumda hüsrana uğrayanlardan olacaksın."18

6- TEVHİDİN DALLARI

Biz inanıyoruz ki: Tevhidin türlü dalları ve çeşitleri vardır, bunların en önemlisi aşağıda belirtilen dört daldır:

a) **Zâta Tevhid:** Yani O'nun pâk zâtı ve benliği tektir ; hiçbir eşi, benzeri ve emsali yoktur.

b) **Sıfatta Tevhid:** İlim, kudret, ezeliyet, ebediyet vb. sıfatların tamamı onun zatında biraradadır ve bunlar O'nun eşsiz zâtıyla tamamen aynı ve birdir. Yani mahlukat ve yaratılmışlarda olduğu gibi her sıfatı diğer sıfatından ayrı ve varlığının zâtı ve özbenliği de yine bu sıfatlardan apayrı değildir. Bu arada Allah Teâla'nın sıfatlarıyla O'nun mukaddes zâtının ayniyeti (tıpatıp aynılığı) meselesini anlayıp, idrak edebilmek için çok dikkatli ve hassas bir düşünce ve tefekkürün gerekli olduğunu da hemen hatırlatalım.

17- Nisâ / 48.

18- Zümer / 65.

c) Fiil ve Eylemlerde Tevhid: Yani kâinatta vuku bulan her şey, bütün hal, hareket, davranış ve oluşumlar hep Hak Teâla'nın irade ve takdirinden kaynaklanmaktadır:

*"Allah her şeyin yaratıcısıdır, O her şey üzerinde vekildir ve her şeyi gözetleyip denetleyendir."*¹⁹

"Göklerin ve yerin anahtarları O'nundur (O'nun kudret ellerindedir)."²⁰

Evet, varlık dünyasında Allah Teâla'nın münezzehten zâtından başkaca hiçbir etken yoktur.

Ancak, bu, amel ve davranışlarımızın kaçınılmaz olduğu ve bizim "mecbur" olduğumuz anlamına gelmez, bilakis, biz irade ve karar verme hususunda hür ve serbestiz: "Biz onu (insanı) hidayet ettik (ve ona doğru yolu gösterdik) isterse kabullenip şükredenlerden olur, isterse reddeder ve nankör olur."²¹

"Doğrusu insan için kendi gayret ve çabasından başka birşey yoktur."²²

Bu Kur'an ayetleri, insanın hür bir iradeye sahip bulunduğunu gözler önüne sermektedir. Ancak, hem hür irade ve hem iş yapma gücünü Allah Teâla'dan almış olduğumuzdan bizim bütün irade ve davranışlarımız neticede Allah Teâla'ya dönmekte ve O'nun

---

19- Zümer / 62.

20- Şûrâ / 12.

21- İnsan / 3.

22- Necm / 39.

varlığına dayanmaktadır. Ancak dikkat edilmesi gereken nokta, bu gerçeğin, yaptığımız işler ve davranışlar karşısında mesuliyet ve sorumluluğumuzu zerrece azaltmayacağıdır.

Evet, O bizim bütün davranışlarımızı serbestçe ve hür bir iradeyle yapmamızı ve böylece bizi sınav ve denemelere tabi tutarak tekamül yolunda ilerlememizi sağlamak istemiştir. Zira insanoğlunun tekamülü (kemal ve olgunluğa ermesi) ancak hür bir iradeyle Allah'a itaat etmesi ve kendi tercihiyle O'na yönelebilmesiyle mümkündür.

Zira bir insanın cebren ve zorla yaptığı şeyler ne onun iyi olduğunu gösterir ne de kötü olduğunu!

Esasen biz insanlar eylem ve davranışlarımızda böyle bir cebre muhatap ve mecbur bırakılmış olsaydık bu durumda semavi kitaplarla peygamberlerin hiçbir gereği kalmayacak, dînî emir ve vazifelerin yapılıp yapılmaması hiçbir şey ifade etmeyecek ve Allah'ın ödül veya ceza vermesinin de mantığı ve anlamı kalmayacaktı.

Hz. Resulullah'ın (s.a.a) mübarek Ehl-i Beyt'inden (a.s) öğrendiğimiz gerçektir bu, onlar "Ne mutlak cebir doğrudur, ne de sorgusuz sualsiz tam bir serbest-

lik (tefviz), bu ikisinin ortası bir durum geçerlidir." bu yurmuşlardır.²³

d) İbadette Tevhid: Yani ibadet sadece Allah Teâla'ya mahsustur, O'nun mukaddes zatından başka mabud (ibadete layık) yoktur. Tevhidin en önemli dallarından biridir bu. Peygamberler de en ziyade bu noktayı vurgulamışlardır: *"Onlar (peygamberler) dini yalnızca Allah'a halis kılan hanifler (Allah'ı birleyenler) olarak sadece Allah'a kulluk etmek, namazı dosdoğru kılmak ve zekat vermekten başkasıyla emrolunmadılar. En doğru ve ebedi kalıcı din budur işte."*²⁴

Ahlak ve irfanda kemale erişebilmek için tevhid, bundan da derin bir hal alır ve insanın sadece Allah'ı düşünmesi, O'ndan başka şeye gönül vermemesi, O'ndan başka hiçbirşeye kendisini kaptırmamasını gerekli kılar; tevhidde varılan kemalin bu noktasında kulun Allah'tan başka hiçbir arzusu kalmaz, O'ndan başka hiçbirşeyi düşünmez ve hiçbir şey onu Allah'tan alıkoymaz: *"Seni kendisine meşgul edip Allah'tan uzaklaştıran her şey senin putundur!"*

Biz inanıyoruz ki: Tevhidin dalları bu dördünden ibaret de değildir, "mülkiyette tevhid" bunun bir di-

---

23- Usul-ü Kâfi, c: 1, s: 160 "el-Cebru vel-kaderu vel-emr-u beyn'el emreyn" babı.

24- Beyyine / 5.

ğer dalıdır, yani her şey Allah'ındır: "Göklerde ve yerde ne varsa Allah'ındır..."²⁵; keza "hakimiyet ve egemenlikte tevhid" de dallarından birisidir, egemenlik tevhidi, yegane egemen olarak Allah'ı tanımak ve O'ndan başka kanunkoyucu tanımamaktır: "Kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte onlar, kâfir olanlardır."²⁶

7- BİZ İNANIYORUZ Kİ:

Fiil ve eylemlerde tevhidin aslı, gerçekte şunu da vurgulamaktadır: Büyük peygamberlerin gösterdiği mucizeler ve evliyaullahın kerametleri sadece "Allah Teâla'nın izniyle" gerçekleşmektedirler. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de Hz. İsa Mesih (a.s) için şöyle buyrulmaktadır: "Doğuştan kör olanı ve iyileşmesi artık imkansız olan alacalıyı benim iznimle iyileştiryordun ve yine benim iznimle ölüleri diriltiveriyordun!..."²⁷

Yine Kur'an-ı Mecid, Hz. Süleyman'ın (a.s) vezirlerinden biri hakkında şöyle buyurmaktadır: "Yanında Kitap'tan bir ilim bulunan kimse dedi ki: "Ben, gözünü açıp kapamadan onu sana getirebilirim." Derken,

---

25- Bakara / 284.

26- Maide / 44.

27- Maide / 110.

Süleyman o tahtı kendi yanında durur vaziyette görünce dedi ki: "Bu, Rabbimin fazlındandır, O'na şükürde mi bulunacağım, yoksa nünkörlük mü edeceğim diye beni denemekte..."²⁸

Binaenaleyh Kur'an'da da açıkça belirtildiği gibi Hz. İsa Mesih'in (a.s) Allah Teâla'nın izniyle, çaresiz hastaları iyileştirdiğine ve ölüleri dirilttiğine inanmak tevhidin ta kendisidir.

8- ALLAH'IN MELEKLERİ

Biz inanıyoruz ki: Allah Teâla'nın özel görevlerle görevlendirmiş olduğu melekleri vardır ki bunlardan bazıları peygamberlere vahyi iletmekle vazifelendirilmişlerdir.²⁹

Bir kısmı da insanların amellerini korumak (zaptedmek) için görevlidirler.³⁰

Bir kısım meleklerse ruhları kabzetmekle görevlidirler.³¹

Bir kısım meleklerse dirençli ve yılmaz müminlere yardım etmekle görevlidirler. ³²

28- Neml / 40.

29- Bakara / 97.

30- İnfitar / 10.

31- A'raf / 37.

32- Fussilet / 30.

Bir kısmı savaşlarda müminlere yardım ederler. ³³

Bir kısım melekse Allah'a isyan eden tuğyankar kavimleri cezalandırırlar³⁴ ve varlık dünyasında daha başka birçok vazifeye görevlidirler.

Bu görev ve vazifeler Allah Teâla'nın izni ve O'nun kudreti sayesinde gerçekleştiğinden "fiillerde tevhid" ve "Rububiyet tevhidi" aslıyla asla çelişmemekte, bilakis, bu aslı önemle vurgulamaktadır.

Aynı şekilde bundan da anlaşılacağı üzere peygamberler, masumlar ve meleklerin şefaathleri de yine Allah Teâla'nın izni ve O'nun kudretiyle olacağından tevhidle çelişmemekte, tevhidin bir parçası sayılmaktadır: *"O'nun izni olmadıkça kimse şefaathçi olamaz."*³⁵

Bu mesele ve "tevessül" meselesi hakkında detaylı bilgiyi "peygamberler" bahsinde aktarmaya çalışacağız inşaallah.

9- İBADET SADECE ALLAH'A MAHSUSTUR

Biz inanıyoruz ki: "İbadette tevhid" bahsinde de belirttiğimiz üzere ibadet sadece Allah Teâla'ya mahsustur, bu nedenle de kim O'ndan başkasına ta-

---

33- Ahzab / 9.

34- Hud / 77.

35- Yunus / 3

parşa "müşrik"tir. Bütün peygamberlerin davetlerinin müşterek ana eksenlerinden biridir bu. *"Allah'a ibadet ediniz, O'ndan başka mabudunuz ve ilahınız yoktur!"* buyruğu Kur'an-ı Kerim'de peygamberlerin dilinden defalarca aktarılmaktadır.³⁶

Nitekim biz Müslümanlar her namazda Hamd Suresi'ni okurken İslam'ın bu önemli prensibini tekrarlamakta ve *"Biz sadece sana ibadet eder, sadece senden yardım dileriz"* demekteyiz.

Kur'an'da belirtildiği üzere peygamberlerle meleklerin Allah'ın izniyle şefaathçi olabileceğine inanmanın "ibadet" anlamında olamayacağını da hemen belirtelim.

Aynı şekilde kulun peygamberlere herhangi bir sorununun çözömlenmesini Hak Teâla'dan talepte bulunmaları için tevessöl etmesi ve onları aracı kılması "ibadet ve tapınma" olmadığı gibi ibadet ve "fiiliyat tevhibi"yle de asla çelişmemekte, bilakis, kulun Allah'a yönelebilmesi için açık bırakılan nice kapılardan birisi olarak kabul görmektedir. Daha ileriki bahislerimizde "peygamberlik" mevzuunu işlerken bu konuyu da etraflıca ele alacağız inşaallah.

36- A'raf / 59, 65, 73, 85...

10- O'NUN PÂK ZÂTININ KÜNHÜNE KİMSE VARAMAZ

Biz inanıyoruz ki: Hak Teâla hazretlerinin varlığının izleri ve işaretleri bütün varlık alemini baştanbaşa kuşatmışsa da O'nun yüce varlığının hakikati hiçkimseye aşikar değildir ve kimse O'nun mukaddes zâtının künhüne varamaz. Çünkü O'nun münezzehe varlığı her açıdan sınırsız ve sonsuzdur, bizse her açıdan sınırlı ve mahdut. Bu durumda "kısıtlı" bir varlığın "kısıtsız, sınırsız ve sonsuz bir varlığı" büsbütün kuşatamayacağı ve esasen O'nun varlığının sınırlarına ulaşabilmesinin mümkün dahi olmayacağı apaçık ortadadır: *"Gerçekten O, her şeyi sarıp kuşatandır."*³⁷ *"Allah onların hepsini kuşatmıştır."*³⁸

Düşünceyle varamazsın O'nun künhüne

Ne akıllar alır, ne bilge bilir

Samançöpü dalabilse derine

Sen de O'nu kavrayabilirsin demektir!

Nebevî hadiste de buyrulduğu üzere "Biz, sana, la-yık olduğun vechiyle ibadet edebilmiş değiliz, seni hakkıyla tanıyabilmiş de değiliz biz."³⁹ Ancak bu arada O'nun zatını tamamiyle kavramanın imkansız ol-

---

37- Fussilet / 54.

38- Buruc / 20.

39- Bihar-ul Envar, c: 68, s: 23.

ması nedeniyle O'nu nisbeten ve ana hatlarıyla tanımaktan da vazgeçilmesi ve bizim için hiçbirşey ifade etmeyecek olan bazı kelimelerin zikriyle yetinilmesi gerektiği şeklinde bir yanlış anlamaya da meydan verilmemelidir, zira bu, "marifetulah"ın büsbütün tatil edilmesi demektir ki biz buna karşıyız, zira başta Kur'an gelmek üzere bütün semavi kitaplar marifetulah için inmiş, Allah'ı tanımamız ve O'na yönelmemiz için nazil olmuşlardır.

Bu hususta çeşitli örnekler verilebilir, mesela biz ruhun aslının ve hakikatinin ne olduğunu bilmiyoruz, ama bu hususta elbette ki kısa ve öz bir bilgiye sahibizdir, nitekim ruhun var olduğunu bilmekte ve onun izlerini açıkça müşahede etmekteyiz.

İmam Muhammed Bâkır hazretlerinden (a.s) ulaşan şu hadis pek ilginçtir: *"Aklınıza ve tasavvurunuzda sığdırabileceğiniz her şey ve her düşünce sizin zihninizin yaratığıdır ve (yaratık olma açısından) o da tıpkı sizin gibidir ve size döner. Allah Teâla sizin o azami düşünce mahlukunuzdan elbette ki münezzehe ve O'ndan çok daha üstün ve yücedir."*⁴⁰

Hz. Ali'den (a.s) ulaşan bir başka hadiste de Allah Teâla'yı tanıma bilimi (marifetullah) pek güzel ve sarıh bir tabirle şöyle ifade edilir: *"Münezzehe Allah Teâla hazretleri, sıfatının kühnü ve sınırlarını akıl-*

40- Bihar-ul Envar, c: 6, s: 293.

*lara bildirmemiş (ama) bu hususta onları gerekli bilgiden mahrum da bırakmamıştır."*⁴¹

11- NE TATİL, NE TEŞBİH

Biz inanıyoruz ki: Allah Teâla'yı tanıma, O'nun sıfatlarını bilme ve marifetullah'ın mümkün olmadığını söylemek ve tatile inanmak ne kadar yanlışsa "teşbih" yoluna gitmek de bir o kadar yanlıştır ve insanı "şirke" götürür. Yani o mukaddes zât'ın hiçbir şekilde bilinip tanınamayacağını ve bizim O'nu (kendi haddimiz ve kapasitemizin elverdiği ölçüde) tanıyabilmemizin kesinlikle mümkün olamayacağını düşünmek yanlış olabileceği gibi O'nu herhangi bir şeye benzetebilmek ve "şöyle olabilir" diyebilmek de doğru değildir. Birinci yolun "ifrat" ikinci yolun da "tefrit" olacağını önemle belirtmekte fayda vardır.

41- Gurer'ul Hikem.

2. Bölüm

ALLAH'IN PEYGAMBERLERİ GÖNDERMESİ

12- PEYGAMBERLERİN GÖNDERİLİŞ FELSEFESİ

Biz inanıyoruz ki: Allah Teâla insanoğlunu hidayet ve kemale ulaştırıp, sonsuz saadete kavuşmasını sağlamak amacıyla peygamberler ve elçiler göndermiştir. Bu elçi ve peygamberler gönderilmemiş olsaydı, insanın yaratılış gayesi gerçekleşmeyecek ve insanoğlu sapıklık, eksiklik, hata ve günah batağında kalacaktı. Bu ise Allah'ın öngördüğü amaçla çelişen bir olgudur: *"Peygamberler müjdeciler ve korkutucular olarak gönderildiler ki onlardan sonra insanların Allah'a karşı öne sürebilecekleri özür ve*

*bahaneleri kalmasin (ve peygamberler saadetin yolunu herkese göstererek son görevlerini de tamamlamış ve gerekeni yapmış olsunlar). Allah üstün ve güçlü olandır, hikmet ve hüküm sahibidir."*⁴²

Biz inanıyoruz ki: Bu peygamberlerin beşi "Ululazm" peygamberdir; yani yeni bir şariat ve kitapla gelmişlerdi, gönderilişleri sırayla şöyleydi: Hz. Nuh, İbrahim, Musa, İsa (Allah'ın selamı onlara olsun) ve risaletin son halkası olan Hz. Muhammed Mustafa (sallallahu aleyhi ve âlihi ve sellem).

*"Hatırla; biz peygamberlerden kesin söz almıştık (bu cümleden olmak üzere) senden de, Nuh'tan, İbrahim'den, Musa'dan ve Meryemoğlu İsa'dan da (peygamberlik ve elçilik görevini gereğince yerine getirip, Allah'ın hükmünü insanlara tebliğ edeceklerine dair) kesin söz almıştık."*⁴³

*"Artık sen sabret, azim sahibi (Ululazm) peygamberlerin sabrettiği gibi."*⁴⁴

Biz inanıyoruz ki: Hz. Muhammed (s.a.a) peygamberlerin sonuncusu olup, onun getirdiği şariat kıyamete kadar bütün insanları bağlayıcıdır; yani İslam dininin getirdiği hüküm, emir, eğitim ve prensipler, maddi ve manevi sahalarda insanoğlunun kıya-

---

42- Nisâ / 165.

43- Ahzab / 7.

44- Ahkaf / 35.

mete kadar bütün ihtiyaçlarını giderebilecek ve bütün sorunlarını halledebilecek kapasite ve niteliktedir, ondan sonra peygamberlik ve elçilik iddiasına girecek olan herkesin iddiası batıl ve kesinlikle geçersizdir:

*"Muhammed, aranızdan hiçbirinin babası (babalığı) değildir, ancak o, Allah'ın Resulü ve peygamberlerin sonuncusudur, Allah her şeyi bilendir (bu nedenle de gerekli her şeyi son peygamberinin emrine vermiştir)."*⁴⁵

13- SEMAVÎ DİNLERİN MENSUPLARININ BİRLİKTE YAŞAMASI

Biz inanıyoruz ki: Yüce İslam dini, ilahi dinlerin kamili ve bu nedenle de gönderildiği andan itibaren artık bütün dünya insanları için geçerli yegane "İlâhî resmî" dindir, ancak Müslümanlar, ister İslam ülkesinde, ister başka ülkelerdeki bütün diğer semavî dinlerin mensuplarıyla barış içinde yaşamak ve barışçı münasebetlerde bulunmakla mükelleftirler; ama Müslümanlarla mücadeleye kalkışan ve İslam'la savaşanlar bu kuralın dışında kalırlar:

*"Allah, sizinle din konusunda savaşmayan, sizi yurtlarınızdan sürüp çıkarmayanlara iyilik yapmanızdan ve onlara adaletli davranmanızdan sizi menetmez, çünkü Allah adaletle davrananları sever."*⁴⁶

Biz inanıyoruz ki: Mantık ve akla dayalı makul bahislerle İslam'ın hakikat ve hükümlerini insanlara anlatıp açıklayabilmek pekâlâ mümkündür. İslam, doğru anlatılması ve sahîh usullerle açıklanması halinde insanlarca kolaylıkla kabul görecektir bir dindir, bilhassa çağımız insanlığının İslam'a duyduğu güçlü eğilim ve ilgi bunun en bâriz göstergesidir.

Yine bu nedenledir ki biz, İslam'ın zorla ve baskıyla başkalarına kabul ettirilmemesi gerektiği inancındayız:

*"Dinde zorlama ve baskı yoktur,⁴⁷ gerçek şu ki, doğru yol, doğru olmayan yoldan apaçık ayrılmış (ve ikisi de besbellî ortaya çıkıp anlaşılmış)tır artık."*⁴⁸

Biz inanıyoruz ki: Müslümanların, İslam'ın emirlerine uygun bir yaşayış ve davranış sergilemeleri İs-

---

46- Mümtehine / 8.

47- İslam veya hiçbir din, kimseye zorla kabul ettirilemez, ama her insan, kabul ettiği dinin ve bu cümleden olmak üzere her Müslüman da İslam'ın bütün emirlerine uymak zorundadır. Zira kabulden sonra ahit vardır ki bu da bağlayıcıdır. Dinin kısmen kabulü söz konusu edilemez, tamamına uyulmalıdır, bkz: Ahzab / 36 - çev).

48- Bakara / 256.

lam'ı tebliğ ve tanıtmanın en mükemmel yoludur, binaenaleyh zorlama ve baskıya gerek olmayacağı apaçık ortadadır.

14- PEYGAMBERLERİN HAYATLARI BOYUNCA MASUM OLMASI

Biz inanıyoruz ki: Bütün peygamberler masum ve günahişlemezdirler. Yani ister peygamberlikle görevlendirilmeden önce, ister peygamberlikleri sırasında olsun, hayatları boyunca her nevi hata, yanlış ve günahattan beri ve uzaktırlar ve Allah Teâla'nın özel koruması altındadırlar. Aksi takdirde, onların bir tek hata veya günah işlemesi halinde insanların bir "peygamber" olarak onlara olan güven ve itimadı sarsılacak ve Allah'la kendi aralarındaki bu iletişime güvenleri kalmayacak, onları bir ömür boyu kendilerine örnek alıp tartışılmaz kılavuzlar olarak kabullenemeyeceklerdir.

Bu nedenledir ki, Kur'an'ın bazı ayetlerinde bazı peygamberler için serzeniş yollu ifadeler kullanılması ve onlara "hata veya günah" nisbet edilmesinin nedeni, "terk-i evlâ"da bulunmaları; yani "iyi" olan iki şeyden "daha iyi"yi seçecekleri yerde "daha az iyi"yi seçmiş olmalarıdır. Ya da başka bir deyişle bu: "İyilerin yaptığı iyi davranışlar (bazen) mukarrebler (yak-

laştırılmış insanlar) için günah telakki edilir"⁴⁹ sözüne dayalıdır; çünkü herkesin, kendi şanına uygun davranması beklenir.

15- PEYGAMBERLER ALLAH'IN İTAATKÂR KULLARIDIRLAR

Biz inanıyoruz ki: Peygamberlerin en büyük iftiharları, Allah'a itaat eden ve O'nun emir ve nehiyelerine kesinlikle uyan kullar olmalarıydı. Bu nedenledir ki her gün, yevmiye namazlarımızda "*Şehadet ederim ki Muhammed (s.a.a) Allah'ın kulu ve elçisidir*" demekteyiz.

Biz, Allah'ın gönderdiği peygamberlerden hiçbirinin ilahlık iddiasına kalkışıp, insanları kendilerine tapınmaya davet etmediğine inanmaktayız:

*"Allah'ın kendisine Kitabı, hükmü ve peygamberliği vermiş olduğu hiçkimsenin, insanlara "Allah'ı, bırakıp, bana kulluk edin" demesi yakışmaz."*⁵⁰

Hz. İsa Mesih de (a.s) insanları kendisine tapmaya davet etmemiş ve kendisinin Allah'ın bir kul ve O'nun elçisi olduğunu hatırlatmıştır daima:

49- Merhum Meclisi, Bihâr-ul Envar'da bu cümleyi bazı masumlardan aktarmış, ancak isim zikretmemiştir, bkz: Bihâr, c: 25, s: 205.

50- Âl-i İmran / 79.

"Mesih de, Allah'a yakınlaştırılmış (yüksek derece sahibi) melekler de, Allah'a kul olmaktan asla çekinmediler."⁵¹

Nitekim hıristiyanlık tarihine ait belgelerde de itiraf edildiği üzere teslis (üçlü tanrı) inancı hıristiyanlığın ilk yüzyılında yoktu, bu batıl inanç daha sonra türetilmiştir.

16- MUCİZELER VE GAYB İLMİ

Peygamberlerin seçkin birer "kul" olmaları, onların, Allah'ın izniyle geçmiş, gelecek ve şimdiki zamana ait bazı gaybî olaylardan haberdar olmalarına asla engel değildir: *"Oysa, gaybı bilendir, kendi gaybını (görülmez bilgi hazinesini) kimseye açık tutmaz, ancak elçileri (peygamberleri) içinde razı olduğu (seçtiği) kimseler başka..."⁵²*

Nitekim Hz. İsa Mesih'in (a.s) mucizelerinden biri de, insanlara bazı gizli şeyleri haber vermesiydi: *"Yediklerinizi ve evlerinizde zahîre olarak sakladıklarınızı size haber veririm..."⁵³*

Hz. Resul-ü Ekrem efendimiz de (s.a.a) Allah Teâla'nın izniyle birçok gizli olayı haber verip bildir-

---

51- Nisa / 172.

52- Cinn / 26- 27.

53- Âl-i İmran / 49.

mişlerdir: *"(Ey Muhammed) bu sana vahyettiğimiz gayb haberlerindedir..."*⁵⁴

Binaenaleyh Allah'ın elçileri ve resulleri olan peygamberler, yine Allah'ın izni ve O'nun bildirmesiyle (vahy yoluyla) gerektiğinde pekâla gaybdan haberler verebilirler: *"De ki, size Allah'ın hazineleri benim yanımdadır demiyorum, gaybı da bilmiyorum ve ben size, bir melek olduğumu da söylemiyorum, ben, bana vahyedilenden başkasına uymam..."*⁵⁵ gibi bazı ayetlerdeki beyanların nedeni ise "Peygamberin kendiliğinden gaybı bilemeyeceği"dir; ayetin devamında da vurgulandığı üzere peygamber, kendisine vahyle bildirilmesi halinde gaybı elbette ki bilebilir. Bu arada Kur'an ayetlerinin birbirini tefsir ettiğini ve açıkladığını da hemen hatırlatalım.

Binaenaleyh biz şuna inanıyoruz ki peygamberler, Allah Teâla'nın izniyle olağanüstü şeyler ve büyük mucizeler yapabiliyorlardı. Allah'ın izniyle böyle bir vak'anın vuku bulabilmesi pekâla mümkün olup, bu yüce hakikate iman etmek de elbette ki şirk olmaz; peygamberlerin Allah'ın izniyle mucize göstermeleri onların bir kul olmasıyla çelişen bir olgu değildir. Nitekim bizzat Kur'an'da da açıkça belirtildiği üzere Hz. İsa Mesih (a.s) Allah'ın izniyle ölüleri diriltiyor, çare-

---

54- Yusuf / 102.

55- En'am / 50.

siz hastalıkları Allah'ın emriyle iyileştiriveriyordu: *"...ve Allah'ın izniyle, doğuştan kör olanı, alaca hastalığına yakalanını iyileştirir ve ölüyü diriltirim..."*⁵⁶

17- PEYGAMBERLERİN ŞEFAAT EDEBİLMESİ

Biz şuna inanıyoruz: Başta İslam peygamberi Hz. Resulullah (s.a.a) gelmek üzere, Allah'ın göndermiş olduğu peygamberler, şefaath makam ve derecesine sahiptirler ve bazı özel günahkârlar için Allah katında şefaatte bulunacaklardır; ancak, bu da yine Allah Teâla'nın izniyle mümkün olmaktadır elbette: *"Allah Teâla'nın müsaadesi olmadıkça hiçkimse şefaath olamaz..."*⁵⁷ ve: *"...İzni olmaksızın O'nun katında şefaatte bulunacak kim olabilir?..."*⁵⁸

*"Ey iman edenler! Onda (mutluluk ve kurtuluşun parayla satınalınabileceği) hiçbir alış-verişin ve (yediklerini kurtarabilmek için) hiçbir dostluğun ve (Allah'ın izni olmaksızın) hiçbir şefaathin olmadığı gün gelip çatmadan size rızık olarak verdiklerimizden infak edin..."*⁵⁹ mealindeki ayette buyrulan da "Allah'ın izni olmaksızın ve kendiliğinden şefaatte bulunabil-

---

56- Âl-i İmran / 49.

57- Yunus / 3.

58- Bakara / 255.

59- Bakara / 254.

me gücü"dür, keza, şefaati liyakati taşımayanları kapsar, zira daha önce de belirttiğimiz üzere Kur'an'daki ayetler yekdiğerinin açıklayıcısı ve müfessiridirler.

Biz inanıyoruz ki: Şefaati meselesi bireyleri eğitip yetiştirme, günahkârları doğru yola çevirme; dürüstlük, doğruluk, takva ve iyiliğe teşvik edip, onlara ümit aşılama yolunda pek önemli bir olaydır. Hem, şefaati, rastgele bir olay da değildir, sadece şefaate layık olanları kapsar; yani kendilerine şefaatte bulunacak olanla irtibatlarının tamamen kopmasına yolaçacak kadar haddi aşmamış olanlar içindir şefaati. Başka bir deyişle "şefaati" günah işleyenlere ciddi bir uyarıdır. "Arkanızdaki köprüleri büsbütün yıkmayın, bütün dalları kırmayın; geriye dönebileceğiniz bir köprü, tutunabileceğiniz bir dal bırakın ki size şefaatte bulunabilsin!" demektir günahkârlara.

18- TEVESSÜL

Biz inanıyoruz ki: Tevessül konusu da şefaati konusu gibidir; maddi veya manevî bir sorunu olanlar, Allah'ın izniyle bu sorunlarının hallini Allah Teâla'dan istemeleri için Allah'ın velilerine müracaati ederler. Yani bir taraftan bizzat kendileri Hakk'ın dergâhına yönelip yakarır, diğeri taraftan da Evliyaullah'ı aracı

kırlarlar: "...Onlar kendi nefislerine zulmettiklerinde şayet sana gelip Allah'tan bağışlanma dileselerdi ve peygamber de onlar için bağışlanma dileseydi elbette Allah'ı, "tevbeleri kabul eden ve esirgeyen" olarak bulurlardı."⁶⁰

Yine Kur'anda Hz. Yusuf'la (a.s) kardeşleri anlatılırken şöyle geçer: "(Yusuf'un kardeşleri, babalarına tevessülde bulunup onu aracı kılarak) "*Ey babamız, bizim için günahlarımızın bağışlanmasını dile. Biz gerçekten hataya düşenler idik*" dediler. (İhtiyar babaları Hz. Yakup (a.s) onların bu dileğini kabul ederek) "*İleride sizin için Rabbimden bağışlanma dileirim, çünkü O, bağışlayandır, esirgeyendir*" dedi."⁶¹

Bu ayetler, geçmiş ümmetlerde de tevessülün bulunduğunu göstermektedir.

Ancak, Evliyaullah'a tevessülde bulunmanın haddi budur ve bu haddi aşmamak gerekir: Evliyaullah ancak Allah'ın izniyle vesile olurlar, onları bu hususta Allah'tan müstakil zannetmek kesinlikle "şirk" ve "küfür"dür.

Keza, tevessül, Evliyaullah'a ibadete de dönüşmemelidir; aksi takdirde bu da kesinlikle "küfür" ve "şirk" olacaktır. Zira onlar Allah Teâla'nın izni ve gücü olmaksızın herhangi bir zarar veya yarara malik de-

---

60- Nisâ / 64.

61- Yusuf / 97-98.

ğildirler: *"De ki: Allah'ın dilemesi dışında kendim için yarardan ve zarardan (hiçbir şeye) malik değilim..."*⁶²

Ancak, bütün İslam mezheplerinde, avam arasında tevessül meselesini ifrat veya tefrit noktalarına götürülenler de çıkmaktadır ki, bunların şefkatle irşad ve hidayet edilmesi gerekir.

19- BÜTÜN PEYGAMBERLERİN DAVET USULÜ BİRDİR

Biz inanıyoruz ki: Bütün peygamberlerin müşterek bir hedefi vardı: Allah'a, ahirete ve hesap gününe inanmak, sahih bir dînî eğitim ve terbiyeden geçirmek ve insan toplulukları arasında ahlakî prensipleri güçlendirmek yoluyla insanlığı saadete ve mutlu bir yaşama kavuşturmak! Bu nedenledir ki gönderilen bütün peygamberler bizim nazarımızda saygın ve muhteremdirler, hepsinin bütün insanlığın boynunda hakkı vardır ki bu hakikati bizzat Kur'an'dan öğrenmekteyiz: *"...Allah'ın peygamberleri arasında hiçbirini diğerinden ayırdetmeyiz."*⁶³

Bu arada şunu da belirtmek gerekir ki zamanla insanoğlu ilerlemiş ve daha ileri eğitimlere hazır hale

---

62- A'raf / 188.

63- Bakara / 285.

gelmiş olduğundan ilahi dinler de buna paralel şekilde giderek mükemmelleşmiş ve getirdikleri usul, prensip ve kurallar gittikçe daha ileri ve daha derin bir hal almış ve nihayet sıra en mükemmel, en son ve en ileri din olan İslam'a gelmiştir: "*...Bugün size dininizi kemale erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve size (mükemmel ve kalıcı) din olarak İslam'ı) seçip beğendim.*"⁶⁴

20- GEÇMİŞ PEYGAMBERLERİN GETİRDİKLERİ HABERLER

Biz inanıyoruz ki: Geçmiş peygamberlerin çoğu, kendilerinden sonra gelecek olan peygamberleri haber vermişlerdir, bu cümleden olmak üzere Hz. Musa ve Hz. İsa Mesih de (Allah'ın selamı üzerlerine olsun) İslam peygamberi Hz. Resul-i Ekrem'in (s.a.a) geleceğini bildirmişlerdir ki bu haberlerin bir kısmı halâ bu dinlerin kitaplarında mevcuttur: "*Ki onlar, yanlarındaki Tevrat'ta ve İncil'de (geleceği) yazılı bulacakları (okuma yazması olmayan) ümmü (ama bilgili ve bilinçli) haber getirici (nebi) olan peygamber (Resul)e uyanlardır... Kurtuluşa erenler işte bunlardır.*"⁶⁵

64- Maide / 3.

65- A'raf / 157.

Nitekim tarih bu hakikati şöyle kaydetmiştir: İslam peygamberinin (s.a.a) zuhurundan bir süre önce çok sayıda yahudi Medine'ye gelip yerleşmiş ve sabırsızlıkla o hazretin zuhurunu beklemeye başlamışlardı. Çünkü kendi kitaplarından, onun bu diyarda (Medine'de) zuhur edeceğini anlamışlardı. Derken o hazret zuhur etti ve bekledikleri güneş olanca parlaklığıyla doğuverdi, ama onu bekleyenlerin sadece bir kısmı ona iman edip, şahsi çıkarlarını tehlikede gören bir diğer kısmıysa bile bile hakkı ayaklar altına alıp o hazrete karşı çıktı!

21- PEYGAMBERLER VE YAŞAMIN BÜTÜN BOYUTLARINDA OLUMLU DEĞİŞİM

Biz inanıyoruz ki: Allah'ın peygamberlerine nazil olan semavi dinler (bilhassa İslam dini) sadece bireyin şahsî hayatını ıslah edip düzeltmekle veya sırf ahlakî ve manevî meselelerle sınırlı kalmamış; bilakis, bireyin ve toplum hayatının istisnasız bütün boyutlarının ıslahını hedeflemiş ve böyle bir yeterlilik ve kapsamlı gönderilmişlerdir. Hatta insanlar, güncel yaşamlarında ihtiyaç duydukları birçok bilgi ve bilimi de onlardan öğrenmiştir ki bunların bir kısmına Kur'an'da değinilmiştir.

Biz inanıyoruz ki: Gönderilen peygamberlerin en önemli hedeflerinden biri, insanlığı adalete yöneltmekti: "Andolsun biz, peygamberlerimizi apaçık olan belgelerle gönderdik ve insanlar adaleti ayakta tutsunlar diye onlarla birlikte kitabı ve mizanı (hakkı batıldan ayırma kabiliyeti ve âdilâne kanunlar) indirdik."⁶⁶

22- IRKÇILIK, KAVİM VE KABİLE AYRICALIĞININ REDDİ

Biz inanıyoruz ki: Başta İslam peygamberi gelmek üzere, gönderilen peygamberlerden hiçbiri ırkçılık ve kavmiyetçiliği onaylamamış, bilakis bütün ırk, dil, kavim ve milletlere bir gözle bakmışlardır. Zira Kur'an-ı Kerim'de de buyrulduğu üzere: *"Ey insanlar! Gerçekten biz sizi bir erkek ve bir diğiden yarattık ve birbirinizle tanışmanız için sizi halklar ve kabileler haline getirdik (ama bunlar asla üstünlük sebebi değildir). Hiç şüphesiz Allah katında sizin en üstün olanınız, takvaca en ileri olanınızdır..."*⁶⁷

Meşhur bir hadiste, Hz. Resulullah'ın (s.a.a) bir hac merasimi sırasında Mina'da bir devenin üzerinde halka hitaben şöyle buyurduğu geçer:

66- Hadid / 25.

67- Hucurat / 13.

"Ey insanlar! Biliniz ki hepinizin Allah'ı birdir, babası bir! Ne arabın aceme (arab olmayana) bir üstünlüğü vardır, ne de acemin araba! Ne siyah derilinin buğday tenliye bir üstünlüğü sözkonusudur, ne buğday tenlinin siyah deriliye! Tek üstünlük takvadadır! Ey insanlar, bana emredileni size hakkıyla iblağ etmiş oldum mu?! (herkes "evet!" diye bağırınca) "Bu söylediklerimi duyanlar duymayanlara duyursun!" buyurdular.⁶⁸

23- İSLAM VE İNSAN FITRATI

Biz inanıyoruz ki: Ana hatlarıyla Allah'a, tevhide ve gönderilen nebilerin öğrettiği usul ve prensiplere inanmak ve uymak, her insanın yaratılışında varolan fitrî bir eğilimdir. İlahi peygamberler bu verimli tohumları vahy nehriyle sulayıp şirk, küfür ve sapma şeklindeki zararlı otlardan temizlemişlerdir: *"...Yüzünü, Allah'ı birleyen (bir hanif) olarak dine, Allah'ın o fitratına çevir ki, insanları bu (temiz fitrat) üzere yaratmıştır, Allah'ın yaratışında hiçbir değişiklik yoktur (ve bu fitrat bütün insanlarda sabittir). İşte hep kalıcı ve sapa sağlam din budur, ama insanların çoğu bilmez."*⁶⁹

68- Kurtubi Tefsiri, c: 9, s: 6162.

69- Rum / 30.

Bu nedenledir ki din, tarih boyunca daima insanlar arasında varolagelmiş ve büyük tarihçilerin de itiraf ettiği üzere dinsizlik ve inançsızlık her zaman bir istisna ve fantezi olmuştur. Hatta uzun yıllar boyunca en yoğun dinsizlik propagandalarına maruz bırakılıp, inançlarından vazgeçmeleri için en sert baskılara tabi tutulan milletler bile üzerlerindeki bu baskılar kalıp da hürriyetlerine kavuşunca, inanılmaz bir süratle dine yönelmekte ve maneviyata koşmaktadırlar. Ancak, geçmiş kavimlerin birçoğunun kültür seviyesinin aşağı olması, dinî inanç ve kuralların türlü hurafe ve bâtıl inançlarla karışıp bozulmasına yol açmış ve bu bozulmaların düzeltilip insan fitratının kir ve paslardan temizlenmesi için çeşitli dönemlerde ilahî peygamberler gönderilmiştir.

3. Bölüm

KUR'AN VE SEMÂVÎ KİTAPLAR

24- SEMÂVÎ KİTAPLARIN İNİŞ FELSEFESİ

Biz inanıyoruz ki: İnsanoğlunun hidayeti bulup doğru yola yönelmesi için Allah Teâla nice mushaf ve kitaplar göndermiş; bu cümleden olmak üzere Hz. Nuh'la (a.s) İbrahim'e (a.s) mushaflarını, Hz. Musa'ya (a.s) Tevrat'ı, Hz. İsa'ya (a.s) İncil'i ve Hz. Resul-i Ekrem efendimize (s.a.a) de Kur'an-ı Kerim'i nazil etmiştir. Bu kitaplar ve bu peygamberler gönderilmemiş olsa, insanlar Allah'ı tanıma ve O'na ibadette bulunma hususunda türlü hatalara kapılacak; takva, ahlâk, eğitim ve terbiye prensipleriyle; ihtiyacı olan sosyal kural ve prensiplerden uzak düşmüş olacaktı ki bu da insanlığın felaketi demektir.

Bu semâvi kitaplar, tıpkı rahmet bulutları gibi insanların gönül tarlasına yağarak takva, dürüstlük, Allah aşkı, ahlâk, ilim ve hikmet tohumlarının yeşerip, boy atmasına neden oldular:

"Peygamber, kendisine Rabbinden indirilene iman etti, müminler de. (Müminlerin) Tümü, Allah'a, Meleklerine, Kitaplarına ve Peygamberlerine inandı..."⁷⁰

Her ne kadar zaman aşımında ve cahillerle ehil olmayanların yersiz ve zararlı müdahaleleri sonucu, semâvî kitapların çoğu tahrif edilip, asıl ve orjinal hallerinden koparılarak batıl düşüncelerle kirletildiyse de, son kitap olan Kur'an-ı Kerim, ileride belgelerini de belirteceğimiz üzere bu tür tehlikelerden özel olarak korunmuş ve Allah Teâla'nın takdiriyle zerrece değişime uğramaksızın bütün asırlar ve bütün çağlara aydınlık saçan sönmez bir güneş misali parlamayı sürdürmüştür:

"...Size Allah'tan bir nur ve apaçık bir kitap geldi. Allah, rızasına uyanları bununla kurtuluş yollarına ulaştırır ve onları kendi izniyle karanlıklardan nura çıkarır."⁷¹

70- Bakara / 285.

71- Maide / 15, 16.

25- KUR'AN, İSLAM PEYGAMBERİNİN (S.A.A) EN ÜSTÜN MUCİZESİ

Biz inanıyoruz ki: Kur'an, Hz. Resulullah efendimizin (s.a.a) en önemli mucizesidir. Sadece fesahat ve belagatte bir edebiyat şaheseri olup kolay anlaşılır, akıcı ve çok cazip bir beyan tarzı taşıması değil, akaid ve kelam kitaplarında tafsilatıyla geçen daha birçok özelliği nedeniyle de Kur'an nice mucizeleri kapsayan istisna bir kitaptır.

Bu nedenle de şuna inanmaktayız: Kimse Kur'an'ın bir benzerini, hatta ondaki surelerden birinin bir benzerini getirmeye kâdir değildir. Kur'an, kendisinden şüpheye kapılanlara bunu defalarca meydan okumakta ve onlara bu hakikati sürekli hatırlatarak şöyle buyurmaktadır: *"De ki eğer bütün insanlarla periler (cin ve ins) bu Kur'an'ın bir benzerini getirmek üzere toplansa (onların bir kısmı bir kısmına destekçi olsa bile) onun bir benzerini getiremezler."*⁷²

"Eğer kulumuza (Hz. Peygamber'e (s.a.a), indirdiğimizden (Kur'an'dan) şüphedeyseniz, (en azından) ona benzer bir sure getirin ve eğer doğru sözlüler i-

*seniz Allah'tan başka şahitlerinizi (kendilerine güvendiğiniz yardımcılarınızı) da çağırın."*⁷³

Keza zaman geçtikçe Kur'an'ın eskimeyeceğine, hatta onun şaşırtıcı özelliklerinin zamanla da net bir şekilde anlaşılıp, ortaya çıkacağına ve insanların Kur'an'ın büyüklük ve azametini daha iyi anlayacağına inanmaktayız.

İmam Sadık (a.s) hazretlerinden ulaşan bir hadis-i şerifte şöyle buyrulmaktadır:

*"Yüce Allah Teâla, Kur'an'ı belli bir zaman veya belli bir kesim için göndermiş değildir; bu nedenle de her zaman yepyeni ve kıyamete değin her kesim için taptazedir o."*⁷⁴

26- KUR'AN'IN TAHRİF OLMAYIŞI

Biz inanıyoruz ki: Bugün dünya Müslümanlarının elinde bulunan Kur'an, Hz. Resulullah'a (s.a.a) nazil olan Kur'an'ın ta kendisi olup, zerrece ekleme veya eksiltmeye uğramamıştır.

Nazil olduğu ilk günlerden itibaren vahy katipleri bütün ayetleri yazmış, bütün Müslümanlar bunları gece gündüz okumakla görevlendirilmiş ve günlük beş vakit namazlarda tekrarlamışlardır. Yine kalaba-

---

73- Bakara / 23.

74- Bihar'ul Envar, c: 2 s: 280, 44. hadis.

lık bir hafızlar grubu bütün ayetleri muntazam bir şekilde ezberlemekte, Kur'an hafız ve kaarileri (okuyanları) Müslüman topluluklar arasında özel bir itibar ve prestij görmekteydiler ki, bu durum bugün de geçerliliğini korumaktadır.

Bütün bunlar ve daha sayamadığımız nice tedbir ve etkenler, Kur'an'ın zerrece tahrife uğramaksızın olduğu gibi günümüze kadar ulaşmasını sağlamıştır.

Bunlar bir yana, Alah Teâla hazretleri Kur'an'ı kıyamete değin bizzat koruyacağını vaadetmiştir ki, bu garantiden sonra Kur'an'da zerrece tahrif yaratmaya hiçbir gücün muktedir olamayacağı apaçık ortadadır:

"Hiç şüphesiz Kur'an'ı biz indirdik ve O'nu kesinlikle koruyacak olan da biziz!"⁷⁵

İster Şia, ister sünni olsun bütün büyük İslam alimleri, Kur'an'ın zerrece tahrife uğramadan korunmuş olduğuna ve kıyamete kadar da böyle kalacağına inanırlar. Her iki grup arasında oldukça azınlık denilebilecek bir kesim birtakım uyduruk tahrif rivayetlerine kanmış, ancak her iki grubun da bilinçli ve aydın uleması bunun çirkin ve asılsız bir karalama olduğunu, bu tür rivayetlerin kesinlikle uydurulduğunu ya da bu rivayetlerdeki söz konusu tahrifin, ayetlerle ilgili olarak yapılan yanlış yorumlama ve tefsire yönelik olduğunu veyahut Kur'an'ın açıklamasıyla il-

gili tabirlerin Kur'an'ın orjinal metni olarak algılanmasının birer örnekleri olduğunu sürekli hatırlatmışlardır. (Bu noktaya bilhassa dikkat edilmelidir.-

Şiâ ve sünni kesimin büyük alimleri tarafından rahatle reddedilmiş olan Kur'an'ın tahrifi, iddiası hangi kesim ve kim tarafından gelirse gelsin gerçekte Kur'an'a bir saldırı sayılmakta ve o kesimlerin de içinde bulunduğu bütün bir İslam ümmetine zarar vermekte ve bu tür kör taassuplar o yüce Kitab'ı sular altında bırakarak Allah'ın dinine düşman olanların değirmenine su döküp, neticede onların ekmeğine yağ sürmekten başka hiçbir işe yaramamaktadır.

Hz. Peygamber (s.a.a) döneminden itibaren Kur'an'ın derlenmesi ve toplanmasında gösterilen fevkalâde ihtimam, Kitab'ın korunması, telaveti, nüsha yazımları ve özellikle ilk günden itibaren görevlendirilen vahy katiplerinin vazifesi gözönünde bulundurulacak olursa, Kur'an'ın tahrifinin gerçekten niçin imkansız olduğu kolayca anlaşılmış olur.

Aynı şekilde, bugünkü maruf ve bilinen Kur'an'dan başka bir Kur'an'ın varlığı da sözkonusu değildir. Bunun nedeni gayet açık olup incelenmesi herkesçe mümkündür, çünkü bugün hemen hemen her Müslümanın evinde, işyerinde, kütüphanelerde ve bütün camilerde en azından bir Kur'an vardır. Hatta asırlar önce yazılmış olan elyazması Kur'an'lar da

bugün müzelerde ihtimamla korunmaktadır. Bütün bunlardan da anlaşılacağı üzere, meselâ bizim ülkemizdeki bütün Kur'an'larla diğer İslam ülkelerindeki bütün Kur'an'lar harfiyen aynı ve birdir. Geçmişte inceleme imkânları bunca kolay değildiyse de bugün yapılacak basit bir incelemeyle bu tür yakışıksız iftiraların aslı astarı olmadığını kolaylıkla anlamak mümkündür.

*"Kullarıma müjde ver, ki onlar sözü işitirler ve en güzeline uyarlar. İşte onlar, Allah'ın kendilerini hidayete erıştirdikleridir ve onlar temiz akıl sahipleri-dir."*⁷⁶

Bugün bizim dinî-ilmîye medreselerimizde, Kur'an bilimleri çok yaygın ve geniş bir şekilde öğretilmektedir. Bu derslerde öğretilen temel mevzulardan biri de Kur'an'ın zerrece tahrif edilmediği ve esasen edilemeyeceğidir.

27- KUR'AN VE İNSANLARIN MADDÎ VE MANEVÎ İHTİYAÇLARI

Biz inanıyoruz ki: İnsanlara bütün çağlarda maddi ve manevi ihtiyaçları için gerek duyacağı bütün hususlar, ana hatlarıyla Kur'an'da beyan edilmiş ve ge-

rekli yol gösterilmiştir. Devlet idaresi, siyasi meseleler, diğer toplumlar ve ülkelerle ilişkiler, birlikte yaşama ve uluslararası komşuluk ilişkileri, savaş, barış, yargı, ekonomi vb. hayatın bütün boyutlarının genel kural ve prensipleri Kur'an'da mevcut olup, bunların uygulanması ve hayata geçirilmesi halinde bütün bir insanlığın saadet dolu bir yaşama kavuşacağı kesindir.

*"Biz Kitab'ı (Kur'an'ı) sana her şeyin açıklayıcısı, Müslümanlara da bir hidayet, bir rahmet ve müjde olarak indirdik."*⁷⁷

Yukarıdaki ayetin de açıkça ortaya koyduğu üzere biz, siyasetle dinin ayrı mütalaa edilemeyeceğine ve "İslam"ın, "devlet ve siyaset"ten ayrılmasının imkânsız olduğuna inanmaktayız. İslam, Müslümanlara kendi idare ve yöntemlerini kendilerinin kurmasını ve İslam'ın yüce değerlerini bu devlet vasıtasıyla ihya edip, hayatın bütün boyutlarına geçirmesini ve İslam toplumunda, dost-düşman herkesin adaleti bizzat duyup, bizzat yaşayacağı şekilde bir eğitim ve öğretime tabi tutulmasını emreder:

"Ey iman edenler, adaleti tam uygulamaya koyulun, bizzat kendinizin, anne-babanızın ve yakınlarınızı"

zın aleyhine bile olsa, Allah için şهادette bulunun..."⁷⁸

"Ey iman edenler, adaletli şahidler olarak Allah için hakkı ayakta tutanlar olun. Bir topluluğa olan düşmanlığınız sizi adaletten alıkoymasın, âdil davranın, bu, takvaya daha yakındır..."⁷⁹

28- TİLAVET, TEFekkÜR, AMEL

Biz şuna inanmaktayız: Kur'an okumak ibadetlerin en üstünlerinden biri olup, bu seviyede yüce ibadet pek sayılıdır. Zira Kur'an'ı telavet etmek, gerçekte Kur'an üzerinde tefekkürde bulunmaya ve bu yolda ilham almaya vesiledir; düşünce ve fikrin ulvileşmesini sağlamakta olup, salih amelin kaynağıdır.

Kur'an-ı Kerim Hz. Resulullah'a (s.a.a) hitaben şöyle buyurmaktadır: "Az bir kısmı hariç olmak üzere geceleyin kalk, (gecenin) yarısı kadar. Ya da, ondan da biraz eksilt veya üzerine ilave et. Ve Kur'an'ı da belli bir düzen içinde (tertil üzere) oku."⁸⁰

78- Nisa / 135.

79- Maide / 8.

80- Müzzemmil / 2- 4.

*Yine Kur'an, bütün Müslümanlara hitaben ise şöyle buyurmaktadır: "...Kur'an'dan kolay(ınıza) geleni (elinizden geldiğince) okuyun."*⁸¹

Ancak, daha önce de belirttiğimiz üzere Kur'an telaveti, Kur'an'ın anlamı üzerine tedebbür ve tefekkürde bulunmak ve onu anlamak için olmalıdır; tefekkür ve anlama ise ancak amelle sonuçlanması ve amele başlangıç teşkil etmesi halinde kıymet ifade eder: *"Kur'an'ı iyiden iyiye düşünmezler miydi? Yoksa kalplerine kilitler mi vurulmuş."*⁸²

*"Andolsun, biz Kur'an'ı zikir (ile öğüt alıp düşünmek) için kolaylaştırdık. Fakat öğüt alıp düşünen (ve amel eden) var mı?"*⁸³

*"Bu indirdiğimiz mübarek ve bereketli bir kitaptır, şu halde ona uyun..."*⁸⁴

Binaenaleyh Kur'an'ın telaveti veya hıfzıyla (ezber) yetinenler ve onun üzerinde tedebbür ve tefekkürde bulunup amel etmekten bihaber olanlar, her ne kadar üç asıldan birini yerine getirmiş sayılsalar da, çok daha önemli olan iki aslı kaybetmiş ve pek büyük bir hüsrana uğramışlar demektir.

81- Müzzemmil / 20.

82- Muhammed / 24.

83- Kamer / 17.

84- En'am / 155.

29- SAPTIRICI BAHİSLER

Biz inanıyoruz ki: Müslümanların Kur'an üzerinde tedebbür ve onunla amelde bulunmaması için ötedenberi birtakım garazkâr eller komplolar kurmuşlardır. Nitekim daha ilk dönemlerde, Emevilerle Abbasi halifeleri zamanında⁸⁵ Kelamullah'ın (Kur'an'ın) "kadim mi yoksa hâdis mi?" olduğu şeklinde tutarsız tartışmaları gündeme getirdiler ve Müslümanları durup dururken ikiye parçalayıp, birbirinin canına düşürdüler, bu olaylarda çok kan döküldü. Oysa ki bu tartışma, tamamen tutarsız ve anlamsızdır. Çünkü eğer Kelamullah'dan maksat, üzerinde ayetlerin yazılı olduğu kağıt parçalarıysa, elbette ki bu hâdistir ve sonradan ortaya çıkmış bir mahluktur, ama eğer Kitabullah denilen şey, o kitaptaki mevzuların Allah Teâla'nın ilmindeki anlam ve mefhumu demekse şüphesiz, Allah'ın ilmi de tıpkı yüce zâtı gibi kâdim ve ezeldir. Ne yazık ki, zalim egemenler ve zalim halifeler, Müslüman ümmeti yıllarca böylesine boş ve anlamsız bir tartışmayla oyalayıp, nicelerinin kanına girdiler. Aynı şekilde bugün de benzeri ve

---

85- Bazı tarih kitaplarında Abbasi halifesi Me'mun'un bir kâdının (hâkim) da yardımıyla" Kur'an'ın mahluk olmadığına inananların devlet görevinden derhal uzaklaştırılması ve mahkemelerde böylelerinin şahitliklerinin kabul edilmemesi" yolunda ferman çıkardığını yazmışlardır. Bkz: Tarih-i Cem-i Kur'an-ı Kerim, s: 260.

başkaca daha nice yollarla Müslümanların Kur'an etrafında tedebbür, tefekkür ve amelde bulunmasını önlemeye çalışmak için türlü komplolar düzen çağ-daş şeytanlar vardır.

30- KUR'AN TEFSİRİNİN USUL VE KURALLARI

Kur'an'daki sözleri yine onun örfî ve lügavî anlamlarıyla manalandırmak gerekir; ayetin zahir veya özünde başka bir manaya delalet eden aklî veya naklî bir karine ve belirti olmadığı sürece, okunurken anlaşıldığı normal haliyle anlamak gerekir. Bu arada şüpheli karinelere dayanmaktan kesinlikle kaçınılması gerektiğini de hemen belirtelim; Kur'an ayetlerini ihtimal ve zanla tefsir etmemek gerekir.

Meselâ, Kur'an "*Kim dünyada kör ise, o, ahirette de ködür ve daha da sapmış durumdadır.*"⁸⁶ buyururken, ayette geçen "*kör*" kelimesinin fiziki anlamda bir körlük olmadığı, yani kör kelimesinin zahîr anlamından farklı bir bâtinî (örfte de var olduğu üzere) ve edebî anlam ifade ettiği apaçık ortadadır. Nitekim nice iyi ve büyük insanların gözlerinin kör olduğu bilinmektedir. Bu ayette geçen körlük, halk arasında da kullanıldığı haliyle "*gönül gözü ve akıl gözü kör*"

lüğü"dür. Bu ayette vardığımız sonucun nedenî "aklî karîne"dir.

Bir diğer ayette ise, mesela, İslam düşmanlarından belli bir kesim için *"Onlar sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler, bundan dolayı akıl erdiremezler."*⁸⁷ buyrulmaktadır.

Bu ayette geçenlerin bilinen fiziki anlamda özürlü olmadıkları apaçık ortadadır; maksat, bir önceki ayette olduğu gibi onların bâtinî özellikleri ve ruhî sıfatlarıdır. (Bu ayeti bu şekilde tefsir etmemizin nedeni de eldeki geçmişe mevcut karinelerdir.)

Binaenaleyh, Kur'anda Allah Teâla için *"O'nun iki eli de açıktır"*⁸⁸ buyrulur, veya *"Bizim gözlerimizin önünde gemiyi yap"* denilirken⁸⁹ hiçbir zaman Allah Teâla'nın eli, gözü, kulağı vb. cismî âzaları olduğu gibi bir anlam kastedilmemektedir. Zira her cismin parçaları vardır; zaman, mekan ve yöne ihtiyacı vardır ve mutlaka bir de sonu vardır, yani yokolur gider. Allah Teâla ise bu tür sıfatlardan tamamen berî ve münezzehtir. O halde bu ayetlerde geçen *"Allah'ın eli"*nden maksat O'nun, bütün kâinatı egemenliği altında bulunduran mutlak ve sınırsız gücüdür; *"gözler"*

87- Bakara / 171.

88- Maide / 64.

89- Hud / 37.

den maksat da *"O'nun her şeyi bilmesi ve her şeye mutlak âlim olması"*dır.

Bu nedenledir ki yukarıda aktardığımız ayetlere yorumlar getirilmesine karşıyız; ister Allah Teâla'nın sıfatları, ister başka hususlarda olsun, bu tür ifadeler cismî anlamlar yüklenilemeyeceğine ve böyle ayetlerdeki aklî ve naklî karinelerin görmezden gelinemeyeceğine inanıyoruz. Nitekim dünyadaki bütün konuşmacıların sözlerinde bu tür karineler vardır ve Kur'an da bu yöntemi resmen tanıdığını buyurmaktadır: *"Biz hiçbir peygamberi kendi kavminin dilinden başkasıyla göndermedik ki onlara apaçık anlatsın."*⁹⁰ Ancak, daha önce de belirttiğimiz gibi karinelerin (belirti ve ip uçlarının) net ve kesin olması gerekir.

31- KENDİ GÖRÜŞÜNE GÖRE TEFSİR ETMENİN TEHLİKELERİ

Biz inanıyoruz ki: Reye göre (kendi görüşüne göre) Kur'an'ı tefsir etmek, İslamî rivayetlerde de geçtiği üzere büyük günahlardan biri sayılan ve Allah Teâla'nın dergahından düşüşle sonuçlanan çok tehlikeli amellerden biridir. Bir hadis-i şerifte, Allah

---

90- İbrahim / 4.

Teâla'nın şöyle buyurduğu geçer: "Benim sözümü kendi bildiğince (keyfinin çektiği şekilde) tefsir edip yorumlayan bana iman etmemiştir."⁹¹

Evet, Allah'a iman eden biri, O'nun kelamını gerçekte olduğu haliyle kabul eder, kendi nefsinin temayüllerine uydurmaya çalışmaz onu.

Sahih-i Tirmizi, Nesâi ve Ebu Davud gibi Ehl-i Sünnet'in tanınmış kaynak eserlerinde Hz. Resulullah'ın (s.a.a) şu hadis-i şerifleri geçer: "Kur'an'ı kendi meyline göre tefsir eden veya onun hakkında bilmeden birşey söyleyen, cehennemdeki mekanına yerleşmeye hazırlansın!"⁹²

Kendi meyline ve reyine göre tefsirden maksat, hiçbir karine ve delil olmadığı halde Kur'an'ı kendi görüş ve eğilimlerine veya mensubu olduğu grup veya kesimin eğilimlerine mutabık görünecek şekilde tefsir edip yorumlamaktır. Böyle biri Kur'an'a tâbi değildir; bilakis, Kur'an'ı kendisine uydurmaya çalışmaktadır; Kur'an'a gerçek anlamda iman etmiş birinin böyle bir şeye kalkışması elbette ki düşünülemez.

Hiç şüphesiz herkes Kur'an'ı kendi görüşüne göre açıklayıp, tefsir etmeye kalkışacak olursa, Kur'an'ı

91- Vesâil, c: 18, s: 28, hadis: 22.

92- Bkz: Mebahis-u Fi Ulum'il Kur'an: Menan'ul Halil'el Kottan (Riyaz'ın tanınmış alimlerinden) s: 304.

Mecid itibar ve değerini tamamen yitirecek, şunun bunun görüşlerine kılıf edilecek ve nice batıl inançlar Kur'an'a uygunmuşçasına takdim edilir olacaktır.

O halde kendi görüşüne göre tefsir demek; arapça dil ve edebiyat kurallarının inceliklerine vakıf olmaksızın ve bu dille konuşanların anladığı doğrultuda hareket etmeksizin Kur'an'ı tefsire kalkışmak ve şahsî bâtil görüşler ve grup eğilimleriyle Kur'an'ı yorumlamaktır ki, bu da Kur'an'ın manevî tahrifinden başka birşey değildir.

Reye göre tefsirin çeşitli türleri vardır. Bunların başında Kur'an ayetlerinden işine geleni alıp işine gelmeyen görmezden gelmektir. Mesela "şefaât", "tevhid", "imamet" vb. gibi hususlarda kimileri kendi şahsî görüşlerine uygun ayetlere yaklaşmakta, konuya açıklık getirecek ve diğer ayetlerin tefsiri olabilecek ayetleri önemsememekte ve onları görmezden gelerek kolaylıkla teğet geçmektedir!

Kısaca özetlemek gerekirse; Kur'an-ı Kerim'in kelimeleri üzerinde donuklaşarak muteber aklî görüşlere göre Kur'an'ın tefsir edilmesi de bir sapma ve tahrif olup bunların her ikisi de Kur'an'ın yüce değerleri ve öğretilerinden uzaklaşmaya sebep olur.

32- SÜNNETİN KAYNAĞI "KUR'AN"DIR

Biz inanıyoruz ki: Hiç kimse "Bize Allah'ın kitabı yeter!" diyerek Kur'an hakikatlerini açıklamaması ve tefsiriyle nasih ve mensuh ayetlerini, genel ve özel nitelikli hitaplarını ve yine dinin usul ve furuunu kavrayışla ilgili peygamber sünneti ve hadislerini bir kenara itemez. Zira Kur'an-ı Kerim gayet net bir dille Hz. Resulullah'ın (s.a.a) söz ve amellerinin Müslümanlar için hüccet (kesin delil) olduğunu belirtmiş ve o hazretin sünnetinin, İslam'ın anlaşılması ve İslam hükümlerinin belirlenip, ortaya çıkmasını sağlayan bir kaynak olduğunu vurgulayarak Haşr suresinin 7. ayetinde şöyle buyurmuştur: *"Peygamber size ne (emir) verirse alın (emre uyun ve uygulayın). Sizi neden sakındırırsa artık ondan sakının ve Allah'tan korkun..."*

Ahzab suresi 36. ayette açıkça şöyle buyrulmaktadır: "Allah ve Resulü bir işe hükmettiği zaman, mümin olan bir erkek ve mümin olan bir kadın için kendi işlerinde seçim hakları yoktur. Kim Allah'a ve Resulüne isyan ederse, artık gerçekten o, apaçık bir sapıklıkla sapmıştır."

Hz. Resul-i Ekrem'in (s.a.a) mübarek sünnetine önem vermeyenler, gerçekte bizzat Kur'an'a önem vermemektedirler. Ancak, Hz. Resulullah'ın (s.a.a) sünneti de elbette muteber ve güvenilir yollarla belir-

lenmiş olmalıdır; o hazretin buyurduğu iddia edilen her sözün, hiçbir inceleme ve araştırmaya tabi tutulmaksızın hemen kabul edilemeyeceği de apaçık ortadadır.

*Hz. Ali'nin (a.s) şu buyruğu bu konuya yeterince açıklık getirici niteliktedir: "Henüz Hz. Resulullah'ın (s.a.a) hayatta bulunduğu günlerde, o hazrete nice yalanlar isnad ettiler, o kadar ki, hazret bu hususta bir hutbe okumak zorunda kalarak "Bana, bilerek yalan isnad edenler, ateşteki yerlerine hazırlansınlar!" buyurdular."*⁹³

Aynı anlama yakın bir diğer hadis de Sahih-i Buhari'de nakledilmiştir.⁹⁴

33- EHL-İ BEYT İMAMLARININ SÜNNETİ

Biz inanıyoruz ki: Bizzat Hz. Resulullah'ın (saa) emretmiş olduğu üzere, Ehl-i Beyt'in (a.s) hadislerine uymak da farzdır. Zira her şeyden önce Ehl-i Sünnet ve Şia'nın muteber kitaplarının pek çoğunda bulunan ve mütevatir derecesine ulaşmış olup, bizim de burada Sahih-i Tirmizi'den nakledeceğimiz meşhur "Sekaleyn Hadisi"nde Hz. Resulullah efendimiz

---

93- Nehc-ul Belaga, 210. hutbe.

94- Sahih-i Buhari, c:1, s:38, "Nebi'ye (s.a.a) yalan isnadında bulunma" bâbı.

(s.a.a) şöyle buyurmaktadırlar: *"Ey insanlar! Aranızda iki emanet bırakıyorum; bu ikisine sarılırsanız asla sapmazsınız: Allah'ın Kitabı ve benim soyum olan Ehl-i Beyt'imdir bunlar!"*⁹⁵

İkincisi, Ehl-i Beyt (Allah'ın selamı onlara olsun) aktardıkları bütün hadisleri, cedleri Hz. Resulullah'ın (s.a.a) bizzat kendisinden nakletmiş olmalarıdır, *"Söylediklerimizin tamamı, babalarımız yoluyla bizzat dedemiz Hz. Resulullah'tan (s.a.a) bize ulaşmıştır."* buyurmuşlardır.

Evet, Allah Teâla'nın en sevgili kulu Hz. Resul-i Ekrem (s.a.a) efendimiz Müslümanların geleceği ve karşılaşacakları temel sorunları ilâhî takdirle, çok iyi bildiğinden, günden güne artacak olan bu sorunların kıyamete dek yegane çözüm yollarının Kitabullah'la Ehl-i Beyt-i Resulullah'ta bulunduğunu ve insanoğlunun ancak bu ikisine sarılması halinde saadete kavuşacağını belirtmiştir.

Bu kadar önemli, nitelikçe buna zengin ve sened açısından da bu kadar sağlam ve sahih bir hadis-i şerifi hafife almak ve görmezden gelebilmek mümkün müdür gerçekten?

95- Sahih-i Tirmizi, c:5, s:662; "Menâkıb-u Ehl-i Beyt'in Nebî (s.a.a) 3786 no'lu hadis. Bu hadisin senetleri, daha ileride değineceğimiz imamet konulu bahsimizde etraflıca verilecektir.

Bu nedenledir ki sözkonusu hadis-i şerifte vurgulanan konuya, önem verilmiş olması halinde bugün akaid, tefsir ve fikhî meselelerde Müslümanların karşı karşıya bulunduğu müşkülâtların hiçbirinin varolmayacağına inanmaktayız. Bugün Müslümanların yaşadığı ana müşkülâtların sırrı, bu hadis-i şerifin kalemeye alınmamış ve asla önemsenmemiş olmasında gizlidir.

4. Bölüm

KIYAMET VE ÖLÜMDEN SONRAKİ HAYAT

34- AHİRETSİZ HAYAT ANLAMSIZDIR

Biz inanıyoruz ki: Bütün insanlar, öldükten sonra belli bir günde diriltilecek ve dünyadaki amellerinin hesabını vereceklerdir. İyilerle salihler ölümsüz cennetlere yerleştirilecek, kötüler ve günahkârlar cehenneme gönderilecektir: *"Eşsiz Allah'tan başka ilah yoktur. Kendisinde hiç şüphe olmayan kıyamet gününde sizleri muhakkak toplayacaktır. Allah'tan daha doğru sözlü kimdir?"*⁹⁶

Ve: "Artık kim taşkınlık edip azarsa ve dünya hayatını seçerse, hiç şüphesiz cehennem onun için bir barınma yeridir. Kim de Rabbinin (adalet) makamın-

*dan korkar ve nefsi de havâ (istek ve tutkular-dan sakındırırsa, artık (şüphesiz cennet) onun için bir barınma yeridir."*⁹⁷

Biz inanıyoruz ki: Bu dünya tıpkı bir köprü gibidir. İnsanlar bu köprüden geçerek öte taraftaki ölümsüzlük beldesine ulaşacaklardır. Başka tabirlere göre de dünya bir öğretim yuvası, bir üniversite, bir ticaret yurdu veya diğer dünya için ekilmesi gereken bir tarladan ibarettir. İmam Ali'nin (a.s) dünya hakkındaki şu beyanları ne kadar da düşündürücüdür: *"Dünya, kendisine sadakatle davranana karşı sadakat ve dürüstlük yurdudur... Ondan azık alanlar için ihtiyaçsızlık ve müstağnilik diyarıdır, kendisinden öğüt alan kimse için uyanış ve bilinçlenme yeridir; Allah dostlarının secdegâhi, Yüce Yaratıcının meleklerinin namazgâhi, ilahi vahyin nüzul mekanı ve Hak aşıklarının ticarethânesidir!"*⁹⁸

35- AHİRETİN DELİLLERİ BESBELLİDİR

Biz inanıyoruz ki: Ahiretin delilleri apaçık ortada ve besbellidir. Zira bu dünyadaki hayatın gidişatı, bu dünyanın insanoğlu için en son gaye ve nihâi hedef olamayacağını göstermektedir; insan birkaç günlü-

---

97- Naziat / 37- 41.

98- Nehc'ul Belaga, kısa sözler: 131.

ğüne buraya gelmekte, yığınlarca sorun arasında yaşamakta ve sonra her şey son bulmakta ve dünyevî açıdan yokolup gitmektedir: *"Sizi boş bir amaç uğruna yarattığımızı ve sizin gerçekten döndürülüp bize getirilmeyeceğinizi mi sanmıştınız?"*⁹⁹

Bütün bu kudsî buyruklardan da anlaşılacağı üzere ahiret hayatı olmasa, dünya hayatı tamamen boş ve bihude olacaktır.

İkincisi: Bu dünyada iyilerle kötüler birlikte yaşamakta, aynı konumları paylaşmakta, hatta kimi zaman kötülerin dünyadaki konumları iyilerden daha ileri olabilmektedir. İlahi adalet bunların yekdiğerinden ayrılmasını, herbirinin kendine layık konumda tespit edilmesini ve herbirinin kendi yaptıklarının sonucu tatmasını gerekli kılmaktadır: *"Yoksa, kötülüklere batıp günah işleyenler, kendilerini, iman edip salih amellerde bulunanlar gibi kılacağımızı mı sandılar? Hayatları ve ölümleri de bir mi olacak? Ne kötü hüküm veriyorlar!..."*¹⁰⁰

Üçüncüsü: Allah Teâla'nın sonsuz rahmeti, O'nun feyz ve nimetlerinin öldükten sonra insandan kesilmemesini ve yetenek sahibi olan insanların tekamül seyirlerinin kesintisiz olarak sürebilmesini gerekli kılmaktadır: *"...Allah, rahmeti kendisine farz kıldı ve*

99- Mü'minin / 115.

100- Câsiye / 21.

*hepinizi, kendisinde hiç kuşku olmayan kıyamet gününde mutlaka toplayacaktır."*¹⁰¹

*Kur'an, ölümden sonra dirilişe inanmayan ve bundan kuşkuya kapılanlara şöyle demektedir: "Sizi ilk kez O yarattığı halde, sizi ölümden sonra yaratamayacağını nasıl düşünebilirsiniz? Sizi hiç yokken topraktan nasıl yarattıysa, öldükten sonra da yine öylece yeni bir hayata döndürecektir. Biz ilk yaratıştan aciz miydikki sizi tekrar yaratmaktan da aciz olalım?! (Ama) bunca aşikar bir delile rağmen (yine de onlar) yeniden yaratılacaklarından kuşku duymaktadırlar!"*¹⁰²

*"Kendisinin nasıl yaratıldığını unutarak bize bir örnek verdi; dedi ki: Bu çürümüş (bozulmuş) kemikleri kim diriltecekmiş?! De ki: Onları ilk defa yaratıp inşa eden diriltecek. O, her yaratmayı bilir."*¹⁰³

Kaldı ki göklerin yaratılışı karşısında insanın yaratılışı elbette ki sözü dahi edilemeyecek kadar kolaydır. Bunca şaşırtıcı ve hayret verici yönleriyle böylesine uçsuz bucaksız bir kainatı yaratmış olan, öldükten sonra insanları da pekalâ yeniden yaratabilecektir: *"Onlar görmüyorlar mı ki gökleri ve yeri yaratan ve onları yaratmaktan yorulmayan (Allah) ölüleri de di-*

101- En'am / 12.

102- Kaf / 15.

103- Yâsin / 78-79.

*riilmeye güç yetirendir. Evet, gerçekten O, her şeye güç yetirendir."*¹⁰⁴

36- CİSMANÎ MEAD (MADDÎ DIRİLİŞ)

Biz inanıyoruz ki: İnsanın sadece ruhu değil, ruhuyla birlikte maddî vücudu da dirilecek ve o dünyada yeni bir hayata başlayacaktır. Zira dünya hayatında insanoğlu yaptığı her şeyi, maddî vücudu ve ruhuyla birlikte yapmaktadır, bu nedenle de ödüllendirme veya cezalandırmaya da elbetteki her ikisinin birlikte katılması gerekir.

Kur'an-ı Kerim'de mead ve yeniden dirilişle ilgili ayetlerde cismanî ve maddî diriliş de vurgulanmakta ve çürümüş kemiklerin nasıl dirileceğini soran inkarcılarla şüphelilerin hayretlerine karşılık şöyle buyrulmaktadır: *"İnsanları ilk kez topraktan yaratan (Allah) bunu da yapmaya kadirdir."*¹⁰⁵

*"İnsan, kemiklerini bizim kesin olarak bir araya getiremeyeceğimizi mi sanıyor? Evet, onun parmak uçları(ndaki çizgileri)ni bile derleyip düzenleyerek (tekrar eski haline) getirmeye kadiriz biz."*¹⁰⁶

104- Ahkâf / 33.

105- Yâsin / 79.

106- Kıyamet / 3 ve 4.

Bu ve benzeri daha birçok ayet, meadın cismanî yani insanın ruhuyla birlikte maddî vücudunun da diriltileceğini apaçık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Aynı şekilde, insanların kabirlerinden diriltilip, kaldırılacaklarını sözkonusu eden ayetler de meadın cismanî olduğu hakikatini net bir şekilde açıklamaktadır.¹⁰⁷

Esasen Kur'an'da yeniden dirilişle ilgili ayetlerde daha fazla konunun aslı değil de meadın ruhanî ve cismanî oluşu yani ruhla fiziki vücudun birlikte dirilişi sözkonusu edilip açıklanmaktadır.

37- ÖLÜMDEN SONRAKİ ŞAŞIRTICI HAYAT

Biz inanıyoruz ki: Ölümden sonraki hayat, kıyamet, cennet ve cehennemdeki vak'alar, bu sınırlı dünya hayatında anlayamayacağımız kadar öte ve şaşırtıcıdır: "Artık hiçbir nefis, yapmakta olduklarına karşılık olmak üzere, onlar (iyiler) için gözler aydınlığı olarak nelerin saklandığını bilemez."¹⁰⁸

Meşhur nebevî hadiste şöyle geçer: "Salih kullarım için öyle nimetler hazırladım ki, hiçbir göz onları görmemiş, hiçbir kulak onları duymamış ve hiçkimsenin

---

107- Ör: Yasin / 51, 52. Kamer / 7 ve Mearic / 43.

108- Secde / 17.

hiçkimsenin kalbinden öyle nimetler geçmemiştir!"¹⁰⁹

Bizim bu dünyadaki konumumuz aslında tıpkı anesinin rahmindeki sınırlı hayatı geride bırakmakta olan cenin gibidir. Ceninin akli ve zekasının olduğu farzedilse dahi güneş, ay, rüzgar, alımlı çiçekler, denizdeki dalgaların kükreyişi gibi rahim dışındaki hayatın gerçeklerini anlayabilmesi, elbette ki mümkün olmayacaktır. Ahiret hayatına göre dünya hayatının konumu; tıpkı dünya hayatına göre ana rahmindeki ceninin konumu gibidir. (Bu hususa bilhassa dikkat ediniz.)

38- AHİRET VE AMEL DOSYASI

Biz inanıyoruz ki: Hesap gününde, işlediğimiz amellerin yazılı olduğu defter elimize verilecektir. İyilerin amel defteri sağ ellerine, kötülerinki de sol ellerine verilecektir. Salih müminler, amel defterlerini görünce pek sevinip mesut olacak, kötülere büyük bir endişe, üzüntü ve kaygı duyacaklardır. Kur'an-ı Kerim'de de buyrulduğu üzere: *"Artık, kitabı sağ eline verilen kişi (sevinçle mahşer ehline) "Alın, kita-*

109- Buhari ve Müslim gibi tanınmış Ehl-i Sünnet muhaddisleriyle Tabersî, Âlusî ve Kurtubî gibi meşhur müfessirleri bu hadis-i şerifi eserlerinde kaydetmişlerdir.

bımı okuyun" der, "Ben, amellerimin sonucuna kavuşacağımdan emindim!" Artık o, oldukça hoşnut bir yaşam sürer. Yüksek bir cennette. Devşirilecek meyve ve ürünleri (pek) yakındır. Geride kalan günlerde, peşin olarak sunduklarınıza karşılık olmak üzere afiyetle yiyin ve için. Kitabı sol eline verilen ise; o da der ki "Keşke kitabım bana verilmeseydi!"¹¹⁰

Bu ve benzeri ayetlerde geçen amel defteri, dosya ve kitabın nasıl olduğu, nasıl yazıldığı, neden orada hiçkimsenin kendi amel defterindekileri inkâr etmediği vb. soruların cevabı, bizler için tam olarak anlaşılabilir şeyler değildir. Daha önce de belirttiğimiz gibi ahiret hayatının kendine mahsus birtakım özellikleri vardır ki, bunları tafsilatıyla kavrayabilmek, dünyalılar için ya çok zor veya imkânsızdır, ama ahiretin genel hatları tamamen belli ve malum olup, inkarı imkânsızdır.

39- KIYAMETTE ŞAHİT OLACAKLAR

Biz inanıyoruz ki: Kıyamette, Allah Teâla bütün amellerimize şahit olduğu gibi, şahadette bulunacak başka şahitler de çıkacaktır ortaya. Elimiz, ayağımız,

derimiz, tenimiz, üzerinde yaşadığımız yeryüzü ve... hepsi amellerimize şahitlikte bulunacaktır o gün: *"Bugün (kıyamet günü) biz onların ağızlarını damgalarız; (günahtan ve sevaptan yana) kazanmakta olduklarını da elleri bize söylemekte, ayakları da şahitlik etmektedir."*¹¹¹

*"Kendi derilerine dediler ki: "Niye aleyhimize şahitlik ettiniz?" Dediler ki: Her şeye nutku verip konuşuran Allah bizi konuştu (ve bu foyaları ortaya çıkarma görevini bize bahşetti!)."*¹¹²

*"O gün yer, haberlerini anlatacaktır. Çünkü senin Rabbin (bu görevi yerine getirmesini) ona vahyetmiştir."*¹¹³

40- SIRAT VE AMELLERİN MİZANI

Biz, kıyamet günündeki "sırat" ve "ölçü"ye inanıyoruz.

Sırat, herkesin üzerinden geçmesi gereken ve cehennem üzerinde kurulmuş bulunan bir köprüdür. Evet, cennetin yolu, cehennem üzerinden geçmektedir!

111- Yâsin / 65.

112- Fussilet / 21.

113- Zelzele / 4- 5.

"İçinizden cehenneme girmeyecek olan hiçkimse yoktur, Rabbinin kesin olarak bildiği bir şeydir bu. Sonra, takva sahiplerini kurtarırız; zalimleri ise diz çökmüş ve dize gelmiş bir halde orada bırakırız!"¹¹⁴

Bu tehlikeli ve sarp geçitten geçebilmek, insanın kendi amellerine kalmış bir şeydir. Şu meşhur hadiste de buyrulduğu üzere:

"Kimi yıldırım gibi geçer oradan, kimi doludizgin giden süratli bir at gibi; kimi dört eli ayağı üzerinde, kimi yayalar gibi yürüyüverir; kimi de ondan (Sırat köprüsünden (sallanıp ona tutuna tutuna geçer; (bu sırada) cehennem ateşi bazen onlardan birşeylerini alır, bazen de bırakırır."¹¹⁵

"Mizan"a gelince; adından da anlaşılacağı üzere amelleri tartıp ölçmeye yarayan bir vesiledir. Evet, o gün insanların bütün amelleri ölçülüp tartılacak, işlenen her amelin değeri ve ağırlığı dosdoğru tespit edilecektir:

114- Meryem / 71- 72.

115- Bu meşhur hadis, Ehl-i Sünnet ve Şia kaynaklarının çoğunda, az farkla geçer, bkz: Kenz'ul Ummal, 39036 no'lu hadis, Kurtubi, c:6 s:4175'de Meryem, 71. ayetin tefsirinde; Şeyh Saduk da Emâli kitabında bu hadisi İmam Sadık hazretlerinden (a.s) aktarmıştır. Sahih-i Buhari'de de "Cehennem köprüsü: Sırat" başlıklı bir bab mevcuttur. bkz: c:8, s: 146.

"Kıyamet günü adalet terazilerini kurarız, kimseye zerrece haksızlık edilmez, hatta bir hardal tanesi ağırlığınca (iyi veya kötü bir ameli olmuş) da tartıya getirir (karşılığını verir-iz, bizim hesap görücü olmamız yeter."¹¹⁶

"Kimin tartıları ağır basarsa, artık o, hoşnut olunan bir hayat içindedir. Kimin de tartıları hafif kalırsa, artık onun da yeri cehennem uçurumudur."¹¹⁷

Evet, biz o dünyada insanların kurtuluşunun, istek ve zanlarına değil, bu dünyadaki amellerine bağlı olduğuna inanıyoruz, yani herkesin sonunu kendi amelleri tayin edecektir, takvâ ve dürüstlük olmaksızın bu işin üstesinden gelebilmek muhaldir: ***"Her nefis, kazanmakta olduklarına karşılık bir rehinedir."***¹¹⁸

Teferruatlarından habersiz olsak da "Sırat"la "Terazi"nin genel hatlarının kısaca bundan ibaret olduğunu bilmekteyiz. Daha önce de belirttiğimiz gibi ahiret hayatı dünya hayatından çok ileri ve üstün bir hayat olduğundan, onunla ilgili mefhum ve anlamların tamamını kavrayabilmek, dünya kafesinin esirleri olan bizler için ya çok zor, ya da imkansızdır.

116- Enbiya / 47.

117- Kaaria / 6-9.

118- Müddessir / 38.

41- KIYAMETTE ŞEFAAT

Biz inanıyoruz ki: Peygamberler, masum imamlar ve Allah'ın has velileri, kıyamet günü bazı günahkârlara Allah'ın izniyle şefaatte bulunacak ve böylece onlar Allah'ın affına nail olacaktır. Ancak bunun, Allah ve O'nun has velileriyle irtibatlarını koparmamış ve bu ilişkisini kesmemiş olanlar için geçerli olacağını da hemen belirtelim. Yani şefaate asla kayıtsız şartsız bir af dileği ve aracılık değildir, o da aslında yine bizim amel ve niyetlerimize bağlı bir neticedir:

*"Onlar, Allah'ın, şefaate edilmesine razı olduğu kimselerden başkasına şefaate etmezler."*¹¹⁹

Daha önce de belirttiğimiz gibi, şefaate gerçekte insanın eğitilip yetişmesi, günaha dalıp gitmesinin engellenmesi ve Evliyaullah'la ilişkilerin büsbütün koparılmasının önlenmesi için öngörülmüş bir vesiledir. İnsanoğluna "Günaha bulaşmışsan, pişmanlık duy ve geri dön, artık daha fazla günaha bulaşma!" denilmektedir.

"En büyük Şefaate" makamı Hz. Resulullah efendimize (s.a.a) aittir. O hazreti, diğer peygamberlerle masum imamlar izler; hatta ulemâ, şühedâ, arif ve kâmil müminler ve hatta Kur'an ve salih amel de kimileri için şefaateçi olacaktır.

İmam Sâdık hazretleri (a.s) şöyle buyururlar: "Kıyamette Muhammed'in (s.a.a) şefaatine öncekilerden ve sonrakilerden muhtaç olmayacak hiçkimse yoktur!"¹²⁰

Kenz-ul Ummal'da Resulullah'tan (saa) nakledilen bir hadiste de şöyle buyrulur: "Kıyamet günü beş şefaataç vardır: Kur'an, sılâ-i rahim (akrabalara iyilikte bulunmak), emanet, sizin peygamberiniz ve onun Ehl-i Beyt'i!"¹²¹

İmam Sadık hazretlerinden (a.s) ulaşan bir başka hadiste de şöyle buyrulmaktadır: "Kıyamet günü geldiğinde, Allah Teâla "alim"le "abid"i diriltir. Allah Teâla huzurunda hazır olduklarında, "âbid"e "Cennete doğru yürü" denilir, âlime "Sen kal, insanları iyi bir eğitimden geçirip, iyi bir şekilde yetiştirmekle meşgul olduğun için şefaatte bulun!" diye buyrulur."¹²²

Bu hadiste, şefaatin felsefesine ve şefaatin ardından yatan gerçek nedene güzel bir şekilde işaret edilmiştir.

120- Bihar, c:8, s:42.

121- Kenz'ul Ummâl, 39041 no'lu hadis, c:14, s:390.

122- Bihar, c:8, s:56, hadis: 66.

42- BERZAH ALEMİ

Biz inanıyoruz ki: Bu dünyayla ahiret hayatı arasında, kıyamete değin bütün insanların ruhlarının orada bulunacağı "Berzah" adlı üçüncü bir "ölüm ve haşır arası" ara dönem vardır:

"...Onların önünde (öldükten sonra) diriltilip kaldırılacakları (kıyamet) güne kadar bir berzah (ara dönem) vardır..."¹²³

Berzah dünyası hakkında genel hatlar bildirilmişse de, detaylarını bilmemekteyiz ve esasen bilmemiz de mümkün değildir. Şu kadarını bilmekteyiz ki, tıpkı şehidlerin ruhları gibi yüksek derecelerde bulunan iyilerle salihlerin ruhları da o dünyada bol nimetlerle rızıklandırılmaktadırlar: *"Allah yolunda öldürülenleri sakın "ölüler" saymayın; bilakis, onlar Rableri katında diridirler ve rızıklanılmaktadırlar."¹²⁴*

Aynı şekilde zalimlerin, tâğutların ve diğer kötülerin ruhları da o dünyada azap içindedir, Kur'an'ın Firavn'la soyu için buyurduğu gibi: *"Onların azabı (berzahta) ateşdir, her sabah ve her akşam ona sunulurlar ve kıyamet günü geldiğinde (Allah Teâla şöyle buyurur:) Firavn'un soyuna azapların en şiddetlisini tattırın!"¹²⁵*

123- Mü'minun / 100.

124- Âl-i İmran / 169.

125- Mü'min / 26.

Ancak bir de günahları çok az olan 3. bir grup vardır ki ne o sınıftandır, ne bu sınıftan; zalimlerin tadcakları azabı hak etmemişler. Bunlar berzah aleminde bir nevi uzun bir uykuya dalarcasına, bir halde olur ve kıyamet günü uyandırılırlar: "*Kıyametin koptuğu gün suçlu (günahkâr)lar berzah aleminde birkaç saatten fazla bekletilmediklerine yemin ederler... Ama kendilerine ilim ve iman verilmiş olanlar (o suçlulara hitaben) şöyle derler: Sizler, Allah'ın emriyle kıyamete kadar (berzahta) bekletildiniz, bugün kıyamet ve yeniden dirilme günüdür işte, ama siz bilmiyordunuz!*"¹²⁶

Hadis kitaplarında Hz. Resul-i Ekrem (s.a.a) efendimizin şöyle buyurduğu nakledilmiştir: "*Kabir ya cennet bahçelerinden bir bahçe, ya da cehennem kuyularından bir kuyudur.*"¹²⁷

126- Rum / 55- 56.

127- Sahih-i Tirmizî c:4, Sıfat-ul Kıyamet kitabı, bab: 26, hadis: 246. Şia kaynaklarında da bu hadis hem Müminlerin emiri Hz. Ali'den (a.s) hem Hz. İmam Zeynelâbidin'den (a.s) nakledilir, bkz: Bihâr-ul Envar, c:6, s:214-218.

43- MANEVÎ VE MADDÎ ÖDÜLLER

Biz inanıyoruz ki: Kıyamet ödülleri hem maddidir, hem manevi; çünkü mead ve diriliş de hem madden, hem ruhen diriliştir.

Kur'an-ı Kerim ve İslamî rivayetlerde, ağaçlarının altından suların aktığı cennet bahçelerinden sözedilirken (ör: "*Orada temelli kalacakları altından ırmaklar akan cennetler...*"¹²⁸) ve meyveleriyle gölgelerinin ölümsüz olduğu bahçeler anlatılırken (:..."*Yemişleri ve gölgelikleri süreklidir.*"¹²⁹) ve iman sahipleri için tertemiz cennetlik eşlerin olacağı hatırlatılırken¹³⁰ ve aynı şekilde cehennemın yakıcı ateşiyle oradaki acı azaplardan bahsedilirken, o dünyadaki ceza ve ödüllerin maddi yönleri anlatılmaktadır.

Ancak bütün bunlardan daha da önemlisi ilahî irfanın nurları, Allah Teâla'ya ruhâni yakınlık kazanmak, O'nun Celal ve Cemal cilveleri vb. manevi ödüllerdir ki, bu ödülleri kelimelerle ifade edebilmek mümkün değildir.

Kur'an'da bazı ayetlerde ter-ü taze bahçeler, tertemiz evler ve eşler gibi cennetin maddi nimetlerinin yanısıra şu nimetlerden de bahsedilir: "*Allah'ın rızası*

128- Tevbe / 89.

129- Ra'd / 35.

130- Âl-i İmrân, 15.

ve hoşnutluğu ise bütün bunlardan daha üstündür! İşte büyük kurtuluş ve mutluluk budur!"¹³¹

Evet, insanın yegâne Rabbi tarafından kabul edildiği ve O'nun rızasını kazanmış olduğunu öğrenmesinden daha büyük bir zevk ve tat tasavvur edilemez, en büyük zafer ve en büyük başarıdır bu! İmam Zeynelâbidin hazretlerinden (a.s) ulaşan bir hadiste şöyle buyrulur:

"Allah Teâla onlara şöyle buyurur: "Benim sizden razı olmam ve sizi sevmem, içinde bulunduğunuz nimetlerden daha iyi ve daha üstündür sizin için!" Onlar bu sözü duyar ve hep birlikte tasdik ederler."¹³²

Evet, insanın böyle bir ayete muhatap olmasından daha büyük bir zevk ve tat düşünülebilir mi sahi: "Ey huzura kavuşmuş olan ruh! Sen Rabbin'den, Rabbin de senden razı olmuş bir şekilde Rabbine dön, kullanımın arasına katıl ve cennetime gir."¹³³

131- Tevbe / 72.

132- Tefsir-ul Ayyâşî, Tevbe Suresi 72. ayetin tefsirinde, El-Mizan'ın 9. cildinden naklen.

133- Fecr / 27- 30.

5. Bölüm

İMAMET KONUSU

44- HER ZAMAN, BİR İMAM VARDIR

Biz inanıyoruz ki: Allah Teâla'nın hikmeti, insanların hidayeti için nasıl peygamberler gönderilmesini gerektiriyorsa, aynı şekilde peygamberlerden sonra da her asır ve zamanda insanların hidayetini sağlayacak bir imam ve liderin Allah Teâla tarafından belirlenip, vazifelendirilmesini de gerekli kılmaktadır. Böylece bu imam ve liderler, peygamberlerin getirmiş olduğu şariat ve ilahi hükümlerin tahrif olup, zamanla büsbütün ortadan kaldırılmasını önleyecek, her çağın kendine has gereklerini belirleyip gösterecek, insanları Allah'a yönelmeye ve peygamberlerin yolunda yürümeye davet edecektir. Aksi takdirde insanlığın tekamül ve saadete kavuşması olan "ya-

radılışın gayesi" peygamberlerden sonra kesintiye uğrayıp akîm olacak, insanoğlu hidayet yolunu bulamayacak, enbiyanın şeriati zâyi olacak ve insanlar ne yapacaklarını bilemez bir halde kalakalacaklardır.

Bu nedenle inanıyoruz ki, her peygamber gibi yüce İslam peygamberi Hz. Resulullah efendimizden sonra da her çağ ve zamanda bir imam varolmuştur: *"Ey iman edenler! Allah'tan sakının ve sâdık (doğru) olanlarla birlikte olun."*¹³⁴

Arapça dil kurallarının da apaçık ortaya koyduğu gibi bu ayet, belli bir zamanla sınırlı değildir; ayetteki hükmün sürekli olması ve *"kayıtsız şartsız sadıklarla birlikte olunması"*nın emredilmesi; her zaman ve her çağda kendisine kayıtsız şartsız uyulması ve itaat edilmesi gereken masum imamlar ve ilâhî liderlerin varolduğunu göstermektedir. Nitekim Ehl-i Sünnet ve Şia müfessirlerinin pek çoğu kendi tefsir kitaplarında bu konuya değinmişlerdir.¹³⁵

134- Tevbe / 119.

135- Fahr-i Râzî bu ayetin tefsiriyle ilgili detaylı açıklamalardan sonra şöyle demektedir: Bu ayet, masum olmayan ve "hata edebilir" olanların, masum olan "hatasızlar"a uymalarının farz olduğunu göstermektedir ki, bu masumlar "sâdık ve doğru"lar olarak tanımlanıyor. Binaenaleyh bu ayetteki hüküm gereğince, "hata edebilir" olanlar "hata işlemez" olan masumlara uymalı ve onlarla olmalıdırlar ki, masumlar onları hata işlemekten korusun. Bu hükmün belli bir zamana mahsus olmayıp, bütün zaman ve çağları kapsamaması, her çağ ve zamanda

45- İMAMETİN HAKİKATI

Biz inanıyoruz ki: İmamet sadece zahirî bir iktidar ve yönetim makamından ibaret değildir, bilakis, pek ulvî bir manevî ve ruhânî bir makamdır da. Binaenaleyh "İmam" İslam devletini yönetmenin yanı sıra, insanların din ve dünya işlerinin de tamamını yönetmek ve idare etmek durumundadır. O, insanların düşünce, fikir ve ruhlarını hidayet eder ve İslam peygamberinin (s.a.a) şeriat ve sünnetini her türlü sapma ve bozulmadan koruyarak Hz. Resulullah'ın (s.a.a) peygamberlikle görevlendiriliş nedeni olan ilahi gaye ve ülküleri gerçekleştirir.

Hz. İbrahim Halil (a.s) nübuvvet ve peygamberlik yolunu katedip, çeşitli özel sınavları başarıyla geride bıraktıktan sonra Allah Teâla kendisine yüce "İmamet" makamını bağışlamakta, Hz. İbrahim (a.s) bu büyük makamın kendi soyundan gelen evlatlarına da lütfedilmesini dilediğinde, "bu büyük makama zalimlerle günahkârların erişemeyeceği" kendisine hatırlanmıştır.

"Hani Rabbi, İbrahim'i birtakım türlü sınavlardan geçirmişti, o da bunları tam olarak yerine getirmişti. (O zaman Allah, İbrahim'e:) "Seni, şüphesiz, insanlara

*imam kılacağı!" demişti. İbrahim "ya soyumdan olanlar?" deyince (Allah:) "Benim ahdim (bu imamet makamı) zalimlere erişmez. (Senin soyundan, ancak masum olanlar erişebilecektir bu makama.)"*¹³⁶

Böyle bir makam ve derecenin zahiri hükümetle (bilinen anlamda siyasi bir devlet kurup, iktidarın başına geçmekle) hulasâ edilemeyeceği ve sadece bundan ibaret olmayacağı apaçık ortadadır. İmame-tin, daha önce de açıkladığımız şekliyle tefsir edilip, anlaşılmaması halinde yukarıdaki ayet net bir anlam ifade etmeyecektir.

Biz inanıyoruz ki: Ulu'l Azm olan peygamberlerin tamamı, imamet makamına sahipti; tebliğle görevlendirilmiş oldukları şeyleri sadece tebliğ edip, bildirmekle kalmamış, aynı zamanda bunları fiili saha-da da uygulamaya koyarak uygulamış ve fiilen tahakkukunu da sağlamış, insanların hem maddi, hem manevi önderi olmuşlardır. Bilhassa Hz. Resul-i Ekrem efendimiz (s.a.a) peygamberliğinin başlangıcın-dan itibaren yüce imamet makamı ve ilâhî liderlik mevkiini de taşımaktaydı; yani onun yaptığı şey Al-lah'ın emirlerini sadece iblağ edip gerisine karışma-mak değildi.

Biz inanıyoruz ki: İmamet çizgisi Hz. Resulullah efendimizden (s.a.a) sonra da onun soyundan ma-

sum olanlar vasıtasıyla sürmüş ve ilahî hidayet asla kesintiye uğramamıştır.

Daha önce de imamet meselesinde verdiğimiz tarif ve tanımdan da anlaşılacağı üzere bu makama ulaşabilmenin oldukça ağır şartları vardır. Hem takva açısından (ki bu takva hiçbir günaha bulaşmayacak ve asla günah işlemeyecek, yani masumluğunu tamamen koruyacak ölçüde olmalıdır) hem ilim ve bilgi açısından, dinin bütün emir ve bütün hükümlerine eksiksiz şekilde vakıf olacak, bütün zaman, mekan ve şartlarda insanların mesele ve sorunlarına vakıf olup, bu sorunlara Allah'ın hükümleri çerçevesinde en mükemmel çözümleri getirebilecek birisi olmalı ve bu şartları taşıyabilmelidir. (Bu noktaya bilhassa dikkat edilmesi gerektiğini hatırlatırız.)

46- İMAM, GÜNAH VE HATA İŞLEMEZ

Biz inanıyoruz ki: İmamın her nevi günah ve hata-dan masum olması gerekir; zira yukarıdaki ayetin tefsirinde bildirilen gerçeğe ilaveten, masum olmayan birinin "kesinlikle ve hiç şüphesiz güvenilir" de olamayacağı ortadadır. Böyle birinden dinin değişmez usulleri ve furuatı tam bir güvenle (yüzde yüz doğru olduğundan emin olunarak) elde edilemeyecektir. Bu nedenledir ki, fiilleri ve takrirleri gibi İ-

mam'ın sözlerinin de şer'i hüccet ve delil olduğuna inanmaktayız.

(Takrir; İmam'ın yanında yapılan bir davranış veya söylenen bir söze sükut ederek onu onayladığını göstermesidir.)

47- İMAM ŞERİATİN BEKÇİSİDİR

Biz inanmaktayız ki: İmam asla yeni bir şeriat ve İslam'da olmayan yeni bir kural getirmez, bilakis, onun vazifesi İslam şeriatı ve İslam peygamberinin (s.a.a) sünnetini korumak ve bu mukaddes dinin tebliğ ve talimiyle uğraşarak insanları bu dine hidayet etmektir.

48- İMAM, İSLAM'I EN İYİ BİLENDİR

Biz imamın, İslam'ın usul ve furuatının tamamına, İslam hüküm ve prensiplerine, Kur'an'ın anlam ve tefsirine tam anlamıyla vakıf olması gerektiğine inanıyoruz; onun bu ilimlere olan vukufunun ilahî bir boyutu vardır, zira bütün bunlar sevgili İslam Peygamberi'nden (s.a.a) ona ulaşmıştır.

Evet, insanlar işte böyle bir ilme ve böyle bir imama tamamen güven duyabilir ve İslam'ın hakikatlerini anlayabilmek için tam bir teslimiyetle ona mura-

caat edip meselelerinin çözümü için ona dayanabilirler.

49- İMAM NASLA BELİRLENİR

Biz imam (ve tabiatıyla peygamberin vasisi) olan zatın mensus olması gerektiğine inanıyoruz; yani bizzat Hz. Peygamber'in (s.a.a) nassı ve tasrihiyle ve kendisinden önceki imamın da bunu tasrihiyle tayin edilmesi gerektiğine inanıyoruz. Başka bir deyişle: İmam da tıpkı peygamber gibi (ve bizzat peygamber vasıtasıyla) Allah tarafından tayin ve mensub edilir. Hz.İbrahim'in (sa) imametiyle ilgili ayette de belirtildiği üzere "İmam"ı bizzat Allah Teâla tayin etmektedir: "*Şüphesiz, seni insanlara imam kılacağım!*"¹³⁷

Zaten bir insanın masumluk derecesine varacak kadar takvalı olup olmadığını ve İslam hüküm ve prensiplerini hiç yanılmadan ve hiç hataya kapılmadan bütün detaylarıyla tam ve eksiksiz olarak bilip bilmediğini Allah ve Resulünden (s.a.a) başka kimse- nin teşhis edebilmesi mümkün değildir.

Bu sarih nedenler dolayısıyledir ki, biz masum imamın bir grup insan veya halk tarafından seçilmek suretiyle tayin edilemeyeceğine inanmaktayız.

50- İMAMLAR, ALLAH'IN EMRİ ÜZERE HZ. RESULULLAH (S.A.A) TARAFINDAN TAYİN EDİLDİLER

Biz inanıyoruz ki: Sevgili İslam peygamberi (sav) kendisinden sonraki imamları Allah'ın emriyle tayin edip belirlemiştir. Bugün bütün Müslümanlarca bilinen meşhur "Sekaleyn Hadisi"nde Hz. Resulullah e-fendimiz (s.a.a) genel olarak imamları belirlemiş ve ilâhî tayini insanlara açıklamıştır. Sahih-i Müslim c:4 s: 1873'te şöyle geçer:

Hz. Peygamber-i Ekrem (s.a.a) Mekkey'le Medine arasındaki "Humm" denilen yerde insanlara bir hutbe okudu, sonra da "Ben yakında aranızdan ayrılacağım" diyerek şöyle buyurdu: *"Aranızda ağır ve pek değerli iki emanet bırakıyorum: Birincisi Allah'ın kitabıdır ki onda nur ve hidayet vardır... Diğeri Ehl-i Beyt'imdir. Ehl-i Beyt'im hakkında Allah'ı unutmamanızı size tavsiye ederim."* (Hazret, bu cümleyi üç kez tekrarlادılar)".

Aynı içerik Sahih-i Tirmizi'de de sarahatle şöyle geçmektedir: "...Bu ikisine sıkıca sarılırsanız asla yolunuzu yitirmez, sapmazsınız."¹³⁸

Sünen-i Daremî,¹³⁹ Hasâis-i Nesâî,¹⁴⁰ Müsned-i Ahmed¹⁴¹ ve diğer önemli kaynakların tamamına

---

138- Sahih-i Tirmizi, c:5, s:662.

yakın bir ekseriyetinde bu hadis geçmekte, sahihliğinde şüphe bulunmamakta ve hiçbir Müslüman tarafından reddilmesi mümkün olmayan "mütevâtir" haddinde naklolunmaktadır. Üstelik, bu rivayetlerden de anlaşılacağı üzere sevgili İslam peygamberi Hz. Resul-i Ekrem efendimiz (s.a.a) bir kez değil, çeşitli mekanlarda ve çeşitli münasebetlerde bu hadis-i şerifi defalarca tekrar buyurmuşlardır.

Hz. Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) Ehl-i Beyt'inin tamamının Kur'an'ın yanında (ve onunla omuz omuz olacak şekilde) böylesine büyük bir derece ve makama sahip olamayacağı, hadiste buyrulanlar, sadece Hz. Resulullah'ın (s.a.a) mutahhar soyundan gelenler arasındaki "masum imamlar" olabileceği apaçık ortadadır. (Zayıf ve şüpheli bazı rivayetlerde "Ehl-i Beytim" yerine "sünnetim" kelimesi geçmektedir. Sahih ve mütevâtir olanı "Ehl-i Beytim"dir).

Bu hususta bir başka meşhur bir hadisi daha aktarmayı faydalı buluyoruz. Sahih-i Buhari, Sahih-i Müslim, Sahih-i Tirmizi, Sahih-i Ebu Davud, Müsned-i Hanbel ve diğer büyük kaynaklarda şu hadis-i şerif geçer: *"Tamamı Kureyş'ten olan 12 halife sizi yöne-*

139- Sünen-i Dâremi, c:2, s:432.

140- Hasais-i Nesai, s:20.

141- Müsned-i Ahmed, c:5, s:182 ve Kenz'ul Ummâl, c:1, s:185.

*tene ve kıyamet oluncaya kadar İslam dini bâki kalacaktır."*¹⁴²

Biz bu sarîh hadis ve rivayetlerin, İmamiye Şiasının imamet hakkındaki akidevî görüşlerinde açıklanan "On iki Ehl-i Beyt imamları" inancından başka bir şeyle açıklanmasının mümkün olamayacağı inancındayız; yukarıdaki hadisleri ve ilgili belgeleri dikkatle inceleyen herkes kolaylıkla bunun farkına varacaktır.

51- HZ. ALİ'NİN (A.S) HZ. RESULULLAH (S.A.A) TARAFINDAN TAYİNİ

Biz inanıyoruz ki: Sevgili İslam peygamberi, fahr-i kâinat efendimiz Hz. Muhammed-i Mustafa (s.a.a) Hak Teâla'nın emri gereğince Hz. Ali'yi (a.s) kendi vasîsi olarak açıklamış ve bu ilahî tayin emrini çeşitli münasebetlerle defalarca tekrarlamıştır. Bunların en meşhur olanı, Veda Haccı dönüşünde Cuhfe yakınlarındaki "Gadir-i Humm" denilen konaklama kavşağında, hacdan dönmekte olan kalabalık bir sahabe

---

142- Bu hadis Sahih-i Müslim, c:3, s:1453'de Cabir b. Semure tarafından Hz. Resulullah'tan (s.a.a) nakledilir. Çok az bir farkla Sahih-i Buharî c:3 s:101, Sahih-i Tirmizi, c:4, s:501 ve Sahih-i Ebi Davud, c:4, Kitab-ul Mehdi'de de geçmektedir.

topluluğuna verdiği hutbedeki şu mübarek buyruğudur:

"Ey insanlar! Ben size kendinizden daha evlâ değil miyim?! (Herkes yüksek sesle "Evet ya Resulallah!" diye tasdikleyince şöyle buyurdular: "O halde şunu bilin ki) ben kime kendisinden daha evlâ ve onun mevlâsı (lideri) isem, aynı şekilde Ali de ona kendisinden daha evlâ ve onun mevlâsı (lideri ve imamı)dır!"¹⁴³

Elinizdeki eserin amacı; sadece İslam okulları arasında doğru bir âşinalık oluşturup, inançlarımızı ana hatlarıyla sadece ifade etmek olduğundan, bu amacı aşmayacak ve meselenin ispatıyla ilgili deliller sunmayacağız burada. Nitekim dipnotta da belirttiğimiz üzere böyle bir incelemede bulunmak isteyenlerin hangi kaynaklara başvurabileceği özetle gösterildi. Biz bu tür tartışmalara girmektense gerekli incelemeyi okurun kendisine bırakıyor ve buraya kadar aktardığımız hadislerin hiç de basit mevzular olmadığını ve bilhassa "mevlâ" hadisindeki "mevla"nın salt dostluk ve sevgi değil, aynı zamanda bu ahlâki ifa-

---

143- Bu hadis birçok yerde ve farklı kanallarla Hz. Peygamber'den (s.a.a) nakledilmiş olup hadisi rivayet edenler arasında 110 sahabe ve 84 tabiinin adı geçer ki bu da 360 adet tanınmış kaynaklarda kayıtlıdır! Burada daha etraflı açıklama imkanı olmadığından, dileyenler daha etraflı bilgi için Peyam-ı Kur'an c:9'un s:181'den sonraki bölümüne müracaat edebilirler.

deden çok daha geniş siyasi bir mana da içerip "liderlik ve imamlık" manasını kapsadığını, aksi takdirde Hz. Resulullah'ın (s.a.a) sırf Hz. Ali'ye (a.s) olan sevgisini göstermek için onca protokol ve meşakkatli mukaddemelere girip, onca Müslümanı da sırf böyle bir şeyi ifade edebilmek için (bilhassa Gadir-i Humm gibi yerde ve o dayanılmaz sıcağın altında) o kadar zahmete asla sokmayacağını hatırlatmakla yetiniyoruz.

Bu; İbni Esîr'in "Kâmil" adlı eserinde de belirtmiş olduğu üzere *"Akrabalarını ve yakınlarını topla ve sana bildirdiğimizi onlara tebliğ et"* buyruğunun gelmesi üzerine Hz. Resulullah'ın (s.a.a) tebliğinin daha ilk günlerinde akrabalarını toplayıp, İslam'ı onlara anlattığı ve *"Şimdi aranızdan beni bu işte desketleyecek kim çıkarsa o benim kardeşim, vasîym ve aranızdan benim halifem olacaktır!"* buyurduğunda Hz. Ali'den (a.s) başka hiçkimsenin *"Ya Resulullah! Ben bu işte sizin vezir ve yardımcınız olurum!"* diyerek kendisine olumlu cevap vermediği ve bunun üzerine Hz. Resul-i Ekrem'in (s.a.a) Hz. Ali'yi (a.s) göstererek *"Şahid olunuz ki şu genç delikanlı, aranızda benim halifem, vekilim, vasiym ve karde-*

şimdir!" buyurduğu hadisindeki hakikatle tamamen aynı değil midir?!¹⁴⁴

Sahih-i Buhari'de geçen çok ilginç bir hadisede de yine aynı mevzunun vurgulandığını ve Hz. Resulullah'ın (s.a.a) hasta yatağında mübarek ömrünün son saatlerine yaklaşırken "*Bana kağıt kalem getirin, size birşey yazayım da benden sonra ihtilafa düşüp sapmayasınız!*" buyurduğu halde bazılarının Hz. Resulullah'ın (s.a.a) bu emrine hemen muhalefette bulunduğunu, hatta bazılarının o hazrete karşı çok çirkin ifadeler kullanarak böyle bir metnin yazılmasını engellediğini bilmiyor muyuz gerçekten?¹⁴⁵

Daha önce de belirttiğimiz gibi amacımız bu tür istidlallere girip, gerekli delilleri ard arda sıralamak değil; aksi takdirde daha bir yığın delil ve belgelerle bu mevzu zenginleştirilebilir, ancak biz, sadece kısa delillerle akaidin beyanını amaçladığımızdan, bu bahsi daha fazla genişletmiyor ve bu kadarının yeterli olacağına inanıyoruz.

144- İbn-i Esir'in Kâmil'i, c:2, s:63, Beyrut basımı, Dar-us Sadır. Aynı mesele çok az bir deyiş farkıyla Müsned-i Ahmed b. Hanbel'de geçer, bkz: c:1, s:11 ve İbni Ebi'l Hadid: Şerh-u Nehc'il Belaga, c:3, s:210'da ve daha birçok ana kaynaklarda bu mazmunla ilgili yüzlerce hadis ve rivayet vardır.

145- Buhari, "Maraz-un Nebi "babı, s:11, 5. cüz'de ve Sahih-i Müslim, c:3, s:1259'da bu mesele teferruatlı bir şekilde kayıtlıdır.

52- HER İMAMIN KENDİSİNDEN SONRAKİ İMAMI BELİRTİP TANITMASI

Biz inanıyoruz ki: Her imam, kendisinden önceki imam tarafından tanıtılmış ve açıklanmıştır. Ehl-i Beyt İmamlarının ilki İmam Ali b. Ebu Talib (a.s) olup diğer 11'i sırayla şunlardır:

İmam Hasan Mücteba (a.s)

İmam Hüseyin b. Ali Seyyid-uş Şüheda (a.s)

İmam Ali b. Hüseyin (a.s)

İmam Muhamed Bâkır b. Ali (a.s)

İmam Cafer Sadık b. Muhammed (a.s)

İmam Musa b. Cafer (a.s)

İmam Ali Rıza b. Musa (a.s)

İmam Muhammed Taki b. Ali (a.s)

İmam Ali Naki b. Muhammed (a.s)

İmam Hasan Askerî b. Ali (a.s)

12. ve sonuncusu da halâ hayatta bulunan ve bütün dünyaya adaleti yayacak olan İmam Muhammed Mehdî b. Hasan'dır. (Allah'ın selamı hepsine olsun).

Zulüm ve kötülükle dolduğu gibi, bütün dünyayı adaletle dolduracak olan Hz. Mehdi'nin (a.s) zuhuru inancı, (Allah onun zuhurunu çabuklaştırsın inşaallah) belli bir gruba değil, bütün Müslümanlara ait bir inançtır ki Ehl-i Sünnet uleması, Hz. Mehdi aleyh'is-selam hakkındaki rivayetlerin mütevatir ol-

duğunu ispatlayan müstakil kitaplar yazmışlardır. Hatta birkaç yıl önce Rabita't-ul Âlem'il İslamî'den bu hususta sorulan soruya verilen cevapta Hz. Mehdi'nin (a.s) zuhur edeceği hususunda hiç şüphe bulunmadığı, bunun kesin ve net konulardan olduğu bildirilmiş ve bununla ilgili basılan bir kitapçıkta muteber ana kaynaklardan iktibasla Hz. Resulullah'a (s.a.a) ulaşan birçok sahih belge ve hadis kaydedilmiştir.¹⁴⁶

Yegane fark, Hz. Mehdi'nin (a.s) ahir zamanda dünyaya geleceğine inanan bazılarına karşı bizim, o hazretin Allah'ın izni ve emriyle 12. imam olup, halâ hayatta bulunduğu, Allah Teâla tarafından görevlendirildiğinde zulüm ve kötülüğün kökünü kazıyıp, bütün dünyaya egemen bir ilâhî adalet devleti kurmak üzere kıyam edeceğine inanmamızdır.

53- HZ. ALİ (A.S) SAHABENİN EN ÜSTÜNÜ

Biz inanıyoruz ki: Sahabenin en faziletlisi Hz. Ali (a.s) idi ve Hz. Resul-i Ekrem'den (s.a.a) sonra İslam ümmetinin en efdaliydi. Ancak, bu inancın abartılması ve sevgide aşırıya gidilerek hak haddin aşılmasını da haram bilmekte ve o hazrete (neuzubillah)

146- Hk. 24 Şevval 1396'da "Rabitat-ul Âlem-il İslamî"nin İdare'tu Mecma-ul Fıkh'ıl İslamî bölümünün müdürü: Muhammed Muntasır el-Ketânî imzalı yayınına bakınız.

peygamberlik, uluhiyet vb. yakıştırmalarda bulunanların yüce İslam dininden çıktıklarına ve böylelerinin kesinlikle kafir sayılması gerektiğine inanmaktayız. Şianın isminin kimilerince bilerek veya bilmeyerek bu aşırıcular taifesiyle birlikte anılmasını kesinlikle yanlış bulmakta ve Şia imamiye ulemasının kaynak kitaplarında bu gürhün daima "mürted" olarak anıldığını hatırlatmayı faydalı bulmaktayız.

54- TARİH VE AKIL HAKEMLİĞİNDE SAHABE

Biz inanıyoruz ki: Hz. Resulullah'ın (s.a.a) sahabesi arasında fedakâr ve sağlam şahsiyetli büyük insanlar vardı ki, bunlar hakkında hadisler buyurulmuş ve âyetler nazil olmuştur. Ancak bu, Hz. Resulullah'ın (s.a.a) sahabesinin tamamının böyle olduğu şeklinde de anlaşılmalıdır. Sahabenin hepsi elbette ki masum değildi, hepsinin ameli elbette ki "yanlışsız ve dosdoğru" değildi, her zaman ve her grup gibi onlar için de yegane ölçü "sahabe" olup olmamak değil, "takva"lı olup olmamaktı ki, kim olursa olsun bütün insanların Hak Teâla indindeki konumunu belirleyen ölçü sadece ve daima "takva"dır. Nitekim Kur'an'da birçok yerde (ör: Tevbe, Nur, Münâfikun vb. sureler) şiddetle kınanmakta olan "münafıklar", bizzat saha-

bedendirler, sahabeden olan bu adamlar ikiyüzlü oldukları için Kur'an'da en sert ifadelerle anılmaktadırlar.

Aynı şekilde Hz. Resulullah'tan (s.a.a) sonra Müslümanlar arasında savaş ateşini tutuşturup, dönemin imam ve halifesiyle yaptıkları biati çiğneyen ve on binlerce Müslüman'ın kanının dökülmesine neden olanlar da sahabe ve tabiinden müteşekkil insanlar değiller miydi? Bu durumda kalkıp da "yaptıkları her şeye rağmen" sahabenin tamamını temize çıkarmaya çalışmak ve " ne olursa olsun, sahabe olan herkes mümin ve tertemizdir!" demek ve iyisine kötüsüne bakmadan tamamen körükörüne temize çıkarmaya çabalamak "ne tür bir İslam"a hizmettir gerçekten?!

Başka bir deyişle, birbirine kılıç çekip savaşan (ör: Sıffin ve Cemel savaşında) tarafların her ikisinin de doğru ve haklı olduğunu söyleyebilmek şer'an ve aklen mümkün müdür? Bu büyük bir çelişki olup bizce "kabul edilebilir" hiçbir tarafı yoktur. Böyle bir vak'ayı "içtihad" bahanesiyle temize çıkarmaya ve "efendim, onların hepsi de müçtehid ve içtihadlarına göre davranmış oldular; bu nedenle taraflardan biri haklıydı, ama diğeri sadece içtihadında yanlış yapmış oldu, bu nedenle de hem mazurdur, hem de sevap dahi kazanmıştır!" diyerek işin içinden sıyrılmayı İslâmî hassasiyete yakışır bir davranış bulmamaktayız.

İçtihad bahanesiyle Hz. Resulullah'ın (s.a.a) hali-fesi ve vekiline olan biat çiğnenebilir mi? Bu baha-neyle savaş çıkarıp, suçsuz yere insanların kanı dö-külebilir mi? Bütün bunları içtihad bahanesiyle ma-zur görebildikten sonra, mazur görülemeycek ne ka-lır ortada sahi?!

Daha açık bir deyişle, biz bütün insanların olduğu gibi Hz. Peygamber'in (s.a.a) sahabelerinin de amel-lerine göre ölçüleceklerine ve hesap vereceklerine inanmaktayız. Hucurat suresinin 13. ayetindeki "*Al-lah katında en üstün olanınız takvaca en ileri olanı-nızdır!*" hükmü herkes gibi, elbette ki sahabe için de geçerlidir. O halde onların durumunu belirleyecek öl-çü ve kıstas yine kendi amelleri olacaktır. Binaena-leyh şer'an ve aklen şu hükmü unutmamak gerekir: Hz. Resulullah'ın (s.a.a) döneminde ihlaslı sahabe-lerden olan ve o hazretten sonra da İslam'ı korumak için çaba sarfedip, Kur'an'la olan ahitlerine sadık ka-lan Müslümanlar elbette ki hürmete şayân ve değer-lidirler.

Ancak, Hz. Resulullah (s.a.a) döneminde münafık-ların safında olup, o hazretin mübarek gönlünü inci-tecek şeyler yapmaktan çekinmeyenlerle, o hazretin irtihalin-den sonra çizgisini değiştirip sapan, İslam'a ve Müslümanlara zarar verecek şeyler yapanlara saygılı davranmamız ve onları sevmemiz mümkün değildir. Zira bizim tavırlarımızı belirlemede ölçü ve

kıstasımız olan yüce Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulmaktadır:

"...Allah'a ve ahiret gününe iman eden hiçbir kavim bulamazsın ki onlar, Allah'a ve Resulüne karşı başkaldıran kimselerle bir sevgi ve dostluk bağı kurmuş olsunlar; bunlar, ister babaları, ister çocukları, ister kardeşleri, isterse kendi aşiretleri (soyları) olsa dahi! Onlar öyle kimselerdir ki (Allah (onların kalplerine iman yazmış ve onları kendinden bir ruh ile desteklemiştir..."¹⁴⁷

Evet; hayatında veya irtihalinden sonra Hz. Resulullah'ı (s.a.a) incitenlere sevgi ve saygı beslememiz mümkün değildir bizim.

Bu arada nice sahabe de vardır ki İslam'ın tealisi için büyük mücahedelerde bulunmuş, Allah ve Resulünün (s.a.a) övgü ve takdirine mazhar olmuştur. Onlardan sonra gelmiş ve gelecek olanların da onların yolunu izlemesi halinde söz konusu övgü ve takdiri hak kazanacağı apaçık ortadadır:

"Öne geçen muhacirlerle ensar ve onlara güzellikle uyanlar; Allah onlardan hoşnut olmuştur, onlar da O'ndan hoşnut olmuşlardır..."¹⁴⁸

Sahabe hakkında görüşümüz özetle bundan ibarettir.

147- Mücadele / 22.

148- Tevbe / 100.

55- EHL-İ BEYT İMAMLARI İLİMLERİNİ HZ. RESULULLAH'TAN (S.A.A) ALMIŞLARDIR

Biz inanıyoruz ki: Hidayetten ayrılmamız için Kur'an ve Ehl-i Beyt'e sıkıca sarılmamız gerektiği yolundaki mütevatir hadis-i şerife ve Ehl-i Beyt İmamlarının masumiyetine istinaden onların söz, amel, davranış ve takrirleri (yanlarında yapılan bir şey veya söylenen bir söze müdahale etmeyerek onu zimnen onaylamaları) biz Müslümanlar için senet ve hüccet durumundadır. Binaenaleyh Kur'an ve sünnetten sonra bir diğer fıkıh kaynağımız Hz. Resulullah'ın (s.a.a) mutahhar Ehl-i Beyt'inden imamların (a.s) söz, fiil ve takrirleridir.

Aynı şekilde, Ehl-i Beyt İmamlarının (a.s) "*Söyledikleri her şeyin babaları vasıtasıyla cedleri Hz. Resulullah'tan (s.a.a) kendilerine ulaşmış olduğu*" yolundaki muteber ve müteaddit beyanlarına binâen onların rivayeti aslında Hz.Resulullah'ın (s.a.a) rivayetidir. Sikat ve güvenilir birinin Hz. Peygamber-i Ekrem'den (s.a.a) aktardığı hadis ve rivayetin bütün İslam ulemasınca sahih ve mutmain kabul edildiği de herkesçe bilinmektedir.

İmam Muhammed Bâkır (a.s) Cabir'e şöyle buyurmuşlardır: "Ey Cabir! Eğer biz kendi hevâ ve hevesimize göre (arzu ve tutkularımıza dayalı keyfi şekilde) hadis uydurup size aktarmaya kalkışırsak "helâk

*olacaklar"dan oluruz; bizim size aktardığımız bütün hadisler bizzat Hz. Resulullah'tan (s.a.a) bize ulaşmış, tıpkı değerli bir hazine gibi sizler için sakladığımız şeylerdir."*¹⁴⁹

İmam Cafer Sâdık hazretlerinden (a.s) ulaşan bir diğer hadiste şöyle nakledilmiştir:

"Biri, İmam'dan bir soru sordu, İmam da cevapladı. Ama adam, İmam'ın görüşünü değiştirmek için tartışmaya ve bazı gerekçeler öne sürmeye başladı. İmam *"Bu sözleri bir kenara bırak"* buyurdu, *"Sana hangi konuda bir cevap verdiysem bil ki, bizzat Hz. Resulullah'ın (s.a.a) kendisinden ulaşmıştır o (ve tartışma götürmez)."* ¹⁵⁰

Bir diğer önemli nokta; bizim "Kâfi", "Tehzib", "İstibsâr", "Men lâyahzuruhu'l Fakih" vb. gibi önemli muteber hadis kitaplarımız olmasıdır. Ama bu kitapların bizce "muteber" olması demek, onlarda yazılan bütün rivayetlerin mutlaka sahih ve doğru olduğunu kabul ettiğimiz anlamına da gelmez. Bu rivayet ve hadis kitaplarının yanısıra, onları rivayet eden ravilerin bütün senetlerdeki ahvali, biyografisi ve durumunun teferruatıyla kayıtlı olduğu rical kitaplarımız da vardır bizim. Binaenaleyh sadece bütün se-

---

149- Câmiu Ahadis'iş- Şia, c:1, Mukaddemat'tan s:18, 116 no'lu hadis.

150- Usul-u Kâfi, c:1, s:58 hadis- 121.

netlerdeki ravi ve şahısların emin, güvenilir ve sikat olduğu rivayet ve hadisler bizim nazarımızda sahih ve doğru kabul edilmektedir. Yani bu muteber ve tanınmış kitaplarda bulunup da sözkonusu ölçü ve kıstasa uymayan hadis ve rivayetler, bizce sahih ve güvenilir değildir.

Kaldı ki senediyet açısından doğru olduğu halde, tâ ilk baştan bu yana bütün alimlerimizin bilhassa görmezden geldiği ve itibar etmediği rivayetler de vardır. Çünkü senetleri doğru olsa bile, başka açılardan bunları problemli bulmuşlardır. Biz bu tür rivayetleri "mu'raz-un anhâ" adıyla adlandırmakta ve geçersiz saymaktayız.

Yukarıdaki nokta, bizim önemli kitaplarımızdaki hadis ve rivayetlerin senediyetine bakmadan ve gerekli ön incelemelerde bulunmadan salt bu rivayetlerden bazısına istinatla bizim inanç ve akidelerimiz hakkında fikir yürütenlerin nasıl yanılabilirceklerini apaçık gözler önüne sermeye yeterlidir.

Başka bir deyişle bazı tanınmış İslam mezheplerinde "Sihah" denilen kitaplar vardır ki, yazarları bu kitaplarda yazılı her şeyin kesinlikle "sahih" olduğunu söylemiş ve diğerleri de bunu olduğu gibi tasdiklemişlerdir. Ancak, bizim "muteber kitaplarımız" böyle değildir, bu kitapların yazarları her ne kadar tanınmış alimlerimizden müteşekkilsen de, kitaplarındaki rivayetlerin istisnasız tamamının doğru ol-

duğu gibi bir iddia sözkonusu olmayıp, bu kitaplardaki hadis ve rivayetlerin senetlerinin sahih olup olmadığı ancak rical ilminin kayıtlı olduğu rical kitaplarına müracaatla anlaşılabilir niteliktedir.

Bu noktaya dikkat edilmesi halinde Şia inançlarıyla ilgili birçok nokta kolaylıkla anlaşılacak ve böyle bir dikkatin gösterilmemesi, bir çok yanlış tespitlere ve hatalara kaynak olacaktır.

Özetlemek gerekirse: Kur'an ve Hz. Resulullah'ın (s.a.a) hadislerinden sonra, o hazretin Ehl-i Beyt'inin (a.s) söz, hadis ve rivayetleri bizim için muteber ve belge niteliğindedir (ve tabii ki, daha önce de belirttiğimiz gibi, bu hadis ve sözlerin Ehl-i Beyt İmamlarından (a.s) sâdır olduğunun ispatlanması, gerekli senediyet ve rical eleğinden geçebilmesi şartıyla!)

6. Bölüm

ÇEŞİTLİ MESELELER

Buraya kadar ki bahislerimizde, İslâmi konularla ilgili temel inançlarımızı ana hatlarıyla özetlemeye çalıştık; burada, çeşitli meselelerle ilgili diğer inançlarımızın özelliklerini de aktarmayı faydalı buluyoruz, böylelikle hiçbir müphem nokta kalmamış olacaktır.

56- AKLÎ İYİ VE KÖTÜ

Biz inanıyoruz ki: İnsan aklı nesnelere çoğunun iyi ve kötü yanını teşhis ve idrak edebilir niteliktedir ki bu, Allah Teâla'nın insana lütfetmiş olduğu "iyi ve kötüyü tanıma bilgisi (marifeti-" sayesinde. Binaenaleyh semâvi şeriatler inmeden önce de insan bazı meseleleri aklıyla kavrayabilmekteydi; adalet ve iyiliğin iyi şeyler olduğunu, zulüm ve kötülüğün kötü şeyler olduğunu; doğrusözlülük, emanete sadakat,

cesaret, cömertlik vb. vasıfların iyi olduğunu; yalan, ihanet, cimrilik vb. vasıflarınsa kötü olduğunu insan akılı kavramakta, idrak edebilmekte ve anlayabilmektedir. Ancak akıl, bütün nesnelere bütün iyi ve kötü yanlarını idrak edebilmeye kadir olmadığından ve insanoğlunun malumat, bilgi ve becerisi kısıtlı olduğundan bu husustaki eksikliği gidermek için Allah Teâla peygamberleri ve onlarla birlikte semavi kitapları göndermiştir. Böylece peygamberler ve semavi kitaplar hem aklî idrak ve kavrayışları onaylamış, hem aklın kavrayamadığı ve idrakinde yetersiz kaldığı karanlık noktalara ışık tutarak insanoğlunun tamamen aydınlanmasını sağlamışlardır.

Hakikatleri kavrama hususunda aklın bağımsızlığını büsbütün inkar etmek tevhid, Allah'ı tanıma, peygamberler ve semavi dinlerin gönderilişini de inkar etmek demektir; zira Allah'ın varlığı ve peygamberlerin davetinin hak olduğu ancak akıl sayesinde ispatlanabilmektedir. Şeriat kurallarının, ancak bu iki aslın (Allah'ın bir olduğu ve peygamberlerin hak olduğu aslının) aklî delillerle ispatlanabilmesi halinde kabul edilebilir olduğu şüphe götürmez bir gerçektir, bu iki mevzunun sadece şer'i delille ispatı mümkün değildir.

57- ADL-İ İLÂHÎ (İLÂHÎ ADÂLET)

Bu nedenledir ki biz ilahi adaletle inanmakta ve Allah Teâla'nın kullarına asla zulmetmeyeceğini, kimseyi gereksiz yere cezalandırmayacağını ve kimseyi nedensiz yere affetmeyeceğini, Allah'ın ahbine vefasızlıkta bulunmasının mümkün olmadığını, salih ve dürüst olmayan ve hata işleyen birini kendi elçisi olarak peygamberlikle görevlendirmeyeceğini ve böyle birini mucizelerle donatmasının düşünölemeyeceğini söylemekteyiz.

Yine inanmaktayız ki saadet yolunu katetmesi için yarattığı kullarını bir an olsun kılavuzsuz ve öndersiz bırakması mümkün değildir. Zira böyle bir şey kötü, yakışksız ve çirkindir; oysa ki Yüceler Yücesi Allah Teâla hazretleri bütün kötölüklerden, hatalardan; zulüm, çirkinlik ve haksızlıklardan berî ve münezzehtir.

58- İNSANIN HÜRRİYETİ

İşte bu nedenledir ki Yüceler Yücesi münezzehe Hak Teâla'nın insanı hür yarattığına inanmaktayız. İnsanoğlunun fiil ve davranışları onun kendi irade ve ihtiyarından (yetisinden) kaynaklanır. Zira aksi takdirde; yani insanoğlunun davranışlarında "mecbur" olduğu şeklindeki bir "cebriye" inancına kapılmamız

halinde kötülerin cezalandırılması apaçık bir adaletsizlik ve zulüm sayılacak ve iyilikte bulunanların ödüllendirilmesini anlamsız ve bihude bir davranış olarak kabul etmemiz gerekecektir. Böyle bir şeyi Allah Teâla'ya yakıştırmak ise zulüm ve muhaldir.

Özetle, şunu söylemekteyiz: İnsan akıl ve zekasının, birçok hakikati anlama ve birçok iyiyle kötüyü ayırt etme hususunda hür ve bağımsız olduğunu kabul etmek, din ve şeriatın ana temelini oluşturup semavi kitaplarla ilahi peygamberlerin hakkaniyetine inanmanın aslı demektir. Ancak, insanın idrak ve bilgi kapasitesinin belli bir sınırı olduğunu da kabul etmekteyiz; saadet ve tekamülü için gerekli bütün hakikatleri sırf bununla elde edebilmesi elbette ki imkansızdır ve esasen sırf bu nedendir ki semavî kitaplar ve ilahi peygamberlerin kılavuzluk ve yol göstericiliğine ihtiyacı vardır.

59- FIKIH KAYNAKLARINDAN BİRİ DE AKLÎ DELİLDİR

Buraya kadar anlattıklarımızdan da anlaşılacağı üzere İslam dininin temel kaynaklarından biri aklî delildir. Buradaki "akli delil"den maksat, aklın bir şeyi kesin ve tam olarak idrak edip kavraması ve onun hakkında kesin bir hükme varmasıdır. Yani mesela

zulüm, ihanet, yalan, haksız yere adam öldürmek, hırsızlık, başkalarının haklarına tecavüzde bulunma gibi konularda Kur'an ve sünnette hiçbir hüküm gelmemiş olsaydı bile biz aklımız aracılığıyla bunları yine kınayıp yasaklayacak, Âlim ve Hekîm Allah Teâla'nın bunları haram ettiğinden emin olacak ve O yüceler Yücesi'nin böylesi şeylere asla razı olmayacağını kavrayıp anlayabilecektik ki bu da başlı başına Allah'ın bir hücceti sayılmaktadır insan için.

Kur'an ayetleri, aklın ve aklî delillerin önemini vurgulayan tabirlerle doludur.

Tevhid yolunu katedebilmeleri için, Kur'an, akıl sahiplerini Allah Teâla'nın yeryüzü ve göklerdeki ayetleri üzerinde düşünüp incelemede bulunmaya davet etmektedir:

*"Şüphesiz, göklerin ve yerin yaratılışında, geceyle gündüzün ardarda gelişinde temiz akıl sahipleri için gerçekten âyetler vardır."*¹⁵¹

Yine Kur'an, ilâhî ayetleri beyan etmekle insanların akıl, düşünce ve idrakini artırmak istediğini açıkça söylemektedir:

*"...Bak, iyice kavrayıp anlamaları için ayetleri nasıl çeşitli biçimlerde açıklamaktayız?!"*¹⁵²

151- Âl-i İmran / 190.

152- En'am / 65.

Yine Kur'an insanları, iyiyle kötüyü birbirinden ayırdetmeye ve bu konuda aklını çalıştırıp düşünce gücünü kullanmaya çağırmaktadır:

"...De ki: Kör olanla (cahille) gören (bilgili) bir olur mu? Yine de düşünmeyecek misiniz?!"¹⁵³

Kur'an nazarında canlıların en kötüsü gözünü kulağını ve dilini kullanamayan ve aklından istifade edip düşünemeyendir:

"...Gerçek şu ki, Allah katında canlıların en kötüsü, bir türlü akıl erdirmeyen sağırlar ve dilsizlerdir."¹⁵⁴

Akıl ve düşünce konusunda daha nice ayetler vardır...

Bu durumda İslam'ın usul, prensip ve furuu (detayları) konusunda akıl, düşünce, zeka ve tefekkürün taşıdığı önem nasıl görmezden gelinebilir?

60- YİNE ADL-İ İLÂHÎ

Daha önce de vurguladığımız üzere biz Allah Teâla'nın âdil olduğuna ve hiçbir kuluna kesinlikle zulmetmeyeceğine inanmaktayız; çünkü zulüm, çirkin ve kötü birşeydir, Yüce Allah ise çirkin ve kötü şeylerden tamamen berî ve münezzehtir:

"Rabbin hiçkimseye zulmetmez."¹⁵⁵

153- En'am / 50.

154- Enfâl / 22.

Eğer dünya ve ahirette bazı insanlar cezalandırılıyorsa, bunun nedeni bizzat kendileridir:

*"...Demek ki Allah onlara (Allah'ın azabına yakalanan geçmiş kavimlere) zulmediyor değildi, onlar kendi kendilerine zulmetmedelerdi."*¹⁵⁶

Sadece insanlar değil, kainattaki hiçbir varlık Allah'tan zulüm görmez:

*"Allah, hiçbir zaman âlemlere zulüm istemez."*¹⁵⁷

Bütün bu ayetler, gerçekte insanı aklının idrak ettiği şeye yöneltmekte ve onun hükmünü vurgulamaktadır.

Bu nedenle **Biz inanıyoruz ki Allah Teâla kimseye kapasitesi dışında yüklemeyiz:**

*"Allah, hiç kimseye güç yetireceğinden fazlasını yüklemeyiz."*¹⁵⁸

61- ACI FELAKETLERİN FELSEFESİ

Yukarıda vurgulanan gerçekler nedeniyle şuna inanmaktayız ki deprem, doğal felaketler, belalar vb. gibi, dünyada vuku bulan acı olaylar ve felaketlerin

---

155- Kehf / 49.

156- Tevbe / 70.

157- Âl-i İmrân / 108.

158- Bakara / 286.

nedeni kimi zaman (Lut kavminde olduğu gibi) Allah'ın cezalandırmasıdır.

*"(Azab konusunda) emrimiz geldiği zaman onların şehirlerinin altını üstüne çevirdik ve üzerlerine istif edilmiş taşlar yağdırdık."*¹⁵⁹

Nankör ve isyankâr Seba halkı için "Onlar Allah'a itaatten yüz çevirdiler, biz de yıkıcı seli gönderdik onlara" buyrulur.

Bu tür hadiselerin bir kısmı da insanların ibret alıp uyanması ve hak yola geri dönmesi içindir:

*"İnsanların kendi ellerinin kazandığı dolayısıyla karada ve denizde fesad ortaya çıktı. Umulur ki dönerler diye, (Allah) onlara, yapmakta olduklarının bir kısmını kendilerine taddırmaktadır."*¹⁶⁰

O halde bu acı felaketlerin bir kısmı gerçekte Allah'ın bir lütfudur.

Bir kısım belalar da insanın kendi eliyle kendi başına açtığı belalardır; başka bir deyişle insanın kendi cahilliklerinin neticesidir:

*"Gerçekten Allah, kendileri kendilerini değiştir-medikçe bir toplumda olanı değiştirmez."*¹⁶¹

159- Hud / 82.

160- Rum / 41.

161- Ra'd / 11.

*"İyilikten yana sana ne gelirse Allah'tandır ; kötülükten yana sana ne gelirse, o da senin kendindedir."*¹⁶²

62- KÂİNAT, EN MÜKEMMEL SİSTEMDİR

Biz inanıyoruz ki: Yaratılış âlemi en mükemmel sistem sahnesidir. Yani bugün kainatta mevcut bulunan sistem ve düzen, kainatta varolması gereken en mükemmel sistem ve düzendir. Bu muazzam sistemde her şey dakik bir şekilde hesaplanmış olup belli bir düzen ve program üzere yürümektedir; haksızlık, adaletsizlik ve iyiliğe aykırı hiçbir şey yoktur bu yaratılış sisteminde. İnsan topluluklarında görülen kötülükler tamamen insanın kendi ürünü olup yine ona aittir.

Tekrar diyoruz ki biz, İlahi adaleti İslam dünya görüşünün ana temellerinden biri olarak kabul ediyoruz. Altını çizerek şunu söylüyoruz: İlahi adalet olmazsa tevhid, nübüvvet ve ahiret meselesi tehlikeye girer.

Bir hadiste, İmam Sadık hazretlerinin (a.s) dinin temelini tevhid ve adalet olduğunu vurguladıktan sonra şöyle buyurduğu geçer: *"Tevhid, senin kendine*

*reva olanı, Rabbine reva görmemendir (ve O'nu mümkünât sıfatlarının tamamından münezzehtir); adalete gelince: Kendin yapman halinde seni kınayacağı birşeyi Allah'a nispet vermemen ve O'nun böyle birşeyi yapacağını düşünmemendir.*¹⁶³

63- FIKHİN DÖRT TEMEL KAYNAĞI

Daha önce de değindiğimiz gibi biz fıkhıta dört temel kaynağı tanımaktayız:

1) Kitabullah: İslam ilim ve hükümlerinin ana kitabı ve en ileri belgesidir.

2) Hz. Resulullah (s.a.a) ve masum Ehl-i Beyt İmamlarının (a.s) sünneti.

3) Masumun görüşünde kenetlenen bir ulema ittifak ve icması (yani bu icma, masumun görüşünü ortaya çıkarabilecek nitelikte olmalıdır).

4) Akıl delil: Maksat kat'i olan akli delildir. Kıyas ve istihsan gibi zanni akıl delilleri hiçbir fıkhi meselede bizce geçerli değildir. Bu nedenle de bir fakih, kitap ve sünnette hükmü apaçık belirtilmemiş olan bir konuda kendi görüş ve fikrine göre bir maslahata karar verecek olursa bu kararı "ilâhî hüküm (şariat

---

163- Bihar-ul Envar, c:5, s:17, 23. hadis .

hükmü) olarak ilan edemez (çünkü bu, Allah'ın değil onun kendi görüşüdür).

Aynı şekilde şariat hükümlerini bulabilmek (keşif) için zannî kıyaslar ve benzeri (salt mantıklama ve ihtimallere dayalı) yöntemler bizde caiz değildir. Ama insanda mutlak anlamda yakîn hasıl olursa, yani mesela zulmün kötü olduğundan; yalanın, hırsızlığın ve ihanetin kötü ve çirkin olduğundan emin olma ve bunlarda yakine varma gibi bir yakın ve emin olma durumu hasıl ederse işte ancak o zaman bu "muteber akıl" hükmünde olur ve **"Aklın hükmettiği her şeye, şeriatta hükmeder"** hükmü gereğince şariat hükmü sayılır.

Gerçekten ibadi, siyasi, iktisadi ve içtimâî mevzularda mükelleflerin ihtiyaç duyacağı hükümler için elimizde Hz. Resul-i Ekrem (s.a.a) ve Ehl-i Beyt İmamlarından (a.s) yeterince hadis ve rivayet mevcut olup o tür "*zannî deliller*"e sığınmamıza hiç gerek yoktur. Hatta "mustahdese" meselelerde, yani zaman geçtikçe insanoğlunun hayatında boy gösteren mevzularla (çağdaş konularla) ilgili hükümlerin çıkarılması için gerekli genel hüküm ve usullerin Kitapta ve Hz.Resulullah'ın (s.a.a) sünnetiyle masum Ehl-i Beyt İmamlarının (a.s) kelimelerinde mevcut olduğuna ve bu nedenle de bizim zannî delillere yönelmemizin hiç gereği olmadığına inanmaktayız. Yani o genel hükümlere müracaat edildiğinde

"mustahdese" (zamanla ortaya çıkan çağdaş) konularla ilgili hükümler kolayca çıkarılabilmektedir. Bununla ilgili detaylı açıklamalar için başvurulabilecek kaynak eserler mevcuttur.¹⁶⁴

64- İÇTİHAD KAPISI DAİMA AÇIKTIR

Biz inanıyoruz ki: İctihad kapısı şeriat meselelerinin tamamı için açıktır ve görüş sahibi bütün fakihler, fıkıhın dört kaynağından istifadeyle ilahi hükümleri çıkararak istinbat gücü ve imkanı olmayanlara sunabilirler. Bu durumda vardıkları görüşün ve elde ettikleri istinbat ve çıkardıkları hükmün bazı konularda geçmiş fakihlerden bazı farklılıklar taşımaması pekalâ mümkündür.

Keza; fıkıhta uzman ve görüş sahibi olmayanların, fıkıhta uzman ve görüş sahibi olup yaşadığı çağ ve mekanın yeni gelişme ve meselelerine vakıf bulunan diri fakihlere uyması ve fikhî tabiriyle onları taklid etmesinin gerekli olduğuna inanmakta ve "fıkıhî bilmeyenlerin fıkıhî bilenlere müracaatlarının lüzumunu bedihiyattan (tartışma götürmez apaçık konulardan) saymaktayız.

164- Bkz: El- Mesâil-ul Mustahdese: Ayetullah Mekarim Şîrâzî.

Biz bu fıkıh uzmanlarına "taklid mercii"leri diyoruz. Bu nedenle de hayatta bulunmayan bir fakihe birinci dereceden müracaat ve taklidi caiz görmemekteyiz. Fıkıhın bütün çağ ve mekanlarda dirilik ve tazeliğini koruması ve böylelikle kendi tekamül seyrini takib etmesi için, sürekli ve kesintisiz bir şekilde hareket halinde olması ve mukallid olanların mutlaka hayatta bulunan bir fakihe başvurması gerektiği inancındayız.

65- HÜKÜM VE KURAL BOŞLUĞU YOKTUR

Biz inanıyoruz ki: İslam'da hüküm, kural ve kanun boşluğu ve eksikliği yoktur. Yani insanların kıyamet gününe değin ihtiyaç duyabileceği hüküm ve prensiplerin tamamı İslam'ın potansiyelinde mevcut olup kesinlikle beyan edilmiştir ki bu beyan kimi zaman apaçık mevzuuyla ortada olup, kimi zaman da genel bir hükmün çerçevesinde beyan edilip öngörülmüş durumdadır. Bu nedenle fakihlerin yeni bir "kanunkoyuculuk" yetki ve hakları yoktur; bilakis onlar, fıkıhın dört temel kaynağına müracaatla gerekli bütün hükümleri bulup çıkarmak ve umumun hizmetine sunmakla yükümlü ve mekelleftirler. Nitekim Hz. Resul-i Ekrem efendimize (s.a.a) nazil olan en son sure veya en son surelerden biri olan Mâide 3'de şöyle buyrulmaktadır: "*Bugün size di-*

şöyle buyrulmaktadır: *"Bugün size dininizi kemale erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve size din olarak İslam'ı seçip beğendim."*

Yukarıdaki ayetten de anlaşılacağı üzere, bütün çağlar ve mekanlar için gerekli fıkhî hükümleri taşımayan ve bu açıdan mükemmel olmayan bir dinin Allah Teâla tarafından "kemale erdirilip tamamlandığı"nın söylenmesi mümkün değildir. Bu sarîh ayete binâen İslam ve hükümleri her zaman ve mekan için "tam, mükemmel ve en uygun olan din"dir. Nitekim Hz. Resulullah'ın (s.a.a) Veda Haccı'ndaki şu buyruğu herkesçe bilinmektedir:

*"Ey insanlar! Cennete yaklaştırıp cehennem ateşinden uzaklaştıracak her şeyi size emrettim; cehennem ateşine yaklaştırıp cennetten uzaklaşmanıza sebep olacak her şeyi de size yasakladım (gerekli emir ve yasakların tamamını böylece size iletmiş bulunuyorum artık)."*¹⁶⁵

İmam Sadık hazretlerinin (a.s) şu meşhur sözlerinde de aynı gerçek vurgulanmaktadır: *"Hz. Ali'nin (a.s) bizzat Hz. Resulullah'ın (s.a.a) emri ve imlasıyla kaleme alıp yazmadığı bir tek İslam hükmü kalmadı;*

bir insanın vücuduna düşecek küçük bir sıyrığın bile diyeti yazılıp kaydedilmiştir!"¹⁶⁶

İslam, bütün hükümleri böylesine detaylarıyla belirlediğine göre zannî delillerle kıyas ve istihsan gibi yollara başvurmağa gerek kalmaz.

66- TAKİYYE VE FELSEFESİ

Kişinin fikrini belirtmesi halinde can güvenliği vb. tehlikeyle karşılaşacağı bir ortamda olması ve mesele böyle bir tepki gösterecek mantıksız, cahil ve kör taassuba sahip insanların arasında bulunması, üstelik öyle bir ortamda fikrini ve inancını belirtmesinin önemli bir hayra da vesile olmayacağını görmesi halinde fikrini ve inancını gizleyip düşüncesini açıklamaması ve kanının boş yere dökülmesine sebebiyet vermemesi farzdır. Adına "takiyye" dediğimiz bu ameli aşağıdaki iki ayetten ve aklî delilden çıkarmaktayız:

"Firavun ailesinden olup imanını gizlemekte olan mümin bir adam (Musa'yı savunmak için) dedi ki: Siz, "Rabbim Allah'tır diyen bir adamı mı öldürüyorsunuz-

---

166- Câmi-ul Ahâdis, c:1, s:18, hadis: 127. Bu eserde, konuyla ilgili daha birçok hadis geçmektedir. Biz sadece bunlarla yetindik.

nuz?! Oysa o, size Rabbinizden apaçık belgelerle gelmiş bulunmaktadır!..."¹⁶⁷

Görüldüğü gibi bu ayette açıkça *"imamını gizlemekte olan"* buyrulmaktadır; öyle bir ortamda Firavun ailesinden olan o müminin imanını açıklayıp hayatını tehlikeye düşürmesinin kayda değer hiçbir faydasının olmayacağı apaçık ortadadır.

Yine Kur'an-ı Kerim; sadr-ı İslam Müslümanlarından olup inatçı ve yobaz müşriklerin eline düşen bazı mücahid müminlere takiyye emri vermekte ve şöyle buyurmaktadır: *"Müminler, müminleri bırakıp da kafirleri veliler edinmesinler. Kim böyle yaparsa Allah'tan kopmuş demektir; ancak, onlardan korunma gayesiyle sakınmanız ve takiyyede bulunmanız başka."*¹⁶⁸

Binaenaleyh takiyye, yani insanın inancını gizlemesi olayı, yobaz ve tutucu düşmanlar karşısında ırz, namus, can ve malın korunması için gerekli ve geçerli bir durumdur. İncin açıklanmasının hiçbir hayır ve fayda sağlamayacağı böyle yerlerde insanların hayatını tehlikeye düşürmenin anlamsız olduğu ortadadır, gerekli anlar için Müslümanın nefsi korunmalıdır. Bu nedenledir ki İmam Sadık hazretleri (a.s)

167- Mü'min / 28.

168- Âl-i İmran / 28.

şöyle buyurmaktadırlar: "Takiyye, müminin savunma kalkanıdır."¹⁶⁹

Bu rivayetdeki "kalkan" tabiri, takiyye için kullanılabilir en mükemmel tabirdir ki takiyyenin savunma aracı olduğunu göstermektedir.

Keza, Ammar-ı Yasir'in (r.a) müşriklere karşı takiyyede bulunması ve Hz. Resulullah'ın (s.a.a) onun bu davranışlarını onaylaması, bütün Müslümanlarca bilinen ve takiyyenin yeri ve şartlarını gösteren en güzel örneklerden biridir.¹⁷⁰

Savaşlarda orduların uyguladığı kamufraj taktikleri, savaş sırlarının gizli tutulması...vb. uygulamalar insan hayatında takiyyenin bariz örnekleri sayılır. Çünkü takiyye, açıklanmasının hiçbir fayda sağlamayacağı gibi, zarar ve tehlikeye de yolaçabileceği bir gerçeğin açıklanmamasından ibarettir. Sadece Şia'ya mahsus değil, bütün dünya Müslümanları, hatta aklı selim sahibi herkes için apaçık geçerli bir akıl ve mantık hükmüdür.

Bu açık gerçeğe rağmen kimi garazkâr ellerin bunu Şia'ya mahsus bir hüküm gibi lanse etmesi, hatta

---

169- Vesâil, c:11, s:461, hadis: 6, bâb: 24. Bazı rivayetlerde "Yeryüzünde Allah'ın kalkanı" tabiri geçer.

170- Tanınmış müfessirlerin büyük çoğunluğu bu hadiseyi aktarmışlardır. Bkz: Esbab-un Nüzul: Vâhidî. Taberi, Kurtubî, Zemahşeri, Fahr-i Râzi, Beyzâvî ve Nişâburî'nin tefsirlerinde Nahl Suresi'nin 106. ayetinin tefsiri kısmında da bu hadis aktarılmaktadır.

hem Kur'an'da hem hadiste açıkça hükmü bulunan ve hem bizzat Hz. Resulullah (s.a.a) hem sahabesi ve hem de akl-ı selim sahibi herkesçe uygulanan ve uygulanması lazım gelen böylesine sarîh bir hükmü ve şer'i taktiği adetâ "olumsuz bir davranış ve menfi bir tutum(!)" muşçasına göstermeye çalışması bir hayli düşündürücüdür!

67- TAKİYYENİN HARAM OLDUĞU DURUMLAR

Biz inanıyoruz ki: Bütün bu suizan ve yanlış düşüncelerin nedeni, bugüne kadar Şia hakkındaki araştırmaların maalesef samimiyetle ve kaynağından yapılmamış olması veya Şia inançları hakkında düşmanların fısıltılarına kulak verileğelmış olmasıdır. Yukarıdaki kısa, ama öz açıklamadan sonra takiyye mevzuunun aslı-astarının yeterince anlaşılmiş olmasını ummaktayız.

Burada şunu da hemen hatırlatalım ki takiyyenin haram olduğu yerler de vardır; yüce İslam dini ve aziz Kur'an'ın veya İslâmi nizamların ciddi bir tehlikeye düşmesi halinde takiyye etmek haramdır, bu durumda insanın canına mal olsa dahi gerçeği söylemesi, fikrini ve inancını belirtmesi gerekir. Nitekim Aşura günü İmam Hüseyin'in Kerbelâ'da gerçekleş-

tirdiği şanlı kıyam bunun en çarpıcı örneğidir. Ümeyyeoğulları İslam'ın esasını tehlikeye düşürmüş olduklarından, Hz. İmam Hüseyin (a.s) kendi canı ve en azizlerinin canı, kanı ve esareti pahasına, duruma müdahale ederek Emevilerin gerçek yüzünün görünmesini sağlamış ve uçurumun ağzına kadar getirilmiş olan Rabbinin yüce emaneti olan İslam'ın kurulmasına vesile olmuştur.

68- İSLÂMÎ İBADETLER

Biz, İslam'ın esası olan Kur'an ve sünnetin buyurmuş ve farz kılmış olduğu bütün ibadetlerle mükellef bilmekteyiz kendimizi; bunların başında gelen, Allah'la kul arasındaki en önemli irtibat köprüsü olan günlük beş vakit namazla; imanı takviye etmenin en mükemmel yolu ve nefsin kötülüklerden arıtılarak tezkiye ve tehzib edilip takvaya ulaşmasında en etkili araç olan mübarek Ramazan orucu gelir.

Takvanın etkin vesilesi olup Müslümanlar arasında dostluk, ünsiyet ve kardeşliği güçlendiren Beytullah'ı hacetme farizasını, şer'an öngörülen şartlara haiz her Müslümanın önründe bir kez yerine getirmekle mükellef olduğuna inanmakta; malın zekatını, humsu, iyiyi emredip kötüden menetmeyi (emr-bi'l maruf ve nehy-i ani'l münker), İslam ve

Müslümanlara taarruzda bulunan herkes ve her güce karşı cihadı da bütün Müslümanlara farz bilmekteyiz.

Tabii ki bunlarla ilgili fer'i (detay) bazı hususlarda İslam mezhepleri arasında bir takım farklılıklar vardır ki dört ehli sünnet mezhebi arasında da bu tür detay farklılıkları elbette ki mevcuttur.

69- NAMAZDA CEMETME OLAYI

Bu farklılıklardan biri şudur: Yevmiye namazlarının tam vaktinde ve ayrı olarak beş vakitte kılınmasının daha iyi olduğuna, bunun efdal sayıldığına, ama öğlenle ilkindi ve akşamla yatsının cemedilmesinin de caiz olduğuna inanmaktayız. Cem izni, zahmetli durumda olanlar için bizzat Hz. Resulullah (s.a.a) tarafından verilmiştir.

Sahih-i Tirmizi'de İbn-i Abbas'tan şöyle naklolunur: "Hz. Resul-i Ekrem efendimiz (s.a.a) Medine'de buldukları halde bir gün öğleyle ilkindi ve akşamla yatsı namazlarını cemettiler, bu sırada ne korkulacak bir durum vardı, ne de yağmur yağmadaydı." İbn-i Abbas'tan, Hz. Resulullah'ın (s.a.a) bu iki namazı neden cemettiğini sordular,"ümmeti zahmete düşürmek istemedi" şeklinde cevap verdi (yani: "Ayrı kılmak zahmet verici olacaksa, bu şekilde

cemedebileceklerini göstermek istedi" denilmektedir.)¹⁷¹

Burada şu noktaya bilhassa dikkat çekmek faydalı olacaktır: Özellikle sanayi kompleksleri ve faal üretim merkezleriyle fabrikalarda sosyal yaşamın karmaşık bir ilişkiler yumağında yürüdüğü günümüzde yevmiye namazların mutlaka beş vakitte kılınması gerektiği şeklindeki bir "olmazsa olmaz" zannı birçok insanın namazı büsbütün terketmesine neden olmuştur. Hz. Resulullah'ın (s.a.a) bilfiil sünnetiyle göstermiş olduğu bu terhis ve cemetme, namaz konusunun günümüz sosyal yapısında daha kolaylıkla ciddiye alınmasına ve namaz kılmak isteyenlerin bu yüce ibadette samimiyetle sebat göstermelerine yardımcı olacaktır.

70- TOPRAĞA SECDE

Biz namazda secde ederken toprağa veya yeryüzünün diğer parçalarına ya da en azından yenilmeyen ve giyilmeyen şeyler dışında bütün ağaç ve bitkilerin yaprak veya ahşaplarına secde edilmesi gerektiğine inanıyoruz.

171- Sünen-i Tirmizi, c:1, s:354, bab: 138 ve: Sünen-i Beyhâkî, c:3, s: 167.

Bu nedenle, mesela halıya secdeyi caiz bilmiyor ve secde için bilhassa toprağı tercih ediyoruz. Bu nedendir ki çoğı Şia, taşınması ve bulundurması kolay olsun diye temiz topraktan kalıp halinde "mühür" denilen küçük toprak kalıpları temin eder ve secde de buna başkoyarlar; böylece secde ettikleri yerin hem toprak, hem temiz olduğundan emin olmuş olurlar.

Bu hususta bizim istinad ettiğimiz dayanak "*Yeryüzü bana secde mahalli (mescid) ve temiz kılınmıştır*" hadis-i şerifidir. Sihah ve diğer önemli kitapların çoğunda bu hadis mevcuttur.¹⁷²

Burada kimileri hadiste "mescid" tabiriyle geçen kelimeden anlamın "secde edilen yer ve mahal"değil, namaz kılınan yer (Türkçede: cami) olduğunu zannedebilirler; ama bu hadiste geçen arapça "tehurâ" tabiri "teyemmüm edilen temiz toprak anlamında kullanıldığından, "mescid" terimi de cami değil "secdegâh, secde edilen yer" anlamına gelmektedir; yani hadisin mazmunu şudur: "*Yeryüzünün toprağı hem temiz, hem secdegâhtır.*"

172- Bkz: Sahih-i Buhari'de Cabir b. Abdullah Ensari'den "Teyemmüm bâbı"nda, c:1, s:91 ve Nesâ'nin Sahih'inde aynı senetle aynı adlı kısımda geçer. Ahmed'in Müsned'inde İbn-i Abbas'tan, c:1 s:301 ve Şia kaynaklarında da muhtelif yollarla Hz. Resulullah'tan- s.a.a-nakledilmiştir.

Ayrıca, Ehl-i Beyt İmamlarından (a.s) secdede başın konulduğu yerin toprak veya taş vb. olması gerektiği yolunda çeşitli rivayetler ulaşmıştır.

71- PEYGAMBERLER VE MASUM İMAMLARIN TÜRBELERİNİ ZİYARET

Biz, Hz. Resulullah (s.a.a)la diğer peygamberler (a.s), Ehl-i Beyt İmamları (a.s) ve büyük İslam alimleriyle evliya ve şühedânın mezarlarının ziyaret edilmesinin önemle vurgulanan bir müstehap amel olduğuna inanmaktayız.

Bu hususta Ehl-i Sünnet'in muteber ana kaynaklarında, bilhassa Hz. Resulullah'ın (s.a.a) mübarek makberinin ziyaretine dair sayısız rivayetler vardır ki Şia kaynaklarında da aynı mazmunda birçok hadis ve rivayete rastlamak mümkün olup bu hadis ve rivayetler başlıbaşına bir kitap olacak kadar fazladır da.¹⁷³

Tarih boyunca büyük İslam alimleri ve Müslüman kitleler buna önem vermiş ve Hz. Resulullah'ın (s.a.a) veya diğer İslam büyüklerinin makberlerini ziyaret

---

173- Bu rivayetler ve mevzuyla ilgili geniş bilgi için bkz: el-Gadir, c:5, s:93-207.

hususunda yığınlarca kitap yazılmıştır.¹⁷⁴ Bu konu, bütün Müslümanların icma ve ittifak ettiği önemli konulardan biridir.

Bu arada ziyaretin ibadet sanılmaması gerektiğini de hemen hatırlatalım; ibadet sadece ve sadece Allah'a mahsustur; ziyaretse İslam büyüklerini saygıyla anma ve onlardan Allah indinde şefaath talebinde bulunmadır. Hatta bizzat Hz. Resulullah (s.a.a) kabir ehlini ziyaret eder, Bakîy mezarlığına gider ve ölümlere selam ve duada bulunurdu.¹⁷⁵

Binaenaleyh hiçbir Müslüman bu amelin meşruluğundan şüphelenemez ve bu hususta tartışmaya giremez.

72- AĞIT, YAS TUTMAK VE FELSEFESİ

Biz, İslam şehidleri için ağıtın ve bilhassa Kerbelâ şehidlerine yas tutmanın onların anısını yaşatacağına, İslam'ın bekâsı ve devamı için onların yaptıkları fedakarlığın unutulmamasını sağlayacağına inanıyoruz. Bu nedenle de sözkonusu günler ve yıldönümler

---

174- Büyüklerin bu ziyaretlerle ilgili tavsiye ve durumları için daha önce verdiğimiz kaynaklara bakılabilir.

175- Sahih-i Müslim, Ebu Davud, Nesâî, Müsned-i Ahmed, Sahih-i Tirmizi ve Sünen-i Beyhâkî.

rinde, bilhassa cennet gençlerinin efendisi,¹⁷⁶ müminlerin emiri Hz. Ali'nin (a.s) ve yüce İslam peygamberinin biricik kızı ve Kevser suresinin mazharı, müminlerin annesi Hz. Fâtımâ'nın (a.s) sevgili yavrusunun ve yarenlerinin şehadetine rastlayan Muharrem ayının ilk on günü olan "Aşurâ Günleri"nde yas tutmakta, bu yas programlarında onların yaşamlarını anlatıp İslam yolunda yaptıkları feragât ve giriştikleri büyük işleri gündeme getirip analiz etmekte, yüce hedeflerini hatırlatmakta ve onların büyük ruhlarını saygı ve rahmetle anmaktayız.

Biz Emevilerin İslam için çok tehlikeli bir devlet kurduklarını, Hz. Resulullah'ın (s.a.a)sünnetlerinin çoğusunu değiştirdiklerini, sayısız bid'atler çıkardıklarını ve İslâmi değerleri yok edebilmek için azmettiklerini görmekteyiz.

İmam Hüseyin hazretleri (a.s) hicretin 61. yılında, İslam'î bir yaşantıyla uzaktan yakından hiçbir alâkası bulunmayan, günahlar işleyen ve laubalilikleriyle ünlü olan ve ne yazık ki babası Muaviye tarafından hilafet tahtına oturtulmuş bulunan Yezid'e karşı emri

---

176- "Hasan'la Hüseyin cennet gençlerinin efendisidirler." Bkz: Sahih-i Tirmizi'de Ebu Said Hudri ve Huzeyfe'den naklen, c:2, s:306-307 ve Sahih-i İbni Mâce'de "Ashab-ı Resul'ün(s.a.a- Faziletleri" başında ve Müstedrek-us Sahihayn, Hilyet-ul Evliya, Tarih-i Bağdad, İbn-i Hacer'in "İsabe" kitabı, Kenz-ul Ummal, Zehair-ul Ukba ve diğer kaynaklarda bu hadis sıkça geçer.

bi'l maruf ve nehy-i ani'l münkerde bulunmak için kıyam etti; bu şanlı kıyamda İmam Hüseyin'le evlatları ve yarenleri şehid düşüp Ehl-i Beyt'in bütün kadınlarıyla çocukları esir oldularsa da onların kanları Müslüman ümmetin kurumakta olan din damarına yepeni ve taptaze bir kan pompalamış oldu; İslam beldelelerinin dört bir yanından zalim Emevî iktidarına karşı isyanlar ve kıyاملar başladı ve Ümeyyeoğullarının sarayının temelleri sarsılır oldu ve derken bu zulüm defteri de çok geçmeden dürülü-verdi.

Dikkate değer nokta, Kerbelâ kıyamından sonra Emevi iktidarına karşı başgösteren bütün kıyاملarın "Hz. Muhammed'in (s.a.a) evlatlarını hoşnut etmek ve Hz. Hüseyin'in (a.s) kanını almak için" vuku bulmuş olmasıdır. Hatta Abbasilerin keyfi iktidarları boyunca başgösteren kıyاملarda da yer yer aynı Şiar ve slogana rastlanır .¹⁷⁷

177- Emevilerin kökünü kurutan Horasanlı Ebu Müslim "*Muhammedoğullarının Rızası*" sloganıyla Müslümanları arkasına almıştır. Bkz: İbni Esir'in Kâmil'i, c:5, s:372. Tevvâbin'in kıyamı "*Ey Hüseyin'in Kanı!*" Şiarıyla gerçekleşmiştir. Bkz: Ae, c:4, s:175. Muhtar b. Ebi Ubeyde Sakafi'nin kıyamı da aynı sloganla gerçekleşti, Ae, c:4, s:288. Aynı şekilde, Abbasilere karşı kıyam eden Fahh olayının sahibi Hüseyin b. Ali de Müslümanları "Muhammed (s.a.a) evlatlarının rızasını kazanmaya" davetle kıyamını başlatmıştır. Bkz: Mekâtil'ut Talibiyin, s:299, Taberi Tarihi, c:8, s:194.

İmam Hüseyin'in (a.s) kanlı kıyamı bugün biz Ehli Beyt taraftarları için her nevi zulüm ve zorbalığa karşı direniş programı ve mukavemet stratejisi konumundadır. Onun Yezid iktidarına karşı haykırdığı **"Biz zillete asla eğilmeyiz!"** feryadı ve **"Hayat; inanmak ve inancı uğruna cihad etmektir!"** Şiari kanlı Kerbela tarihinin en anlamlı ve en çarpıcı mesajları olup tarih boyunca zulüm ve zorbalığa karşı Hüseyinî kan ve kıyamdan aldığımız güçle direnmemize ve hakkın küfre galibiyetini en çarpıcı şekilde gözler önüne sermemize yaramıştır ki bunun en son örneği olan İran İslam Cumhuriyeti İnkılabı'nda da Müslüman kitleler aynı slogan ve aynı inancın heyecanıyla harekete geçmişlerdir.

Kısacası başta Kerbelâ şehidleri gelmek üzere, İslam uğrunda şehid olanların anısını tazelemek, iman ve inanç yolunda canından geçip yiğitçe şehadeti kucaklama aşkı kazandırmaktadır bize; zulme eğilmekten ve daima başı dik yaşamamanın ancak bu yolla mümkün olduğunu öğretmekte, zulme ve zorbalığa karşı takınmamız gereken tavrı netleştirmektedir. Bizim her yıl bu şehidlerin anısını tazeleyip onların yasına oturmamızın ana felsefesi bundan ibarettir işte.

Kimileri bizim bu tür yas merasimlerinde ne yaptığımızı anlamayabilir ve meselenin tarihte olup bitmiş bir olay olduğunu ve üzeri küllenmiş bir hadiseyi hatırlayıp durduğumuzu zannedebilir. Ama

tırlayıp durduğumuzu zannedebilir. Ama olay salt bir tarihi vak'adan ibaret olmayıp tamamen mektebîdir; bu anma merasimlerinin geçmiş, bugünkü ve gelecek tarihimizdeki yapıcı rolü olanca çarpıcılığıyla ortadadır zaten.

Uhud Gazvesi'nden sonra Hz. Resulullah'la (s.a.a) Müslümanların; bu gazvede şehid düşen Seyyid-uş Şüheda Hz. Hamza'ya nasıl yas merasimi tuttuğu bütün muteber kaynaklarda kayıtlıdır: Hz. Resul-i Ekrem (s.a.a) ensardan birinin evi önünden geçerken ağıt ve ağlama sesleri duydu; mübarek gözleri yaşla dolarak "*Hamza'ya yas tutan kimse yok!*" buyurdu. Sa'd b. Muaz bunu duyunca "Benî Abdul'eşhel" boyundan olanlara giderek bu boyun kadınlarının Hz. Resulullah'ın (s.a.a) sevgili amcası Hz. Seyyud-iş Şüheda Hamza'nın (a.s) evine giderek orada Hz. Hamza için yas tutmalarını istedi.¹⁷⁸

Bunun Hz. Hamza Seyyid-uş Şüheda'ya mahsus olmadığını ve İslam uğruna şehid düşenlerin anısının gelecek nesillerde canlı tutulması gerektiğini bilmekteyiz; böylelikle Müslüman nesillerin damarlarında daima taptaze şühedâ kanı bulunacak ve onların anısını sürekli hissedebileceklerdir.

178- İbni Esir'in Kamil'i c:2 s:163 ve İbni Hişam'ın Siyeri, c:3, s:104.

İlginç bir tesadüf; bu satırların kaleme alındığı şu sırada hk. 1417 Muharrem'inin 10'u, yani Âşura Günü olmasıdır. Şia dünyası gerçekten baştanbaşa şevk ve heyecan içinde bugün. Çocuklardan yaşlılara varıncaya kadar herkes karalar giymiş Hz. İmam Hüseyin'le (a.s) Kerbelâ'da şehid düşen yarenlerinin yasını tutmada ve yekvücut bir halde bütün Şia dünyası onların anısını tazelemede bugün. Bu yaşlı milyonluk kitleler tepeden tırnağa öylesine bir Hüseyinî şevk ve şehadet sevdasına tutulmuş ki, İslam düşmanlarına karşı çağrılacak bir savaşa derhal koşmaya ve aziz İslam için bir çırpıda silaha sarılıp can-u gönülden şehadete lebbeyk demeye hazır halde... Onlar bu muazzam günde sevgili İmamları Hz. Hüseyin'le (a.s) onun yiğit yarenlerini adeta Kerbelâ'da çarpışırken görmekte ve o muazzam sahneleri âdeta yaşamaktadırlar.

Bu Hüseyinî merasimlerde istikbar ve sömürüyü reddedici, her nevi zulüm ve zorbalığı kınayıcı, zilletle yaşamaktansa izzetle ölümü teşvik edici şiir ve makaleler okunmakta ve bu mazmunda ağıtlar yakılıp müminlerin bilinçlenmesi sağlanmaktadır.

Biz bu tür merasimleri, özenle korunması gereken büyük sermayeler olarak görüyor; İslam, iman ve takva ruhunun canlı tutulması yolunda en etkili bilinçlenme yollarından biri olarak kabul ediyoruz.

73- GEÇİCİ NİKAH

İslam fıkhında meşru bir nikah da fıkihtaki adına "mut'a" denilen "sadece belli bir süre için kıyılan" geçici nikahtır. Binaenaleyh iki nikah vardır: Süresi sınırsız olan daimi nikah, süresi eşler tarafından belirlenen süreli nikah.

Kimileri, mut'ayı çok farklı bir nikah zannederler, bu zannın tam tersine, mut'a nikahı çoğu yönden daimi nikahla aynıdır. Mihriye, kadının nikaha engel teşkil edecek durumlarda olmaması, dünyaya gelecek çocukların şer'i ve nesebî haklarının mahfuz olması gibi konular tıpkı daimi nikahtaki gibidir; keza, daimi nikahta olduğu gibi bu nikahta da ayrıldıktan sonra mutlaka iddet tutulması gerekmektedir. Evet, mut'a nikahının bu şer'i ölçüler çerçevesinde meşru olduğunu bilmekte, bunun da kendine has özellikler taşıyan bir nikah olduğunu kabul etmekteyiz.

Mut'a nikahıyla daimi nikah arasında bazı farklılıklar da vardır ki bunları şöylece sıralamak mümkündür: Mut'a nikahında erkek, kadının nafakasını vermekle yükümlü olmaz ve eşlere birbirlerinden miras düşmez. Ama çocukları hem anne - babalarından, hem birbirlerinden miras alırlar.

Mut'a nikahının hükmü, Kur'an-ı Kerim'de Nisa, 24'te sarih bir beyanla şöyle buyrulmaktadır:

"Mut'a ettiğiniz kadınların mihirini ödeyin" (yararlandığınız kadınlara ücret (mehir-lerini, tespit edildiği miktarıyla ödeyin).

Büyük müfessirlerle önde gelen muhaddislerin büyük bir ekseriyeti bu ayetin mut'a nikahı hakkında indiğini kaydetmişlerdir.

Ehl-i Sünnet kitapları içinde Taberi Tefsiri'nde bu ayetin mut'a nikahına ait olduğu geçmekte ve birçok sahabenin buna şahadetini gösteren yığınlarca rivayet nakledilmektedir.¹⁷⁹

Dürr-ul Mensur'la Sünen-i Beyhâki'de de aynı konuda pek çok rivayet vardır.¹⁸⁰

Sahih-i Buhari, Müsned-i Ahmed ve Sahih-i Müslim ve diğer önemli kaynakların tamamında Hz. Resulullah (s.a.a) döneminde mut'anın uygulanmakta olduğuna dair (kimi yerde de buna muhalif) çeşitli rivayetler vardır.¹⁸¹

Bazı Ehl-i Sünnet alimleri mut'anın Hz. Resulullah (s.a.a) döneminde olduğunu ve sonra bu hükmün neshedildiğini öne sürerken önemli bir ulema kesimi de bu hükmün Hz. Resulullah (s.a.a) döneminde

---

179- Taberi Tefsiri, c.5, s.9.

180- Dürr-ul Mensur, c.2, s.140; Sünen-i Beyhâki, c.7, s.206.

181- Müsned-i Ahmed, c:4, s:436, Sahih-i Buhari, c:7, s:16 ve Sahih-i Müslim, c:2, s:1022'de "mut'a nikahı babı"nda ilgili rivayetler pek fazladır.

uygulanmakta olup daha sonra Ömer tarafından neshedilmiş olduğuna inanmaktadır.

Ömer'in bizzat şu sözleri, meseleyi yeterince aydınlığa kavuşturucu niteliktedir:

"Peygamber zamanında iki mut'a vardı ve ben bunların ikisini de haram ediyorum, buna uymayanı da cezalandırırım: Biri kadınların mut'ası, biri de hac mut'asıdır (bir çeşit hac)!"¹⁸²

İslam'ın diğer birçok hükmünde olduğu gibi bu hükmü hususunda da Ehl-i Sünnet ravileri arasında görüş farklılıkları vardır; kimine göre Hz. Peygamber (s.a.a) zamanında, kimine göre Ömer zamanında neshedilmiştir; kimi de sayıları az da olsa meseleyi büsbütün inkar etmektedir! Bu tür ihtilaflar Ehl-i Sünnet fıkhiinde vardır; ancak, Şia fakihleri mut'anın meşruluğu hususunda müttelik ve görüş birliğı içindedirler; Şia uleması bu hükmün Hz. Resulullah (s.a.a) döneminde kesinlikle neshedilmediğine göre, o hazretin irtihalinden sonra da hiçkimsenin Kur'an ve sünnet hükmünü değıştirme yetkisi bulunmadığı görüşündedir.

182- Sünen-i Beyhâkî, c:7, s:206'yla birçok başka eserde buna yakın ifadelerle geçer. Ayrıca mut'anın Hz. Resulullah (s.a.a), 1. halife Ebubekir ve 2. halife Ömer'in hilafetinin belli bir dönemine kadar helal olup uygulanmakta olduğuna ve Ömer'in ömrünün son yıllarında bunu haram ilan ettiğine dair el-Gadir'de Sihah ve Sünen'lerden 25 hadis ve rivayet nakledilir. Bkz: el-Gadir c:3, s:332.

Biz şuna inanıyoruz ki: Suistimal edilmemesi ve kötüye kullanılmaması halinde (ki bütün hükümler için aynı ihanet tehlikesi sözkonusudur (çev-) daimi nikahla evlenme imkanı olmayan gençlerle ticarî, iktisadî, tahsil vb. gibi çeşitli nedenlerle ailesinden ayrı düşen ve uzun yolculuklarda bulunma zarureti taşıyanlar için olduğu gibi çeşitli sosyal meselelerin bir kısmına cevap verici bir nitelik taşıyan mut'anın engellenmesi halinde en azından sıraladığımız konumdaki insanların fuhuş ve zinaya düşme tehlikesi artacaktır. Özellikle evlenme yaşının çeşitli nedenlerle yükseldiği ve bu yetmezmiş gibi şehvetleri tahrik edici faktörlerin de giderek artmaya devam ettiği çağımızda mut'a yolunun tıkanması halinde fuhuş yolunun açılacağı muhakkaktır.

Bir kez daha altını çizerek vurguluyoruz: Biz mut'anın şehvet düşkünlerinin oyuncağı olmasına ve bu İslamî hükmün kadınları kötü yollara düşürme gibi çirkin amellere vasıta edilmesine kesinlikle karşıyız; ancak bir kanunun bazılarınca suistimal edilmesi o kanunun kaldırılmasını değil, suistimallerin önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını icab ettirir.

74- ŞİİLİĞİN TARİHİ

Şiilik Hz. Resulullah (s.a.a) döneminde varolmuş ve bizzat o hazretin hadisleriyle şekil bulmuştur ki bu hususta çok sarih deliller vardır:

Bu cümleden olmak üzere müfessirlerin çoğu, Beyyine suresinin 7. ayetindeki *"İman edip salih amellerde bulunanlar ise; işte onlar yaratılmışların en hayırlılarıdır"* buyruğunda geçenlerin kimler olduğu hususunda Hz. Resulullah'tan (s.a.a) şu hadis-i şerifi nakletmektedirler: *"Maksat, Ali'yle (a.s) onun Şiası (ona uyanlar-dır)."*

Ehl-i Sünnet'in tanınmış müfessiri Siyuti meşhur tefsiri "Dürr-ül Mensur"da İbn-i Asakir yoluyla Cabir b. Abdullah'tan şöyle nakleder: "Hz. Resulullah'ın (s.a.a) yanındaydık, o sırada Ali (a.s) geldi, Resulullah (s.a.a) onu görünce "Canımı elinde bulundurana yemin olsun ki bu ve Şiası (ona uyan, onun izinden gidenler) kıyamet günü kurtulacak olanlardır" buyurarak Ali'yi (a.s) gösterdiler; bu sırada Beyyine suresinin şu ayeti nazil oldu: *"...İman edip salih amellerde bulunanlar ise, işte onlar yaratılmışların en hayırlılarıdır."* Bu olaydan sonra Ali (a.s) ne zaman ashabın bulunduğu bir topluluğa gelecek olsa sahabe hep bir ağızdan

"Yaratılmışların en hayırlısı geldi!" diye söylerlerdi."¹⁸³

Çok az farklı deyişlerle aynı hadisi İbni Abbas, Ebu Baraze, İbni Mürdeveyh ve Atıyye-i Avfi de nakletmişlerdir.¹⁸⁴

Görüldüğü gibi "Şia" ve "şii" adı bizzat Hz. Resulullah (s.a.a) tarafından Hz. Ali'yle (a.s) yakın irtibatı bulunup onunla dost olan Müslümanlar için kullanılmıştır. Bu hadis-i şerif, "Şia" adının halifeler döneminde Hz. Ali (a.s) taraftarlarına verildiği veya şiiğin safeviler döneminde ortaya çıktığı vb. diğer bütün iddiaları çürütmektedir.

Biz, diğer İslam mezheplerine mensup Müslümanlara saygı duymakta, onlarla aynı safta namaza durmakta, aynı kıbleye yönelmekte, aynı zaman ve mekanda haccetmekte ve bütün İslâmî ülkü ve hedeflerin tahakkuku için samimiyetle elbirliği ve işbirliğinde bulunmaktayız; bunun yanı sıra Hz. Ali'yi (a.s) imam kabul edip ona uyanların bazı önemli özellikler taşıdığına ve bu nedenle Hz. Resulullah'ın (s.a.a) özel ilgi ve teveccühünü kazandıklarına da inandığımızdan Hz. Ali'nin (a.s) okulunu izlemeyi tercih etmiş bulunmaktayız.

183- ed-Dürr-ül Mensur, c:6, s:379.

184- Daha etraflı bilgi için bkz: Peyam-ı Kur'an, c:9, s:259 ve sonrası.

Evet, şiiğin ve "Şia"nın bütün tarihi özetle budur.

Bu yalın gerçeğe rağmen bazıları kör bir muhalefet taassubunu bırakamamakta ve şiiği Abdullah İbni Seba gibi şeylerle irtibatlandırmaya çalışarak "şiiilik, bir yahudi dönmesi olan Abdullah b. Seba'nın çıkardığı bir mezheptir" demektedirler. İşin ilginç tarafı şiiğin böyle bir isimle hiçbir ilgisinin olmaması ve Şia rical kitaplarının tamamında Abdullah İbni Seba'nın sapmış biri olarak tanıtılması ve yine bazı rivayetlere göre mürted olduğu için Hz. Ali (a.s) tarafından katline ferman verilmiş olmasıdır.¹⁸⁵

Bütün bunlar bir tarafa, mesele daha dikkatle incelendiğinde Abdullah b. Seba diye birinin tarihte yaşamamış olduğu hayretle görülecektir! Birçok ciddi araştırmacı bu ismin tamamen uyduruk olduğunu ve Hz. Ali'yle (a.s) onun Şiasını karalamak isteyenlerin kurduğu çirkin bir senaryonun bir parçasını teşkil ettiğini ispatlamışlardır bugün.¹⁸⁶ Her hal-ü kârda bu isim bir düzmece değildir diyenlerin de bu ismin Şia tarafından en azından sapık ve mürted bilindiğini hatırlamasında fayda vardır.

185- Tenkiyh-ul Makaal Fi İlm'ir Ricâl, Abdullah b. Seba kelimesi ve diğer büyük Şia rical kitaplarında.

186- Bkz: Bir Yalancının Düzmeceleri: Abdullah İbni Seba: Al-lame Askeri, Türkçesi: A. Gölpinarlı.

75- ŞİA MEZHEBİNİN COĞRAFYASI

Bu da pek çoklarınca yanlış bilinen konulardan biridir; çoğu kimsenin sandığının tam tersine şiiliğin merkezi ötedenberi İran olmamıştır; bilakis sadr-ı İslam dönemi ve ona yakın yıllarda şiiliğin birçok merkezi olmuştur ki bunların en başta geleni bizzat Medine, Kufe ve Yemen'di. Hatta Emevilerin onca zehirli propagandalarına rağmen (Irak'takiler kadar olmasa da) Şam'da da pek çok Şia vardır.

Geniş Mısır topraklarında da ötedenberi Şia Müslümanlar yaşamıştır; hatta Fatımiler döneminde Mısır, şiiler tarafından yönetilmiştir.¹⁸⁷

187- Şia'nın Medine'den bu bölgelere yayılmasının da pek mazlum bir tarihi vardır. Hem Emeviler, hem Abbasiler döneminde olmadık katliam, baskı ve eziyetlere maruz kalan şiilerin önemli bir kısmı bu iki dönemde zindanlarda ve sürgünlerde can vermiştir. Neticede kimi mağribe, kimi de maşrike (doğuya) gitmek zorunda kaldı. İdris b. Abdullah b. Hasan Mısır'a gidenlerden biridir. Oradan Fas'a (Mağrib'e- geçerek Fas'ta İdrisoğulları Devleti'ni kurdu. Hicri 2. yy'a kadar süren İdrisoğulları'ndan sonra Mısır'da da bir Şia devleti kuruldu.

Kendilerini İmam Hüseyin'in (a.s) ve Hz. Fatıma'nın (a.s) oğulları olarak gören bu grup, Mısır şiilerinin yardımıyla burada bir Şia devleti kurdular, bugünkü Kahire şehrini de bu şiiler kurmuşlardır. Resmen hk. 4. yy'da varlığını ilan eden Fatımiler Devleti'nin toplam 14 halifesi olmuş, bunların 10'u Mısır'da ve Afrika'nın ona yakın diğer bölgelerinde hüküm sürdürmüşlerdir. Bugünkü el-Ezher Camii'yle el-Ezher Üniversitesi'nin ilk kurucusu olan Fatımiler adlarını Hz. Fatıma'dan(a.s- almışlardır. (Bkz. Dairet-ul Maarif-i Dehkoda, Dairet-

Bugün de çok sayıda Şia Müslümanının yaşadığı ülkelerden biri de Suudi Arabistan'dır, burada "Mıntıka-i Şarkıyye" bir Şia yerleşim bölgesidir. İslam düşmanlarının çeşitli mezheplere mensup Müslümanları birbirine düşürebilme gayesiyle sergilediği türlü oyunlar ve desiselere rağmen buradaki Müslümanlar yekdiğeriyle barış içinde yaşamaktadırlar.

Bilhassa İslam'ın doğu ve batı maddeci güçleri karşısında bir alternatif olarak dikilip bu iki okuldan ümidini iyice kesmiş olan dünya milletlerinin süratle dikkatini çekmeye başladığı çağımızda, İslam düşmanlarının bu yüce dini tezyif edip yenilgiye uğratma yolunda büyük ümitler beslediği en şeytanî yöntem, Müslümanlar arasında mezhep kavgaları çıkararak onları birbirine düşürmektir ki, Müslümanların bilinçli ve uyanık davranması halinde bu oyun ve entrikaların tamamı suya düşmeye mahkumdur.

Ehl-i Sünnet gibi Şia'nın da çeşitli fırkaları vardır, ancak bunların en önemlisi bugün dünya Şia nüfusunun büyük bir çoğunluğunu oluşturan "Şia-i İsna Aşeriyye=Oniki İmam Şiası"dır.

Bugün dünya Şia nüfusunun dakik bir istatistiği yapılmamış olmakla beraber, bu rakamın 200-300

milyon olduğu sanılmaktadır ki bu da yaklaşık, Müslüman nüfusun ¼'ünü teşkil eder.

76- EHL-İ BEYT'İN (A.S) MİRASI

Şia okulunun izleyicileri, Ehl-i Beyt İmamları (a.s) vasıtasıyla Hz. Resulullah'tan (s.a.a) çok çeşitli konularda pek zengin hadisler nakletmiş, yine Hz. Ali (a.s) ve diğer imamlardan (a.s) da birçok hadis ve rivayet aktarılmıştır ki bunlar bugün Şia maarif ve fıkhnın temel kaynağı durumundadırlar. Bu değerli birikimlerin en maruf olanları bugün "Kutub-u Erbaa" (dört kitap) adıyla tanınan "*Kâfi*", "*Men Lâ Yahzuruh-ul Fakiyh*", "*Tehzîb*" ve "*İstibsâr*"dır. Ancak, daha önce de kısaca belirttiğimiz gibi bu dört kitap veya diğer muteber bilinen kaynaklardaki her hadis ve rivayetin de "kesinlikle muteber" olduğu gibi bir zanna kapılmaması gerektiğini de hemen hatırlatalım. Her hadisin bir senetler zinciri vardır, bu senetlerin herbirinin ricali, rical kitaplarında ayrı ayrı incelenir, senedin bütün ricalleri emin ve güvenilir çıkarsa o hadis ve rivayet "sahih" kabul edilir; aksi takdirde "zayıf" veya "şüpheli" demektir. Bu da çok karmaşık ve dakik bir ilim ve araştırma ister ki ilgili dallarda uzman olan hadis ve rical alimlerinin çalışma sahasına girmektedir.

Binaenaleyh Ehl-i Sünnet alimleriyle Şia alimlerinin ünlü hadis kitaplarında hadis ve rivayetleri toplama yöntemleri birbirinden çok farklıdır. Sıhahlarda; bilhassa Sahih-i Buhari'yle Sahih-i Müslim'de kitaba alınmış olan hadisler sadece yazarın, yani Buhari'yle Müslim'in görüşüne göre sahih olan hadislerdir ve yazarları, bu kitaplarda kayıtlı bütün hadisleri sahih saymakta ve bunlar, Ehl-i Sünnet'in inançları için ölçü ve kıstas kabul edilebilmektedirler.¹⁸⁸ Şia hadis alimleri ise Ehl-i Beyt (aleyhim'us-selam)a ait olduğu söylenen bütün hadisleri kaynak kitaplarında toplamış ve bunların hangisinin sahih olup hangisinin sahih olmadığını ise rical alimlerinin gerekli incelemesine havale etmiştir ki bu da çok önemli bir noktadır.

77- İKİ BÜYÜK KİTAP

Bugün Şianın en önemli kaynaklarından sayılan bir eser de merhum Şerif Razi'nin yaklaşık 1000 yıl önce, Hz. Ali'nin (a.s) "*hutbeler, mektuplar ve vecizeler*" şeklinde üç ana başlıkta derleyip tanzim ettiği "**Nehc-ul Belağa**" adlı eseridir. Hem anlam, hem edebî çarpıcılığı açısından eşsiz bir şaheser olan bu kitabı okuyup da etkilenmemek mümkün değildir.

188- Sahih-i Müslim'in mukaddemesiyle; Feth-ul Bâri Fî Şerh-i Sahih-i Buhârî'ye bakınız.

Müslümanlar bir tarafa, Müslüman olmayanların da bu kitabı incelemesi halinde İslam'ın Allah, tevhid, ahiret, yaratılış, siyaset, ahlak ve sosyal konulardaki muazzam beyan ve görüşleriyle tanışmaması ve neticede bu yüce dine hayranlık duymaması mümkün değildir.

Şia'ya ulaşan bu büyük miraslardan biri de **Sahife-i Seccadiye**'dir ki en güzel ve en içerikli dualardan müteşekkil muazzam bir külliyattır. Son decere yüce ve ulvî anlamlar içeren ve fevkâlede eğitici ve öğretici olan bu eşsiz dualar demeti, gerçekte Nehc-ul Belağ'a'nın bıraktığı tesiri bırakmakta, ancak, bunu daha değişik bir yolla (dua ve Allah'a yakarıp O'na tazarruda bulunma yoluyla) gerçekleştirmektedir. Bu duaların her cümlesi insana yepyeni bir ders öğretmekte ve gerçek bir kulun, sevgili Yaraticısı'na nasıl yönelmesi gerektiğini en mükemmel haliyle göstermekte, insanın ruhunu ve canını nurla boğarak bütün varlığıyla Rabbine yönelmesini sağlamaktadır.

Adından da anlaşılacağı üzere bu muazzam dualar demeti, Hz. Resulullah'ın (s.a.a) ikinci göbektan torunu ve Ehl-i Beyt'in dördüncü imamı olan "Seccad" adıyla maruf İmam Ali b. Hüseyin b. Ali b. Ebu Talib'e (a.s) aittir; duanın bütün ruhumuza işlemesini, Yüce Yaraticımız'ın zâtının aşkıyla varlığımızın kavrulmasını ve O Yüceler Yücesi'nin dergahına elimizle birlikte kalbimiz ve bütününüle ruhumuzun da açılmasını

istediğimiz anlarda bu muhteşem duayla kucaklaşmakta ve bahar yağmurlarıyla taptaze bir teravete ve can bulan taze filizler gibi bu duanın doyumsuz pınarından kana kana içmekteyiz.

Şia'nın onbinlerceye varan hadislerinin en önemli kısmı Ehl-i Beyt-i Resulullah'ın (s.a.a) beşinci ve altıncı imamları olan İmam Muhammed Bâkır b. Ali ile İmam Cafer Sâdık b. Muhammed (aleyhimâ selâm)den (Allah'ın selamı üzerlerine olsun) rivayet edilmiş ve yine önemli bir bölümü de sekizinci imam Ali Rıza b. Musa hazretlerinden (a.s) naklolunmuştur. Bu üç imam döneminde Emevilerle Abbasilerin Ehl-i Beyt (a.s) taraftarları üzerindeki baskısı kısmen de olsa azaldığından, sözkonusu üç imam; İslam fıkıh ve maarifinin bütün dallarıyla ilgili çok önemli ve açıklayıcı hadisleri, babaları vasıtasıyla dedeleri Hz. Resulullah'tan (s.a.a) Müslümanlara aktarabilme fırsatı bulmuş ve böylece İslam dünyasına muazzam bir defineyi miras bırakmışlardır.

Bugün Şia mezhebinin Caferî mezhebi adıyla anılmasının nedeni Şia'nın en fazla rivayetinin altıncı İmam Cafer Sadık b. Muhammed (a.s) hazretlerinden ulaşılmış bulunmasıdır. Emevilerin çöküş devrini yaşadığı, Abbasilerin de halka baskıda bulunabilecek kadar iktidara henüz musallat olmadığı bir geçiş döneminde yaşadığı için eğitim ve tebliğ faaliyetlerini yürütme imkanı bulan İmam Cafer Sadık (a.s) hazret-

lerinin hadis, maarif ve fıkıh dallarında 4000'i aşkın öğrenci yetiştirdiği bilinmektedir.

Hanefi mezhebinin reisi Ebu Hanife İmam Cafer Sadık'la (a.s) ilgili olarak şöyle diyor: Şu kısa: "Cafer b. Muhammed (a.s) hazretlerinden daha fakih kimse görmedim!"¹⁸⁹

Malikî mezhebinin imamı Malik b. Enes bir konuşmasında şöyle der: "Cafer b. Muhammed'in (a.s) yanına bir süre gidip geldim, bu müddet zarfında onu daima şu üç halden birinde gördüm: Ya namazdaydı, ya oruçluydu, ya da Kur'an tilavet etmedeydi. Bence ilim ve ibadette Cafer Sadık b. Muhammed'den (a.s) daha faziletli birini kimse ne duymuş, ne de görmüş değildir!"¹⁹⁰

Bu kitapta mümkün mertebe özet yoluna gittiğimizden, Ehl-i Beyt İmamları (a.s) hakkında diğer İslam alimlerinin görüşünü okuyucunun kendi mütalasına bırakıyoruz.

78- İSLÂMÎ BİLİMLERDE ŞİA'NIN ROLÜ

Biz, İslam'î bilimlerin oluşması ve ilerlemesinde Şia'nın önemli bir rol oynadığı inancındayız. Bazı a-

---

189- Tezkiret-ul Huffaz, Zehebî, c.1, s.166.

190 Tehzib-ut Tehzib, c.2, s.104; Esed Haydar'ın "Kitab-ul İmam Sadık"ından naklen, c.1, s, 53.

raştırmacılar İslamî bilimlerin Şia'dan kaynaklandığı inancındadır, bu hususta epey eser de kaleme alınmış olmakla beraber biz, Şia'nın bu bilimlerin temelini oluşmasında en önemli etken olduğu kanaatindeyiz ki bunun en bariz delilleri, çeşitli İslamî bilim dallarında Şia bilginlerinden günümüze kadar ulaşmış bulunan temel kitaplardır. Fıkıh ve usul dallarında yazdıkları binlerce eserin önemli bir bölümü bir hayli zengin bir muhtevaya sahip olup kendi dalında bir şaheserdir. Tefsir ve Kur'an bilimleri üzerine yazılmış binlerce eser, akaid ve kelim ilmi konusunda binlerce eser ve diğer İslâmî bilimlerle ilgili binlerce eser... Bunların bir kısmı bugün Şia kütüphanelerinde, bir kısmı da yurtdışında tanınmış kütüphane veya müzelerde umuma açıktır. Bu mekanların müşahadesi halinde durum kolaylıkla açığa çıkar.

Tanınmış bir Şia bilgini bu kitapların bir listesini çıkarmış ve bu listenin sadece fihristi 26 büyük cilt halinde yayınlanmıştır.¹⁹¹

Sözkonusu fihrist kaynakça onlarca yıl önce hazırlanmıştır. O tarihten bu yana, geçmiş Şia alimlerinin eserlerini derleme, elyazı ve basma orjinelleri tespit etme ve henüz sayısı belli olmayan yeni kitapların

---

191- Bu kitabın adı "ez-Zeriatu ilâ tesânif-iş Şia" olup tanınmış müfessir ve muhaddis Şeyh Ağa Bozorg Tahranî tarafından yazılmıştır. Yazarın bütün özellikleriyle bu kaynakçaya aldığı eserlerin sayısı 68 bini aşkındır.

tasnif ve telifi vb. çalışmaların aralıksız sürdüğü gözönünde bulundurulacak olursa mezkur rakama binlerce yeni kitabın eklenmesi gerektiği kolayca anlaşılır.

79- Biz, dürüstlük ve sadakatin, İslam'ın vazgeçilmez prensiplerinden olduğuna inanmaktayız. Kur'an-ı Kerim şöyle buyurmaktadır çünkü: *"Allah dedi ki: Bu, doğrulara (sâdık olanlara) doğru söylemelerinin yarar sağladığı gündür."*¹⁹²

Hatta bazı ayetlerde, kıyamet gününün asıl ödülünün dürüstlük, doğruluk ve sadakat karşılığında verilecek ödül olduğu geçer; imanda, Allah'a verdiği sözleri tutmada, ahdini yerine getirmede ve hayatın bütün boyutları ve safhalarında dürüst olup sâdatat göstermektir bu: *"...Allah (sözüne bağlı kalıp doğru olan) sadıkları, sadakatlerinden dolayı mükafatlandıracaktır..."*¹⁹³

Daha önce de belirttiğimiz gibi biz Müslümanlar, Kur'an'ın sarih hükmü gereğince günahkâr olmayan masumlar ve doğrularla birlikte olmakla mükellefiz: *"Ey iman edenler, Allah'tan sakının ve doğrularla (sadıklarla) birlikte olun."*¹⁹⁴

192- Mâide / 119.

193- Ahzab / 24.

194- Tevbe / 119.

Bu nokta o kadar önemlidir ki Allah Teâla Resulüne "her işe sadakatle başlayıp her işten sadakatle çıkmayı dilemesini" buyurmaktadır: "*Ve de ki: Rabbim, beni (girilecek yere) doğru (sadık) bir girişle girdir ve çıkarılacak yerden de doğru (sadık) bir çıkışıyla çıkar ve katından bana yardımcı bir kuvvet ver.*"¹⁹⁵

İşte bu nedenledir ki İslamî rivayetlerde, Allah tarafından gönderilen bütün peygamberlerin ana ilke ve prensiplerinin sadakat, doğruluk ve ister iyinin, ister facirin olsun, hiçbir durumda emanete ihanet etmeme gibi sıfatlar olduğu geçer.¹⁹⁶

Bu ayet ve rivayetler ışığında biz de, elinizdeki kitapta elimizden geldiğince meseleleri dürüstçe, samimiyetle ve sadakatle anlatmaya çaba gösterdik, bilgiyi emanet olarak algılayıp sadakatle sunduk ve her şeye rağmen hakkı ve hakikati olduğu gibi beyan etmeyi tercih ettik, umarız bu vazifeyi yerine getirme, hakkı ve hakikati söyleme hususunda Rabbimiz bizi başarıya kavuşturmuş olur: "*Tevfik ve başarı elbette ki Allah'ın elindedir.*"

195- İsra / 80.

196- Bkz. Bihar'da İmam Sadık'tan (a.s) naklen, c.68, s.2 ve c.2, s.104.

80- SON SÖZ

Elinizdeki kitapta Ehl-i Beyt'in (Allah'ın selamı onlara olsun) izleyicisi olan Şia okulunun İslam usul ve furuu hususundaki akaid ve inançları zerrece değişim ve tahrif olmaksızın özetle aktratıldı ve bu inançlarla ilgili Kur'an, sünnet ve ilgili İslam ulemasının ana kaynaklarından belge ve gerekçelere kısaca işaret edildi. Meseleleri çok kısa ve özetle belirtmeyi amaçladığımızdan ilgili bütün belge ve kaynakları tafsilatıyla aktarma yoluna gitmedik tabi.

Buraya kadar ki bütün bahsimizin, özü itibarıyla aşğıdaki neticeleri verdiği inancındayız:

1) Elinizdeki kitap, Şia inanç ve akaidini gayet öz bir şekilde, kolay anlaşılır bir üslup ve nitelikle açıklamakta, beyan etmektedir. Çok kısa ve öz bilgiler ve kaynaklarla elinizdeki hacme indirgenmiş olan bu küçük kitap, aslında son derece yoğun ve hacimli bir ekip çalışmasının ürünü olup diğer İslam mezheplerine mensup Müslümanlarca, hatta Şia üzerine araştırmada bulunmak isteyen gayri müslimlerce şilliği kaynağından tanıma imkanını yaratmakta ve bunun için uzun ve yorucu mütalaalara gerek bırakmamaktadır.

2) Bu özlü kitapçığın; inançlarımız hakkında eksik veya yanlış kanaatler taşıyan, bilmeden hakkımızda haksız yargılarda bulunan veya bizi, ilmen muteber

ve emîn olmayan şahıs, kitap ve kaynaklardan duyup öğrenmiş bulunan samimi ve dürüst kardeşlerimiz (ve araştırmacılar) için bir hüccet-i ilâhi olabileceği ve meselenin bütün açıklığıyla anlaşılması için hiçbir gerekçeye yer bırakmamaş olacağı inancındayız.

3) Bu kitapçık mütalaa edildiğinde, Şia okuluyla diğer İslam fırkaları arasındaki farklılıkların, vahdet, el ve gönül birliği içinde olmayı engelleyecek nitelikte olmadığı kolayca anlaşılacaktır. Zira esasen bütün İslam mezhepleri arasındaki müşterekler (farklı noktalarla kıyaslanamayacak kadar) fazladır, İslam düşmanlarıysa müşterek düşman olup bütün İslam mezheplerini tehdit etmektedir.

4) Biz inanıyoruz ki: Müslümanlar arasındaki belli bazı farklılıkları büyötmeye çalışarak ihtilaf yaratıp onları birbirine düşörmeye, kanlı savaşlar çıkarıp Müslümanları birbirine kırdırmaya azmeden meşum eller vardır; dünya coğrafyasında hızla yayılan ve giderek yeryüzü küresinin önemli bir bölümüne güneş gibi ışımaya başlayarak komunizmin çöküşünü başta kapitalizm gelmek üzere bütün maddî ve beşerî ekollerin çıkmazlara girip iflas ettiği çağımızda, İslam'î şahlanışı zayıflatmak ve İslam'ın bu muazzam ilerleyişini durdurmak isteyen malum ellerdir bunlar.

Müslümanlar onlara bu fırsatı tanımamak ve İslam'ın dünya çapında tanınması için mükemmel bir

ortamın oluştuğu bu şartları en iyi şekilde değerlendirmekle yükümlüler.

5) Biz şuna can-u gönülden inanıyoruz ki İslam mezheplerinin uleması bir araya gelerek samimiyet ve takvayla yekdiğerini kucaklayıp kör taassup ve inattan tamamen uzaklaşmış bir ortamda ihtilaf ve farklılıkları inceleyecek ve bunları ciddiyetle elekten geçirecek olursa aradaki ihtilaf ve farklılıklar çok önemli ölçüde azalacaktır. Evet, bütün ihtilaflar bir çırpıda giderilmeyebilir ama bu tür ihlaslı bir yaklaşımın mevcut ihtilafları çok asgarî bir seviyeye indireceğini ve İslam düşmanlarının birçok tehlikeli oyunlarının böylelikle bozulacağını da unutmamak gerekir; nitekim şu son günlerde bir grup Ehl-i Sünnet ulemasıyla Şia alimlerinin İran'ın Zahidan kentinde bir araya gelerek çeşitli oturumlardan sonra bu ihtilaf mevzularının önemli bir kısmına son vermiş olması, Allah Teâla'nın hepimize emaneti olan yüce İslam namına son derece değerli, sevindirici, ihlaslı ve övgüye değer bir girişimdir.¹⁹⁷

Sözlerimizi, Rabb-ul Âlemin hazretlerinin hepimize öğretip bildirmiş olduğu şu duayla noktıyoruz:

197- Konuları çok özet aldığımızdan, elinizdeki kitabın hacmini artırmamak için bu oturumları burada aktarmıyoruz, ancak, isteyenler Kum Dinî İlmiye havzasının çıkardığı "Peyam Dergisi"nden bu oturumlarda konuşulanları bulabilirler.

"... Rabbimiz! Bizi ve iman ile daha önce bizi geçmiş olan kardeşlerimizi bağışla ve kalplerimizde iman etmiş olanlara karşı bir kin bırakma. Rabbimiz; gerçekten sen çok şefkatlisin, çok esirgeyicisin."¹⁹⁸

Bu eserin hazırlanmasında emeği geçenler:

- 1) Hücet-ul İslam Muhamed Rıza Aştıyani**
- 2) Hücet-ul İslam Muhammed Cafer İmami**
- 3) Hücet-ul İslam Abdurrasul Hasani**
- 4) Hücet-ul İslam Seyyid Şemseddin Ruhani**
- 5) Hücet-ul İslam Muhammed Esedî**
- 6) Hücet-ul İslam Muhamed Muhammedî**
- 7) Hücet-ul İslam Hüseyin Tusî**